

МИРӘФСӘЛ

**ТӘБИБИМ, ОБАҖА,
ЕЛӘ АРХАЛАН...**

БАКИ 2001

Редактор
Тофиг Һүсејн

Нашир
Телман Вәлиханлы

Мирәфсәл. Тәбибим, обаја, елә архалан... - Бакы: Мүтәрчим,
2001. - 168 с.

Китаб һәким-шаир Мирәфсәл Бабајевин охучуларла илк көрүшүдүр. Китаба онун нечә илләрдән бәри јаздыгы ше'рләри дахил едилиб. Мирәфсәлин ше'рләриндә фәлсәфә, мәнтиг даһа күчлүдүр. Ше'рләри догма Вәтәнә бағлылыгдан, тәбиәт вә инсанлара олан чошгун мәнәббәтдән јогрулмушдур.

Т 4702060000 99-00/01
АВ 022004

© Мүтәрчим, 2001

МИРӘФСӘЛИН ШЕ'РЛӘРИ

Доктор Бабајеви (ону һәмишә белә чагырмышам) отуз илә јахындыр ки, таныјырам. Бурда “таныјырам” сөзү бир аз мәним өзүмә дә мүбәһисәли көрүнүр. Арамыздакы салам-калама, исти мүнәсибәтә бахмајараг, доктор Бабајев һәмишә мүәјјән мәсафә сахлајыб, пәрдәни көтүрмәјиб, бир аз ачыг, әркјана, зарафатјана үнсийјәтә шәраит јарат-мајыб вә бу мәсәләләрдә мән өзүм дә тәшәббүсү әлә алмага үрәк еләмәмишәм. Доктор Бабајевин ше'р јаздыгы да мәнә чохдан мә'лумдур. Амма иш елә кәтириб ки, мән дә, Әли Бајрамлыда јашајан баиғалары да ону шаир кими јох, “главврач” кими танымышыг. Әли Бајрамлы хәстәханасы-на узун илләр боју “Бабајевин болнисасы” дејибләр. Тәсәдүфи дејил, бир вахтлар өз сәлигә-саһманы, инсафлы һәким-ләри, мөһкәм гајда-гануну илә һәтта Бакыдакы сәһијјә очаглары илә рәгабәтә кирә билән Әли Бајрамлы хәстәха-насы доктор Бабајевин тәшәббүсү вә рәһбәрлији илә тики-либ. Вә узун мүддәт о, һәммин хәстәхананын баиһ һәкими иш-ләјиб. Сонралар ону вәзифәдән чыхартдылар. Амма әлибај-рамлылар хәстәханаја индинин өзүндә дә “Бабајевин болни-сасы” дејирләр. Вә бурасы да марағлыдыр ки, хәстәханаја баиһ һәкимләр кәлиб-кедир, бундан сонра да күман ки, кәлиб-кедәчәкләр, амма, ичиндә мән дә олмагла һамымыз сидг үрәкдән инанырыг ки, бу вәзифәјә нә вахтса јенә дә доктор Бабајеви көндәрәчәкләр. Чүнки нә индикиләр онун јерини верир, нә дә сонракылар ону әвәз едә биләчәкләр.

Бурасы белә.

Бу јахынларда доктор Бабајев өз ше'рләрини мәнә вер-ди ки, охујум. Гәрибәдир, галын бир дәфтәри охујуб гуртар-дым, бу дәфтәрдә мәни тутан чохла мисралар, ше'рләр олса да, көрдүм ки, онлардан мәнә чатмајаны, баша дүшмә-дикләрим дә аз дејил. Доктор Бабајевин ше'рләри илә ха-рактери арасында гәрибә бир охшарлыг вар. Доктор Баба-

јев өз танышларына, јахынларына там, ахыра кими ачылма-
дыгы кими, онун ше'рлэри дә өз охучусу илэ мүэјјән мәса-
фәдә дајаныр, демәк мүмкүнсә, арада пәрдә сахлајыр, бу
ше'рләр баша дүшүлмәкдә, дәрк олунмагда өз охучусуну
тәләсдирмир. Ше'рләрдә пәракәндә мисралара, мәнә көрә
јеринә дүшмәјән (ола билсин ки, дүшән) ифадәләрә, фикир-
ләрә дә раст кәлмәк мүмкүндүр. Билирәм ки, редакторун
вәзифәси тәләб едир ки, белә мисралара, ифадәләрә әл
кәздирилсин, дүзәлмәлиси дүзәлсин, чыхылмалы оланы
чыхарылсын.

Мирәфсәлин ше'рләринә мүмкүн гәдәр әл вурмамаг,
онлары нечә варса, еләчә дә охучуларын нәзәр-диггәтинә
чатдырмаг истәји мәнә даһа мараглы көрүнүр. Әввәлән,
зөвләр мүхтәлифдир, икинчиси дә бинаји-гәдимдән әсл
ше'р һамы тәрәфиндән ејни чүр гәбул олунмајыб.

Шәхси мүләһизәләrimi демәкдән дә јајынмырам.
Мирәфсәл Тәибин ше'рләриндә фәлсәфә, мәнтиг даһа күч-
лүдүр. Шаир һәјатла өлүмүн, вар илә јохун, дүнја илә ахирә-
тин јахын вә узаглыг нисбәтинин нәдән ибарәт олдугуну
ахтарыр, бәшәр өвладларыны нараһат едән әбәди вә әзәли
суалара чаваблар кәзир. Мирәфсәлин сөз палитрасы һар-
даса рәссам Мирчавадын рәнк палитрасыны јада салыр.
Өмүр мүвәггәти, һәјат кәлди-кәдәрдир. Ријадан, бөһтан-
дан, јаландан, кин-күдурәтдән узаг олан Инсан үчүн өмүр
даими, һәјат әбәдидир.

Мирәфсәл ше'рләринин мәнтиги нәтичәси һамымыза
ади көрүнән бу мүрәккәб суалын гејри-мүэјјән, чавабсыз
руһуна көкләнир. Ше'рләр һаггында гысача бунлары демәк
истәјирәм. Гочаман әдәбијјатишүнас, филолокија елмләри
доктору Имамверди Әбировун 33 ил бундан әввәл Мирәфсәл
һаггында јаздыгы вә индијә кими һеч јердә чап олунмајан
мәктубуну мәмнунијјәт һисси илә бу китаба әлавә едирәм.
Имамверди мүәллимин о вахтлар кәнч Мирәфсәлә олан
үмидләри севинирәм ки, һәдәр дејилмиш. Сизинки олан бу
киتاب онун вә мәним јахын достумуз, көзәл поезија вә муси-
ги биличиси Пирверди Мәммәдовун шәхси тәшәббүсү вә

мадди көмәклији илә ишыг үзү көрүр. Саг олсун. “Бабајевин болнисасы” һаггында данышдыг.

Бу да “Бабајевин китабы”...

Јүз фаиз әминәм ки, Мирәфсәл Тәбибин китабы доктор Бабајевин әввәлчә тикиб, сонра рәһбәрлик етдији шәфа очагы илә мүгајисә олунан бир мә’на кәсб едәчәк вә икинчи дә биринчи кими узун илләр өз саһибинә һөрмәт вә еһтирам газандырачаг.

Тофиг Һусејн

ҺӘКИМ - ШАИР

Мән онун ше'рләрини илк дөфә охујанда мўәллифини шәхсэн танымырдым. Бир тәсадүф нәтичәсиндә әлимә дүшмүш һәмин ше'рләр онун мўәллифинә гәлбимдә гијабии мәнһәббәт һисси ојатды. Чўнки бу ше'рләри охудугча нәзәримдә үрәји сөзлә долу, гәлби инсанлара мәнһәббәт ешиги илә дөјүнән мэдәни шаир чанланырды. Сонралар өјрәндим ки, онун романтик бир ихтисасы вар: һәким! Демәли, кәнч шаир јалныз јазылары илә дејил, әмәлләри илә дә инсанлара хидмәт едир, онлара гајгы бәсләјир. Арзу илә әмәлләрин вәһдәти исә инсанын хошбәхтлијудир. Әлбәттә, инсан јалныз бу кўн үчүн дејил, һәм дә кәләчәк үчүн јашајыр. Кәләчәк хошбәхтлијинин тә'мин олунмасы үчүн Мирәфсәл чох охумалы, чох өјрәнмәли, јарадычылыгы һәвәсиндән дүшмәмәлидир.

Мирәфсәлин ше'рләриндә фикир тә'сирли вә сәмими ифадә олунур. О, узунчулугу, сөзчүлүју вә тәкрары севмир. Бу исә сөз сәнәтинин зәрури шәртидир.

Һисс олунур ки, кәнч шаир, һәр көрдүјүнү дејил, јалныз бүтүн варлыгына һәким кәсилән дүјгү вә дүшүнчәләрини гәләмә алмага чалышыр. Белә ше'рләрдә романтик пафос да гүввәтли олур. “Һәсрәт”, “Јашыл кејин”, “Сәнин мәнһәббәтин” кими ше'рләри охујуб гуртарырсан вә сәнә елә кәлир ки, кәнчлијинин тәрәвәтли дәғигәләри кери гајытды вә сән бу әсрәрәнкиз аләми бир даһа јашадын. “Лөвһәләр”, “Нанкор”, “Учалыг” ше'рләриндә исә тәбиәтин фүсункар лөвһәләри поетик нахышларла рәсм едилир. Һәким-шаирин гәлбинин һәрәрәтиндән јаранмыш белә ше'рләрдә тәбиәтлә инсан мә'нәвијаты арасында лирик аһәнк мөвчуддур.

Е'тираф етмәлијик ки, Мирәфсәлин бә'зи ше'рләриндә үмүмиләшдирмә гүввәси, мисралар арасындакы әлагә нисбәтән зәифдир. Башга кәнч шаирләр кими онун да бә'зи ифадәләринә ирад тутмаг мүмкүндүр. Лакин биз тәбиәтә вә инсанлара чошгун үрәклә бағланмыш һәким шаирин гүсур вә нөгсанларыны садаламыр вә инанырыг ки, о, јарадычылыгын енишли-јошушлу јолларында инам, ирадә вә сә'јлә аддымлајачаг, поезијаја сәдагәтини һифз едә биләчәкдир.

Имамверди Әбилов

25 март 1967-чи ил

МИЛЛӘТ
ОҖАНМАҖЫБ ҺӘЛӘ

ҺӘР ӘСРДӘ НЕЧӨ ЈАЛАН КӨЗЛӘРИК

Чалханырыг, дүнја бизә дар олур.
Әглимиз артдыгча, үз астар олур.
Өз ичимиздән ичимиз кар олур,
Бир ишә бах биздә олан сурәтә.
Бунча, јәни чевриләрик милләтә?

Доғру-јалан әл басарыг Гур'ана.
Өпдүк әсас гануну гојдуг јана,
Биз өзмүз ганунуг бу дөврана.
Һәр сөзүмүз дә кәрәк сөзсүз өтә,
Бунча јәни чевриләрик милләтә.

Мүркүләјән зүмрә ојанмыр һәлә,
Жәлки, ојаг зүмрә дөнүб әнкәлә.
Чох парамыз һаггыны ганмыр һәлә,
Әлсиз-ајагсыз гапылыб зилләтә.
Бунча, јәни чевриләрик милләтә,

Елә ки, дүшдүк јола кечдик баша.
Халга дөнүб чевриләрик бир даша,
Сөздә бәјан ејләрик “Милләт, јаша!”
Ишдә мөһәл гојмарыг бу сөһбәтә,
Бунча јәни чевриләрик милләтә.

Ишди һәјат рүтбәси:-күнчү ола,
Һамымыз истәр ки, биринчи ола,
Бахмарыг идраклыја, ағсагала,
Ким нә дејәр биздәки һејсијјәтә.
Бунча јәни чевриләрик милләтә?

Биз елә әслиндә филан сөзләрик.
Һушсуз олан чүмлә јалан сөзләрик,
Һәр әсрдә нечә талан көзләрик.
Ким бизи бәс сөвг едәчәк гејрәтә,
Бунча јәни чевриләрик милләтә.

Мән һәлә чох һалы-калы сајмадым,
Чох мәсәли, гејлү-галы сајмадым.

Јох, елѧ дѧ чох хатаны сажмадым,
Мат галараг биздѧ олан һикмѧтѧ.
Баш тутуб кѧлдим нѧ гѧдѧр һѧјрѧтѧ,
Бунча јѧни чеврилѧрик миллѧтѧ.

МИЛЛѧТ ОЈАНМАЈЫБ ҺѧЛѧ

Ким дејир ки, ојаныбдыр,
Вѧ сѧфѧрбѧр дајаныбдыр.
Јох, јох јурду, дағы, дашы,
Ал бир гана бојаныбдыр.
Од-очағы дѧнѧб кѧлѧ,
Миллѧт ојанмајыб ҺѧЛѧ.

Кѧч едибдир обалары,
Дағылыбдыр олан вары.
“Вѧтѧн”-дејиб говушмаға,
Јох ѧлиндѧ ихтијары.
Таб елѧјир бу нискилѧ,
Миллѧт ојанмајыб ҺѧЛѧ.

Торпағында јағы кѧзир,
Кѧллѧрини басыб ѧзир.
Нѧ гѧдѧр ки, бу вѧһшѧтѧ
Вѧтѧн оғлу дуруб дѧзѧр.
Аман танрым, кѧмѧк елѧ.
Миллѧт ојанмајыб ҺѧЛѧ.

Дағыдылан Һѧр мѧзарда,
ѧлѧнлѧрин руһу дарда.
Доғмалардан кѧлѧн јохдур,
О баһарда, бу баһарда.
Һѧсрѧт ѧтѧр илдѧн-илѧ,
Миллѧт ојанмајыб ҺѧЛѧ.

Бу минвалла биканѧсѧ,
Тажфа-тажфа диванѧсѧ.
Даһа кѧскин парчаланыр,
Бир ағыллы “бирлѧш”-десѧ.

Бу мәнликлә, бу нифрәтлә
Милләт оҗанмаҗыб һәлә.

Јаланлара уја-уја,
Галхыб кедир һај-һараја.
Табе олур, итаәтлә,
Бир јүк олур бу дүнјаја.
Бу дәһшәти билә-билә,
Милләт оҗанмаҗыб һәлә.

Ағсаггал да, ағбирчәк дә,
Сајылмырса сојда, көкдә.
Итирибсә нүфузуну,
Бу папаг да, о ләчәк дә.
Сајылмырса бир гејрәтлә,
Милләт оҗанмаҗыб һәлә!

Хәтаидән үзү белә,
Кичилмәдә кәлә-кәлә.
Бу кедишлә Ана Вәтән,
Нә олачаг бәс јүз илә.
Јозулмајыр бу мәсәлә,
Милләт оҗанмаҗыб һәлә.

Бу дағыныг фикри илә,
Хәјалпәрвәр зикри илә.
Билир ки, көзләмәк олмаз,
Көзләјирсә билә-билә.
Батырыгса кәлә-кәлә,
Милләт оҗанмаҗыб һәлә.

Чаһан јарыш мејданыдыр,
Дөјүш-вуруш заманыдыр,
Бизи сонсуз вәдәләрдә
Мин еһтимал, күман удур.
Дүнја динир мәзәммәтлә,
Милләт оҗанмаҗыб һәлә.

Бири дүзүр, мини әјир,
Мини сусур, бири дејир.

Ағыллылар өз-өзүнү,
Даға-даша сүрүкләйиб.
Дағылырса килә-килә,
Милләт ојанмајыб һәлә.

Ујушмазыг оба-оба,
Савашарыг јаба-јаба,
Сонра да сөз күләшдириб,
Данышарыг габа-габа.
Бу вәрдишлә, бу хисләтлә
Милләт ојанмајыб һәлә.

Сәма бир аз ишыгланыб,
Үфүг коран-коран јаныб.

Бу минвалла һөчәт едиб,
Дејириксә халг ојаныб.
Бу өзү дә дејир елә,
Милләт ојанмајыб һәлә.

МИЛЛӘТ ЈАТАЧАГ

Ана торпаг, даһа кизләтмә шәһидләр ганыны,
Кәл унутдурма бизә шанлы шәһид гурбаныны,
Сәнин уғрунда оғулар шәһид етди чаныны,
Ана торпаг јенә фәрјадла ағыр дөвраныны
Сән әсрдән-әсрә фәрјад ет сәсин чатачаг
Дәрдини һеј даныш, һеј, јохса бу милләт јатачаг.

Вәтән оғлу ганына гәлтан оланлар сојусан.
Һәр нәсилдән бир шәһид сојдашынын бир бојусан
Дүшмәнә интигам һиссиндән чәкилсән, сојусан,
Тарихин һансы мәғамындаса јатсан, ујусан
Јени ганлар верәчәксән сәни дүшмән гырачаг
Ајыг ол, јатма гочаг, јохса бу милләт јатачаг.

Еј Вәтән! Шанлы елә шанлы дејүш әскәрини,
Вәтәнин наминә тапсын, һәрә өз сәнкәрини
Күчлү, гүдрәтли елә сән өзүн өз сәркәрини

Јохса, идракы чүрүкләр јенидән баш гатачаг
Еј Вәтән! Гојма чаша, чашды, бу милләт јатачаг.

Вәтән өвлады, заман көр нәләр ачды башына,
Тарихин ган ләкәсин һәкк еләди јад дашына,
Сән сәфәрбәр јаша бундан белә дүшмән тушуна,
Дүшмәнин һижләси, бир дә белә кәлсә хошуна,
Бошалаыб хош дамарын, халгы ичиндән сатачаг.
Бир заман мүркү вуруб, астача милләт јатачаг.

Јатмасын!.. јатмаг өлүмдүр...чар чәкиб сөјлә буну
Анласын, милләт ојансын, дағыдыб ујғусуну,
Чырыб атсын да өлүм кабусу, вәһшәт донуну...
Јохса, милләт дә, вәтән дә, даһа итиб батачаг,
Аман Аллах!.. Көрәсән бир дә бу милләт јатачаг?

ЕЈ ХАЛГЫМ!

Еј халгым! ајыгдан даһа ајыг ол.
Ади бир ајыглыг өдәмәз сәни,
Ариф ол! Сајыгдан даһа сајыг ол.
Көклә бу замана синирләрини
Зәррә јарпағыны, дашыны һифс ет.
Һәр зәррә,.. һәр оба, һәр бәнд вәтәнди.
Вәтәнин көј-үфүг гашыны һифс ет.
Сәрһәд сон һәдд дејил, сәрһәд вәтәнди.
Һәлә саһманын да сөз күлләси вар.

Һәлә нишан алыр сөз снајпери
Һәлә сөз топунун өз лүләси вар,
Һәлә сүзүб кечир сөз ракетләри
Сијасәт мејданы сөз миначындан.
Һәлә миначыныб, бир дүшүн, дајан.
Алданма мәкрли, ганлы дөврана.
Мәһрин мәғзиндә дә һижлә вар ара,
Бүрүнүб, өртүлүб мәләк донуна.
Сәни алдадарлар, чәкәрләр дара.
Јоллар һәлә чискин, думанды, чәнди.
Бу думан ичиндән өтән вәтәнди.

Ничат вермир бизә хәјалпәрәстлик.
Гојурам бир јана еһтималымы,
Ачыб ағардырам даһа бу јолда.
Тәрәддүд еләјән минбир һалымы.
Кечсәм дә өмрүмүн мүдрик јашына,
Диниб-данышырам һеј бош-бошуна.

Бәсдир, бурахмышам башлы-башына
Ишими-күчүмү, гејлү-галымы.
Һәр кәс тәрәфләниб ганун наминә
Јарысын мүгәддәс ана вәтәнә.
Бир вә`д верә билмәз истиглал мәнә.

Гуруб јаратмасам истиглалымы.
Милли һејсијјәтә тапылмаз әвәз,
Халгын мәнлијини гејрәтиндә кәз.
Һеч кәс мәни мәнтәк учалда билмәз.
Гојаг бир тәрәфә хам хәјалымы.

ДӨЈҮШӘН ТҮРК ГАДЫНЫ,..

Сән Һәчәр тимсаллы,
Сән Натәван амаллы,
Сән Мәһсәти камаллы,
Түрк гадыны.
Инди сән,
Дөјүш сәнкәриндәсән.
“Асланын еркәји-дишиси олмаз”.
Сән аслан пәнчәси,
Сән шир үрәји,
Сән азәри түркүнүн дөјүшән мәләји.
Алгыш дөјүш тәпәринә
Алгыш зәфәринә.
Сән шәфгәт,
Сән гејрәт,
Сән намус чәпәри.
Сәнин уғрунда дөјүшүр,
Азәри икидләри.
Сән вәтән һаллысан,

Сән одлар јурдунун
Азад амалысан.
Сән ана торпаг гәдәр,
Сән вәтән мүлкүндә битән,
Чичәк, јарпаг гәдәр
Доғма, әзиз.
Сәнин уғрунда өлүм дә вар,
“Уф” демәз икидләримиз.
Тарих дигтә едир;-
Вәтәнчин дөјүш гәләбәдир.
Зәриф әлләрин титрәмәсин,
Сәсин енмәсин
“Гарабағ”, “Вәтән”-дејә,
Сычра ирәлијә.
Түркүн дөјүш јолуну ишыгландыр,
Зәфәр бајрағыны
Әлләринлә далғаландыр.
Гој дүнја билсин,
Вәтән вәһдәтини.
Гој дүнја билсин,
Вәтән мәһәббәтини,
Сән од анасы,
Сән алынмаз гыз галасы,
Түрк анасы.
Бүтүн аналар кими,
Гадынсан,
Фәгәт, түрк көзәлисән.
Нәсими мисралары,
Фүзули гәзәлисән.
Бу күн түркүн дөјүшән мәләји,
Сабаһ, тој-дүјүн бәзәји,
Оғул-гыз үрәјисән.
Гадын!..
Алгыш сәнә.
Алгыш гејрәт тәпәринә.
Алгыш ана Вәтәнә.

...КЕЧМӘЈӘЧӘК...

(милләтчи гоншуларымыза)

О кәләкләрлә бу сөвда, бу јалан кечмәјәчәк.
Базар ачма! Чөвһәри сахта олан кечмәјәчәк.
Тарихи көкләрини јозма ки, тө'рифләмә ки,
Ораларда сәни бу фикрә салан кечмәјәчәк.
Сатын алдын бу гәдәр архә-көмәк, бәсди, сапын,
Бил ки, голтуглара рәғмән учалан кечмәјәчәк.
Милләти, милләтә гаршы гојараг чан чәкишән,
Нижјәти вәлвәлә, гәсд, говға, талан кечмәјәчәк.
Гоншунун үлви, зәриф һиссләринә кәм бахараг,
Һисси идраки узаглардан алан кечмәјәчәк.
Вөтән уғрунда шәһидләр галачагдыр әбәди,
Даһа милләтчи тәтикдән ачылан кечмәјәчәк.
Гитәләрдән гитәјә мин чүрә јол гондарсан,
Синәмиздән о кәлиш, дөнкә, далан кечмәјәчәк.
Дарғалыгда дүзү-дүнјаны тутуб кетдин сән,
Тәзә кејсән дә, дајан көһнә палан кечмәјәчәк.
Әслини тәһриф едиб дүнјаны алдатма даһа,
Бәшәрин бојнуна, чөһд етмә, илан кечмәјәчәк
Ики халг гоншулуғу гоншу дејилдир ки көчә.
Халгларын гәсдинә галхан, сатылан кечмәјәчәк.
Һагты сатсан да фәзиләтләрин өз хирдары вар.
Ујма сәрмәјәнә сәндәки калан кечмәјәчәк
Кери гајтармалысан бир даһа торпагларымы,
Әзмә јурдашларымы, әзмә, малан кечмәјәчәк.
Әбәди дујғу вә јаддашла сәни билмәдәјәм,
О кечән кечди, галан галды, галан кечмәјәчәк.
Милләти милләтә гаршы гојараг чан чәкишән,
Сән өзүн, ја сәни бу фикрә салан кечмәјәчәк.

БИТМӘМИШ,..

Битмәмиш сәһи, сәһиһ һејранымыз.
Өтмәмиш руһән һәлә думанымыз.
Көһнә саһмандыр елә саһманымыз.
Һәр сөзүн мәғзиндә баш сындырмарыг,

Чүмләсин бејнимизә гандырмарыг,
Сәрфәсини күтләјә андырмарыг.

Ағлымызын әзәли үзкүн олар,
Чевриләр хандан хана дүзкүн олар,
Дүшмәнә фүрсәт дүшәр үстүн олар,
Көрмәрик биз бир ишин сон һәддини,
Сон нәтичә ејләјән сәрһәддини,
Зиддимизин, хејримизин сәддини.

Һәр әлифба сөвг едиб бир сәмт-изә.
Мәнәви ирсимизи өртүр бизә.
Гапаныр тарихимиз нәслимизә.
Фикримиздә кичәләк шејтаны,
Ејләјир һәрдәмхәјал, имканы вар,
Алданылмаз халгын өз вичданы вар.

Инкары-инкар олуб беш-он нәфәр,
Һөрдүрүбләр арада мөһкәм чәпәр.
Онлары дәф етмәрик һеч биртәһәр.
Сөздә изһар ејләрик чох мәтләби,
Ишдә мүтләг дишләрик сусмаг һәби.
Афәрин бу зүмрәдә олмаг тәби.

Чар чәкиб “бирләш” дејиб бирләшмәрик,
Бир жола, бир мәгсәдә јерләшмәрик,
Ел-обада меһрибан һәрләшмәрик.
Исбаты олмушлары исбатларыг.
Бир икән “бирләш” сөзүндән чатларыг.
Ишди бирләшсәк, чох кечмәз партларыг.

Һарда олсаг һәр биримиз бир ширик,
Бир-биринә каһ зәлил, каһ тәгдирик,
Тарихи сәмтә дығырланмыш тирик.
Нә чаван, ағсагтал,.. биз бир јашдајыг,
Чох шејә мат галмышыг, чаш башдајыг,
Сәһв едиб, пешман оlanda башдашыјыг.

Бу “фүсүнкарлыгла” биз кәлсәк көзә,
Нә дејим, Танры көмәк олсун бизә.

Һардаса имканымыз чыхсын үзә,
Һәр чәтинликдән өтүб имкан едәк,
Дөвраны халгымыза саһман едәк.
Дүнјаны әглимизә һејран едәк.

ИНСАН ОЈАН...

Јер мұһарибәдә, нәсиби дә ган,
Нәдән биканәсән буна еј инсан.
Сусурсан бир халгын фәлакәтинә,
Сәнин хиласына олармы аман.
Һекемонлуг, көз көрәти төкүр ган.
Инсан ојан!

Күчлү, күчсүз нијә?...јох белә бир шәрт,
Нијә ајырмада бизи тәбиәт.
Нијә чиловланмыр баш алыб кедир,
Үстүнлүк наминә өтүшән вәһшәт.
Бу чашгын дүјғудан силкиниб парлан,
Инсан ојан!

Вәһшилик өјрәнсән јыртычылардан,
Мәһв етмәк, ган төкмәк олачаг асан.
Өзүндән өзүнә һејранлыг јарат
Диләкләрдә алыш, севкиләрдә јан.
Инсан олдуғуна олма накүман.
Инсан ојан.

Фәза шүалыдыр, урана дөнүб,
Сәмадан сәманы вурана дөнүб.
Дүнјаны гәзаја уғрадан кәсләр,
Инсанлыға имдад дурана дөнүб.
О елә јалан ки...Кечикмә бир ан.
Инсан ојан.

Көзәкөрүнмәзлик дикилиб бизә,
Намәлум учанлар дуруб көз-көзә.
Варлығы күл едиб совурур көјә

Сәма дөјүшләри дуруб үз-үзә.
Идракын бәс һачан галдырар үсјан.
Инсан ојан.

Чеврилиб өзүнүн гәтлинә дурдун,
Сүфрәнин башында ракетләр гурдун.
Зәкан тәдгиг едир Јерин мәһвини,
Әглин мөһвәрини вуруб учурдун,
Аман! Ојат бизи, ојат,- ојадан!
Инсан ојан.

Танрысына танынды ки, бу дүнја,
“Танры” дејә, мәнтигинә һәдд гоја.
Фәгәт, будур, бу күнәдәк сүрүнүр,
Ган ичиндә о ујуја-ујуја.
Мејдан ачыб, ону гана чалхајан,
Инсан ојан.

Торпағы, ган дејил су дојуар ки,
Бәшәр бәшәринә арха дуар ки,
Арзујла, диләклә јашајар инсан,
Севиләр тој-дүјүн, бүсат гуар ки,
Сәни белә вериб сәнә јарадан
Инсан ојан.

Ганлы дөјүшүнә гушаныб заман,
Сәнлә сәни гырыр, ганлыдыр дөвран.
Сән јенә сусурсан фәлакәтләрә.
Гит`әдән-гит`әјә гопур аһ, аман.
Һекемонлуг нә вахтадәк төкәр ган,
Инсан ојан.

ЕЈ ТҮРК

Еј түрк, еј сојдашым, сәслә ојат ган јаддашаны,
Динлә бу күлли-Тураны, — ојанан гардашыны,
Заманын һөкмүнә гатлан азад ешгинлә бу күн.
Дүнја мејданына чых, сон кедиши өнлә бу күн.
Бирләшиб галх, галхараг ал әлә бу фүрсәтини,

Јенә көнлүнчә јаша сән улу һүрријјәтини.
Тарихин кешмәкешиндән кечәрәк бир дә учал,
Сән Туран дүнјасы јеткинлијинин һимнини чал.
Күрреји-Әрзә јајылсын јенә түрк тәнтәнәси,
Бәшәријјәт нәфәсиндә унасын түрк нәфәси.
Бирләш, еј түрк улусу сој-көкүнә, бој-көкүнә,
Түрклүјүн дәркини вер дөврана, замана јенә.
Јаша, еј түрк анасы,
Јаша еј, Мәммәдәминләр, Ататүркләр дүһасы,
Јаша еј түрк, чағырыб түрк сојуну, һаггына дин,
Парчаланмагды фәлакәт, даһа, Әглинлә чәкин.
Бирләш, јенә бирләш, јенә бирләш, јенә бирләш,
Ојат ган јаддашыны.
Түрклүјү дәрк елә, бир чан кими, галдыр башыны.

ДҮНЈА - МИЛЛӘТЛӘРИН ЈАРЫШ МЕЈДАНЫ

Еј огул,
еј гыз!
Өзүнү милли һејсијјәтдән башла,
Дүнја милләтләрин јарыш мејданы,
Һагла бу мејданы,
Ајаглаш јарышла.
Одлар јурдунун һәр гарышыны,
Милли сәрвәтин бил.
Вәтәнин сәрһәддинә,
Бу Вәтән һәддинә,
Милли һејсијјәтдән чәпәр чәкин.
Көрпәни бәтниндә һәлә,
Азәри түркү кими бәслә.
Өзүнү идрака сәслә.
Шәхси диләјини дә милли бил.
Мәһрибан гылығын
Милләтин мәнәви симасы,
Бирлијин милләтин социал сәмасы,
Парчалансан дидәрләр,
Тәкләнсән һәлак едәрләр.
Милләтләрә һөрмәт:- мәсләкин,
Дүнјаја сүлһ, әдаләт:- мәсләкин.
Лакин, милли јумруғуну бүкүлү тут,

Кәнардан зәрбә алсан,
Ораны үстүн зәрбәнлә учурт.
Зәриф ләчәкли күлүн дә тиканлы јөнү вар,
Дүнја јарыш мејданы, онун да дөнүмү вар.
“Һаралысан”-дејилсә, түркәм де,
Танрыдан сојуну де,
Сонра бој-бој бојуну де.
Бу ирсийјәтинә гүввәт вер,
Сој-көкүнә һејсийјәт вер.
Милләтләрин јарыш мејданына чат,
Сәсини бәшәријјәтин сәсинә гат.
Дедим,фәгәт, вахты чатмамыш дејә,
Чох мәтләби дејә билмәдим,
Күчүм чатмады, нәјисә әјә билмәдим.
Өзүн милләтинин,
Әмин-аманлығына зәманәт вер,
Еј оғул,
Еј гыз!
Нәсилләринә милли гејрәт вер.
Кечәл Һәмзәләр мејдан ачмасын,
Сапы өзүмүздән балталар көздән гачмасын.
Милли ганын сафлығыны сахла,
Ганымызы, өзкә ганла јозма,
Аллаһын шәртини позма,
Аллаһлыг етмә Аллаһла.
Бәшәријјәти, чәләнк-чәләнк,
Нечә рәнк
Јаратды.
Һәр биринә көк гојду,
Ришә атды.
Бәшәријјәт јекрәнк ола билмәз,
Түрк-түркдүр, фирәнк ола билмәз.
Сән Танрынын ол сој-көкүндә,
Чалаг тутмаз ағачын көкүн дә,
Көкүндә пејвәнд учалтма,
Басылмасын көкүндә,
Еј оғул,
Еј гыз,
Сән Туран өвлады.
Туран, дүнја ичиндә дүнјады.

МЭНЭ ЕДИР, СЭНЭ ЕДИР

Ел-обама хайн чыхан,
Хәјәнәти мәнә едир,
сәнә едир.
Торпағыма һәгир бахан.
Бу нифрәти мәнә едир,
сәнә едир.

Шиширтмәјәк дамарлары,
Вә бир кедәк халга сары.
Милләтимин нанкорлары,
Гәбаһәти мәнә едир,
сәнә едир.

Сојдашына тэлэ гуран,
Көч данышыб тәрс отуран,
Тайфа-тайфа ара вуран,
Әдавати мәнә едир
сәнә едир.

“Јерли”-дејиб, “тајфа” дејиб,
 Өксик-өксик, ејиб-ејиб,
 Арамыза од әләјиб,
 Зиддијјәти сәнә едир,
 мәнә едир.

... Көмәксизә әл узадан,
Бир гаҗғыкеш, бир мөһрибан,
Инсан кими, инсан-инсан
Сәхавәти сәнә едир,
 мәнә едир.

ОДЛАР ДИЈАРЫ

Кәл елә көклән ки, өз инадына,
Зәфәрләр говуша һәр ганадына.
Бу дашын, торпағын җетиш дадына,
Җетир үрәјини аһа-амана.

Јалчын гајалара ујма, учанды,
Бу чәмән, бу чичәк солуб гачанды.
Дүнја ети`барын атыб һачанды,
Көзлә дүшмәјәсән гаты думана.

Јолунун үстүндә шүбһәләр гојма,
Сузмаг рәзаләтдир:- аманды ујма.
Бәс едәр, бу гәдәр јериндә сајма,
Ағыл ол, камал ол һәр бир дөврана.

Бу сәда чох гәдим:- кәлир дәриндән,
Гырылыб төкүлмә үмидләриндән,
Сән ки, галдырарсан Јери јериндән,
Истинад еләсән дөврә-замана.

Вурулду Тәбибим шаһ вүтарына,
Верди арзулары ихтијарына.
Еј одлар дијары, мүгәддәс ана,
Јүксәл, сәсин јетсин бүтүн чаһана.

АЗӘРБАЈЧАНДА

Азәри торпағында: - мөһтәшәм бир синәдә,
Јарандым мин-мин илләр, јаранырам јенә дә.
Низамиләр, Тусиләр доғар дөнә-дөнә дә,
Дәдәм Горгуд көнүллүм олар заман-заман да,
Азәрбајчанда.

Де, бура өлкәләрдән мейми-нәфәсми әсәр,
Нәфәсимиз өлкәдән, елдән-елә тәләсәр.
Күнәш јанар күчүндән бир әбәди пәј дүшәр,
Биз дә ортаг оларыг бу немәтә чаһанда,
Азәрбајчанда.

Дүнјамыз гарыш-гарыш һәр евдә чәрәк әтри,
Анам, балам күманым олар чәрәкли хәтри.
Чәрәксиз јазылмады фикир, дүшүчә сәтри,
Чәрәк кәсән тапдамаз бир илгары һеч јанда,
Азәрбајчанда.

Каинат бејнәлмиләл нә салар, нә итирәр,
Бүтүн бәшәријјәти боја-баша јетирәр.
Елим-обам Күр боју она пәнаһ кәтирәр,
Бәшәри севки вардыр Мил, Муғанда, Ширванда,
Азәрбајҹанда.

Хәзәрдән галхан бухар сәмаларда учур бах,
Кедиб-кедиб һардаса јағыш, дамчы олачаг,
Сулу, долу булудлар јурдума баш алачаг.
Јерин, Көјүн үлфәти јашар дағда, аранда,
Азәрбајҹанда.

Кимдир? Һарда шәкк едир бу сәјдығым һалыма,
Бу минвал вәтәнимә, руһума хәјалыма,
Бәшәрин арзулары бағлыныб амалыма,
Дүнјанын тәлеји дә, тәлејидир һәр анда,
Азәрбајҹанда.

СЕВ

Бүтүн милләтләрә һөрмәт бәсләјиб,
Халгынын гулу ол, милләтини сев.
Гору бәбәјинтәк мәмләкәтини.
Сојуну, көкүнү, фитрәтини сев.

Бағрына басараг Азәрбајҹаны,
Дүнјаны јахшы бил, јахшы да таны.
Мәканлар јанында доғма мәканы,
Дөвләтләр јанында дөвләтини сев.

Милли ләјагәтләр тохунулмаздыр.
Милләтә ләјагәт өзү дә аздыр.
Дүнјаја һәкк елә өзүнү, јаз, дур.
Зоруну, күчүнү, гүдрәтини сев.

Одлар дијарыдыр сәнин сој јерин,
Бура нәслимизин, биз нәсилләрин.
Сәмәд Вурғунларын, Низамиләрин,
Хисләти сәниндир, хисләтини сев.

Дәдән Горгуд амалыны һагладын,
Хәтаини јаддашында сахладын.
Охланмалы дүшмәнини охладын.
Дүшмәнә әбәди нифрәтини сев.

Муғам тәнтәнәси, Короғлу чәнки,
Азәри дилинин ширин аһәнки.
Сәнсән ән мөһтәшәм идрак чөләнки,
Азәрбајчан адлы һикмәтини сев.

БӨЛҮНМӘЈӘК

Дөнүб маһал-маһал олан,
Оба-оба дүшүб галан.
Күчә-күчә, далан-далан,
Мөһлә-мөһлә бөлүнмәјәк.

Дағ олуркан тәпәләниб,
Далға икән ләпәләниб,
Һара кәлди сәпәләниб,
Һара кәлди чиләнмәјәк.

Кечәк дөврүн имканына,
Заманына, мөканына.
Чыхаг дүнја мејданына,
Сәрилмәјәк, сүрүнмәјәк.

Биз јени бир сәмтә ахаг,
Саһманлыға, саһман чыхаг,
Дөрд бир јана елә бахаг
Тәнһа, јалғыз көрүнмәјәк.

Салам Одлар дијарына,
Од оғлунун вугарына..
Өзкә јурдун диварына,
Һасарына һөрүлмәјәк.

ЈОХУТ

Биз, тарихин варағында,
Биз, заманын дарағында,
Одлар јурду сорағында,
Валлаһ чохуг,..
Амма јохуг.

“Халгым”-дејө сөјлөнәрик,
Оба-оба сөјлөнәрик,
Һәр биримиз икид нәрик,
Һәм дә чохуг,..
Амма јохуг.

Низамиләр јетирәрик,
Фүзулиләр өтүрәрик,
Үзејирләр кәтирәрик,
Бу торпагда Туси кими,
Корифејләр битирәрик.
Гәлби долу, көзү тохуг,
Өзү чохуг, өзү јохуг.
Чинар бојлу битән бизик
Нәғмәмизлә өтән бизик,
Өзүмүздә итән бизик.
Парчаланыб тала-тала,
Узаг-узаг битән бизик,
Азыг, чохуг,..
Амма јохуг.

Бу сәбәбдән өзүмүздән өзүмүзә
Дәјән охуг,
Бир тәрәфдән елә чохуг
Бир тәрәфдән елә јохуг.

ЕЈЛӘМӘЗ

Милләтимин һалларына һејранам,
Һеч вәдә дүнјаны думан ејләмәз.
Бир дөфә дөврана көнүл бағласа,
Бир даһа һичрана аман ејләмәз.

Дөрдлөри жүксәлсә дә дағ-дағ кими,
Руһуну титрәтсә дә жарпаг кими.
Һардаса көврәлсә дә ушаг кими,
Һәддини ашмаға күман ејләмәз.

Һеч нәјә һеч дә баш апармаз инан,
Чох елә мәтләбә дә вармаз инан.
Һаггыны күчлә дә гопармаз инан,
Сәбр еләјәр зәррәчә ган ејләмәз.

Бир бәшәри хисләтинә бағлыдыр,
Јахшы, ја пис, олса да өз ағлыдыр.
Бахмајараг синәси мин дағлыдыр,
Јох, даһа, көнлүнү каман ејләмәз.

Мин чәтинә дүшмәјинә бахма сән,
Олмаз һалындан, гәдәриндән өтән.
О елә дурмуш ки, нә етсәм дә мән,
Нә еләсә өјлә асан ејләмәз.
Һәддини ашмағы күман ејләмәз,
Сәбр еләјәр, зәррәчә ган ејләмәз,
Һеч өзүнә бунлары ман ејләмәз.

ВӘТӘН ОҒЛУ

Кечмишләри данмагла учулдуг өзүл үстә,
Учду башымыз үстә таванлар.
Јанды бу вәтән торпағы, галдыг да күл үстә,
Әчдадымызын нәфинә бөһтан, даш атарлар.

Кечмишдә вәтән фәрјады, һагтын сәси вардыр,
Торпагларымызда јағылар гәлпәси вардыр.
Дүшмәнлә дејүшдән чошан әр нәрәси вардыр.
Кечмишдә вәтән ешги, вәтән гүввәси вардыр.
Бу вагиәни бир јаһа атма вәтән оғлу,
Јатма вәтән оғлу.

Дүшмәнләр ојагдыр, арајыр көз гојарагдан;-
Әлчимләди чох нәслимизи ганлы дарагдан,

Тарихимизин јаддашыны салды варагдан,
Тапды өзүмүздөн, ичимиздөн јапалагдан,
Алчалтды, бизи бир чоху сатды вѳтѳн оғлу,
Дүшмѳн дѳ дүзү ѳңдинѳ чатды вѳтѳн оғлу.

Кечмишлѳри данма,
Кѳксүз гураланма,
Инди параланма,
Сабаһ араланма.

Јахшын вѳ писин, һѳр һалын билмѳррѳ сѳниндир,
Одлар дијарындыр, бура Одлар вѳтѳниндир.

Кечмишлѳри данма,
Бѳһтана инанма,
Бу күн параланма,
Сабаһ араланма.

Јатма вѳтѳн оғлу,
Ѳз фачиѳни бир дѳ јаратма, вѳтѳн оғлу.

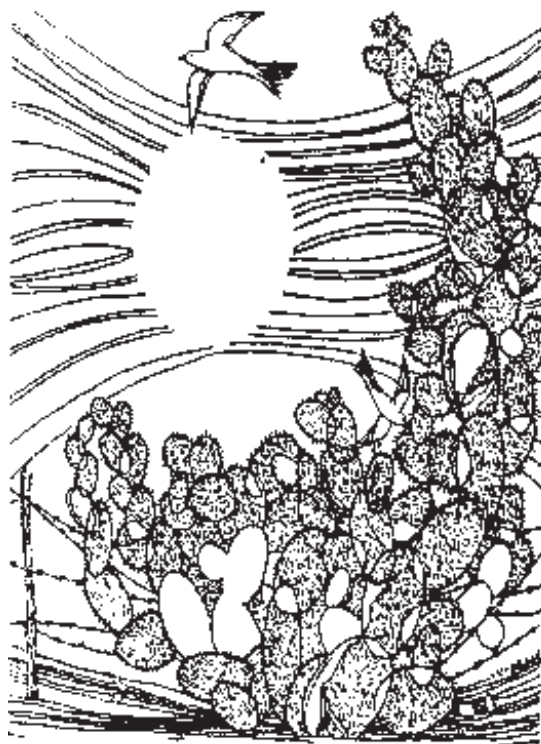
* * *

Унудан бир миллѳт нѳ јада салар,
Нѳји хатырлајар,.. хатирѳми вар.
Нѳји хатырлатсын ган гардашына,
Нѳји һѳкк елѳсин ган јаддашына.

Һѳр нѳсил нѳсилѳ ѳтүрсүн кетсин,
Ѳзүнѳ гѳдѳри ѳманѳт етсин.
Халгын ѳсрлѳрдѳн кѳлѳн сѳсини,
Улу тарихини тарихчѳсини.
Кечмиши јадына һѳкк етмѳјѳн халг
Ѳсрдѳн ѳсрѳ чашачаг анчаг.
Гаты дүшмѳнинѳ дост кими бахыб
Рѳгиби гѳлбинѳ јахын бурахыб
Ѳзүндѳ билмѳдѳн бир заман јѳнѳ
Фѳрјад гопарачаг мүсибѳтинѳ.
Сѳфѳрбѳр сахлајыб ајыг јаддашы,

Сајыг милләтләртәк јашасын милләт.
Јашатсын әбәди дүшмәнә гаршы,
Үмуммилли гәзәб үмуми нифрәт.
Дүшмәнә нифрәти сөндүрүлмүш халг,
Ордусу олса да тәрксиләһдыр.
Һүнәрсиз дөјүшән мәғлубдур анчаг,
Дөјүшдә силаһа һүнәр силаһдыр.
Милли јаддашында дүшмәнә нифрәт,
Јашадыб, халгларла дост олмаг олар
Торпаға, вәтәнә, халга мәһәббәт
Һиссиндә јадлара бир ғысганчлыг вар.
Шималдан, чәнубдан, гәрбдән гопарды,
Чох вәтән парчасы чох јад әлдәдир
Инди дә Шушаны биздән гопарды,
Биздә бу дәһшәтә сојумаг нәдир!
Үзејир вәтәни, Низами јурду,
Әчәми торпағы бир әзәмәтдир.
Хәзәрдән башлајыб өзүнү гурду
Азәри торпағы бир мәмләкәтдир.
Билир мәмләкәтин мәрд сакинләри,
Әсрдән әсрә вәтән даралыр,
Маһаллар алыныр һачандан бәри,
Вәтәнин сонуна көрән нә галыр,
Јаддашларда сөнүр бу фачиәмиз
Һәтта, сојујур да Хочалы дәрди.
Биз ки түрк сојујуг түрк әһлијик биз,
Улу түрк бу һала нечә дөзәрди.

ЕЛ-ОБА
ИЧИНДӘ
АЛНЫМЫЗ АЧЫТ

ЕЛ ОБА ИЧИНДӘ АЛНЫМЫЗ АЧЫГ

*Халгымын ләҗагәтли оглу,
әзизим, фәхрим Пирвердијә*

Бу садә хисләтли варлыгымызла,
Ел-обаны һејран гојуб кәлмишик.
Инсана јарарлы әмәлимизлә,
Надан нијјәтләри ојуб кәлмишик.

Ән чәтин мәгамда, ән чәтин анда,
Бә`зән јарамады күч дә, имкан да.
Фәгәт әјилмәдән о шәр мејданда,
Гәзавү-гәдәри сөјүб кәлмишик.

Азғынлыг единчә әгли-руһу кәм,
Билмәдик нә гүссә, нә кәдәр, нә гәм.
Гопуб үстүмүзә учса да аләм,
Галхыб сөзүмүзү дејиб кәлмишик.

Горујуб кишилик дәјанәтини,
Чәкдик зәманәнин чох зилләтини.
Дүнјанын дадыны вә ләззәтини,
Сонсуз не`мәтини јејиб кәлмишик.

Биз ки, бу мејданы мәрдә вермишик,
Үрәји севинчә, дәрдә вермишик,
Көнүлдә севкијә јер дә вермишик.
Намәрдин белини әјиб кәлмишик.

Вәтәндир ниттимиз, ахан ганымыз,
Вәтәндир руһумуз вә вичданымыз.
Вәтәндә бәсләнир өз иманымыз,
Бу руһда мәсләки, өјүб кәлмишик.

Өтүр чанымызда бир һәјат сими,
Бизә чәлб еләјир бүтүн аләми.
Әр кими, јар кими, бир ата кими,
Бәхтин гапысыны дөјүб кәлмишик.

Нә гапалы олдуг, нә ачыг-сачыг,
Ел-оба ичиндә алнымыз ачыг.
Өмрүн галаныны даһа раһат чых,
Достум, бәркә-боша дәжиб кәлмишик.

ЕЈ ӘЗИЗИМ...

Нә дүшүнүр, нә дујурсан,
Нә көтүрүр, нә гојурсан,
Еј фәләклә јол-јолдашы
Һарда, нечә ујујурсан.
Сәни һарда, нечә кәзим
Еј әзизим!

Хәјалын нечә долашыр,
Кимлә, нәјлә сораглашыр,
Кәдәринми ашыб дашыр
Бу нискилә нечә дөзүм,
Еј әзизим.

Сәсин һаны, үнүн һаны,
Ишин-күчүн, күнүн һаны.
Инандығын, тапындығын
Өз мәсләкин, динин һаны,
Еј бејниндә филан ...”изм”
Еј әзизим!

Де һардадыр дан улдузун,
Сөзүн-сорғун, јазын-позун,
Нә вахтадәк биз сәнинлә,
Дејинәрик узун-узун
Чаным, көзүм,
Еј әзизим.

Һесабаты ким вермәли,
Нәсли нәслә јетирмәли
Бу бејтдән, бу мисрадан
Ким нәтичә көтүрмәли
Фикирлијәм, јаман өзүм,
Еј әзизим.

ДЕЖИЛ

Нә гисмәтдир: - о гисмәтдир,
Чанла дежил, башла дежил.
Һәр тәрәддүд, һәр чәсарәт.
Дајан дејир, башла дејир.

Јүксәлиш кәзмә һәр дикдә,
Бә`зән чашар үзәрик дә.
Һәр фүсункар көзәлликдә
Тәкчә, көзлә, гашла дежил.

Һүнәрсиздә һүнәр ханы,
Итирәчәк һәр имканы.
Жүч имканы, әмәл каны,
Рүтбә илә, јашла дежил.

Ким нә јығыр, ким нә төкүр,
Көтүк үзүр, гызыл чөкүр,
Һәр мәзәммәт, һәр тәшәккүр,
“Сағ ол”- дежил, “дашла” дежил.

Ағ ишыгдыр јар ишығы,
Мән дә олдум јар ашығы,
Тој-дүјүнүн јарашығы,
Тәкчә мејлә, ашла дежил.

Охумазлар һәр китабы,
Ешитмәзләр һәр хитабы,
Чәмијјәтин һагг-һесабы,
Һәр башы чаш-башла дежил.

Чохлуг олмаз һәр бир чохлуг,
Јохлуг олмаз һәр бир јохлуг,
Нәфси јохлуг, көзү тохлуг,
Газанчла, даш-башла дежил.

Сән саја сал, сағы-солу,
Улу јашар, улу-улу,
Бир милләтин ничат јолу,
Һеч, дава-далашла дежил.

КИМ... НЭДИ

Бу дүнјада ким чүмлэди,
Ким һәрифди, ким сәтирди,
Ким архады, ким көмәкди,
Ким өртүкдү, ким чәтирди.

Ким фикирди, ким гәрарды,
Ким говагды, ким чинарды.
Ким бахчады, лаләзарды,
Ким чичәкди, ким әтирди.

Башланғычын шәрти һаны,
Фәрги өјрән, шәрти таны,
Ким чаванды, ким пирани,
Ким көкләрди, ким сипәрди.

Ким кәтирди, ким көтүрдү,
Ким апарды, ким јетирди
Ким башлады, ким битирди,
Ким сахлады, ким өтүрдү.

Ким чалышды, кимләр чалды
Ким алчалды, ким учалды,
Дүнја нәдир?.. Кимә галды,
Һара көјдү, һара Јерди.

САҒ ОЛСУН

Чәтин күнләримдә, чәтин анымда,
Јүјүрүб һајыма кәлән сағ олсун.
Ачыб үрәјини бир сүфрә кими,
Дәрдини сәнинлә бөлән сағ олсун.

Тәбибим, обаја-елә архалан,
Сәнә узадылан әлә архалан,
Көнлүнү охшајан дилә архалан,
Көнлүндән кәдәри силән сағ олсун.

Адыма-саныма һөрмәт диләјән,
Ишимә-күчүмә гүввәт диләјән,
Сонра, јола салыб, рәһмәт диләјән.
Көз јашы ичиндә күлән сағ олсун.

ХОШ КӨРДҮК СИЗИ

Көр нечә дә көзәл олду бу ахшам,
Үрәјим севинчлә долду бу ахшам,
Гәм-кәдәр сарсылды, солду бу ахшам
Јахыным-узағым хош көрдүк сизи.

Шүкүрләр олсун ки, нечә сағсыныз,
Өтән о илләрдән мин сорагсыныз,
Сиз елә ишыглы чылчырагсыныз,
Очағым, чырағым хош көрдүк сизи.

Чалын, дејин, күлүн, шәнләнин даһа,
Алын бу кечәни гачын сабаһа,
Минбир јарпаг, чичәк ачын сабаһа
Јарпағым, будағым хош көрдүк сизи.

* * *

Бир көзәл фикир де, ширин сөз сөјлә,
Бизим көнлүмүзү хошәһвал ејлә.
Кетсин руһумуздан гара булудлар,
Көнүл шадлығына истәјимиз вар.

Кәдәр-гәм чәкилсин биздән узаға,
Шадлығы, севинчи гучагламаға,
Ешгимиз, мејлимиз кәлсин ирәли.
Дүнјада нә гәдәр дујуб севмәли.
Үрәкләр, севкиләр, севкилиләр вар.
Јахшылыг ичиндә инсан учалар.
Писләр, пис оланлар чәкилиб кедәр.
Бизи јахшылыглар әһатә едәр.
Бир көзәл фикирдә бир көзәл сөздә,
Шад олар гәлбимиз, үрәјимиз дә.

Дүнја башдан-баша бир чәннәт олса,
Бүтүн бәшәријјәт мәнәббәт олса.

Боллуг, фираванлыг алса дүнјаны
Фираван јашатса һәр бир инсаны
Көксүмдә дејүнән кичик бир үрәк,
Даһа нечә олар; - чашырам, керчәк.

Бу севинч јашасын гој нәсил-нәсил
Һәләлик, сән көзәл бир сөз дејә бил.
Кечсин көнлүмүздән гара булудлар
Көнүл шадлығына истәјимиз вар.

ӘДАЛӘТ ЈАРАТ

Бәрабәрлик чәкиб кәтирди бизи,
Һардан көр һараја јетирди бизи.
Көр нечә өтүрдү итирди бизи,
Јанылды һамынын диләји белә

Еләки арадыг: - тәбәгәләндик.
Бәркимәк истәдик: - овуб әләндик.
Истәдик бирләшәк: - һеј сәпәләндик.
Итириб отурдуг бирлији белә.

Һөкм етдик бармаглар бир бојда олсун.
Бир һиссә, һәвәсә вәрдишә долсун.
Тәјфалар, зүмрәләр бир сојда олсун.
Бир олсун бешији, бәләји белә.

Беләчә бир рәнкдә мин рәнк данылды,
Бир рә`јин һөкмилә мир рә`ј јанылды.
Дүшүнмәк-дашынмаг јасаг санылды.
Јанды әдаләтин илији белә.

Тәбибим, јахшы ки, анладың, һејһат;-
Бир күн өз сәмтинә дөнәчәк һәјат.
Бәрабәрлик дејил, әдаләт јарат.
Тапарсан бирлији, дирлији белә.

ТОРПАГ

Торпаг — јашыл будаг,
Торпаг — јарпаг, чичәк.
Торпаг — инсан,
Торпаг — зәка, үрәк.
Торпаг — каинатчын зәррә, бәшәрчин каинат.
Торпаг — сонсуз һәјат,
Торпаг — суал,
Торпаг — чаваб.
Торпаг — ајаг изләринин јаздығы китаб.

ШҮКР ЕЛӘ

Һәр күн сәһәр сағ-саламат,
Ојанмағына шүкр елә.
Јатағындан галхыб дуруб,
дајанмағына шүкр елә.

Пилләкәни дүшә-дүшә,
Гәм јох ола, дәрд өтүшә,
Нәфәс алыб, ал күнәшә
Бојанмағына шүкр елә.

Дүшмәмишсә сачына дән,
Һеч дә арзу еләмә сән.
Һәр аддымда тәһлүкәдән,
Јајынмағына шүкр елә.

* * *

Һәр заманын бир дөвраны,
Һәр инсанын ады-саны.
Һәр күчлүнүн өз имканы,
Өз вичданы, әмәл каны.

Гарышдырма һәдди һәддә,
Итиб кетмә мин һәсәддә.
Вәтән битир бу сәһһәддә,
Вәтән билир бу чаһаны.

Дүшүб әглин ишыгына,
Өз сәһвини өзүн гына.
Һәр мәгамда көнүл сына,
Өзүнү дә өзүн таны.

Вә нәзәр сал сој-көкүнә,
Өз үзүнә, өз тәкинә.
Өзүн кими динә-динә
Өзүнә көклә бу чаны.

Јохса кетсәк итә-итә,
Гарыш-гуруш битә-битә.
Јадлар чыхар биздән өтә,
Итирәрик бу мәканы.

ЈАХШЫ

Мәни бир заманлар анламајанын,
Анлаја-анлаја кетмәси јахшы.
Ҡаһ ашкар, Ҡаһ кизли, сәссиз-сәмирсиз.
Мәнә миннәтдарлыг етмәси јахшы.

Һәр инсан ихтијар бир һал јашајыр,
Чох арзу, чох истәк, амал јашајыр.
Ағылда, тәмкиндә камал јашајыр,
Идракын камалдан өтмәси јахшы.

Чаһана башымы гојурам белә,
Ја кәдәр, ја севинч олурам елә.
Тәки, јашајајдыг биз илдән илә,
Һәр илин башланыб битмәси јахшы.

* * *

Вермә җахшыларә ишкәнчә, әзаб,
Җахшылар дөвранын чичәкләридир.
Дүнҗаны титрәдән севинч, изтираб,
Җахшы адамларын үрәкләридир.

Әсрдән-әсрә сораг кәтирән,
Җахшы сәдалары бизә јетирән.
Намус рәмзи олан, гејрәт көтүрән,
Елә җахшыларын хисләтләридир.

Әбәди јолчудур җахшыјла јаман
Бу да бир инсандыр, о да бир инсан.
Фәгәт, инсанлығы сонсуз јашадан,
Шәксиз, җахшыларын нијјәтләридир.

Тәбибим, өзүнү јашатма асан,
Јанмаг күл олмагдыр, күл олсан да јан.
Җахшы ол, һәр кәси, җахшылыгла ан,
Җахшылар писләрин һејрәтләридир.

ПӘРДӘСИ ГАЛСЫН

Чалышма һәр шеји ачыглыг алсын,
Һәр һалда гој һәја пәрдәси галсын.
Галсын руһумузда сирли бир чәһәт,
Беләчә, јашасын севки, мәһәббәт.
О зәриф, утанчаг һәја пәрдәси,
О пак бир инсанын исти нәфәси,
Һәзин бир үлфәтлә олса җахшыдыр.
Һәјат өз ичиндә галса җахшыдыр.
Күнәшин дөниздән галхан гәдәми,
О сиррли дүнҗанын сиррли аләми
Сиррли — мүәммалы олараг галсын.
Гојмајын дүнҗаны ачыглыг алсын.
Вә пак бир инсанын илыг нәфәси
Вә зәриф, утанчаг һәја пәрдәси,

Илаһи! беләчә олса җахшыдыр.
Һәҗат өз ичиндә галса җахшыдыр.
Гәлбиндә, руһунда ич гаты вардыр,
Һәҗатын ичиндә һәҗаты вардыр.

КӨЧ ОЛМАЈАГ

Сызламагла, инләмәклә јашама!..
Гәзәбини кизләјәнләр,
Далда-бучаг изләјәнләр,
Һеч, кәлмәди хошума.
Долан булуд бошалачаг:-
Илдырымлар чаха-чаха,
Сел-су олуб аха-аха.

Боз һавада,
Боз думанла,
Тутгун сәма
Сысга јағыш тәпәрилә,
Јерин-көјүн гәһәрилә
Сүрүнәчәк,..
Нә дәһшәт ки,
карсыз, рәзил көрүнәчәк.
Сызламагла,
инләмәклә јашајанлар,
Ел дәрдини фәрасәтсиз дашыјанлар,
Сорулачаг гүм тәбилә
Јағы дүшмән тәләбилә
Сәпәләниб һеч олачаг,
Оба-оба, мүһит-мүһит көч олачаг.
Долан булуд курлајачаг,
Илдырымлар чаха-чаха
Бир сәһәрин бир күнәшли сәмасына,
Сәрт инамла,
Арзу камла,
Баха-баха сел кедәчәк,
Јерин-көјүн кәрдишини,
Тәбиәтин бу мүзәффәр кедишини,
Тәгдир едәк.

Соврулмајаг гум тәбилә,
Јағы дүшмән гәзәбилә,
Һеч олмајаг.
Оба-оба, мүһит-мүһит көч олмајаг.

ОХУЈУР

Бу көзәл сәсләрин сәһринә ујуб,
Ким дејир илаһи инсан охујур.
Гарангуш чилдиндә, бүлбүл сәсиндә,
Пәрдәли, мәкрли шејтан охујур.

Чох асан төкүрсә чох наһаг ганы,
Онда гејрәт һаны, бир вицдан һаны.
Инсанын гәтлинә олан фәрманы,
Нечә мәһарәтлә асан охујур.

Лакин, баш апарыб ачылмаз сиррә,
Идрак һөкм еләјир көјә вә јерә.
Гошулуб гарышыг, сәрт күләкләрә,
Будаглар көкләрә мејдан охујур.

Бәшәрдир бәшәрин көзүнү ојан,
Милләти милләтин гәсдинә гојан.
Чаһаны өз мүлкү, әмлакы сајан.
Елә бир тәрәфдән ган-ган охујур.

ЧӘТИН

Бир һалда ки,
Гуму сыхыб даш едәрләр.
Бу гуптуру мејдандакы,
Дашы сыхыб јаш едәрләр,
Сәнә өјүд вермәк чәтин.

Бир анда ки, јери белә,
Силкәләјиб әсдирәрләр,
Һарда олса билә-билә

Зэлзэлэлэр кәсдирәрләр
Сәнә өјүд вермәк чәтин.

Бир јердә ки, нијјәтләрин,
Астарыны билмәк олмур.
Һијләләрин, нифрәтләрин,
Өртүкләри үзә дурур.
Сәнә өјүд вермәк чәтин.

Еј вәтәнин вәтәндашы,
Ганымыза ган гардашы
Шәрәфини,
Намусуну өзүн дашы.
Һалал олсун сәнә чәрәк.
Сәнә өјүд,..
бир бу гәдәр олсун кәрәк.

СОНУ ФӘРӘҺ ОЛАН

Даһа дамғалама чәтинләкләри,
Дүнјаја кәлишин өзү чәтиндир.
Бир бах, нөвбәләнән бу фәсилләрә,
Белә нөвбәләмәк дүзү чәтиндир.

Нечә чәтин кәлир севимли баһар,
Чәтин бир јол кечир Новруз бајрамы.
Лакин тәбәссүмлә долур јанаглар,
Чәтинлик олса да севинир һамы.

Демәк, Танрынын да иши чәтиндир,
Бу дүнја јолуна гојулур чәтин.
Минбир әзабына кәлин дөзәк биз,
Сону фәрәһ олан бир мәшәггәтин.

КУНАҢКАР

Итаәт, олдугча, јенә едәчәк,
Нәсилдән-нәсилә бизи кұнаһкар.
Кечәчәк милләтин једди гатындан,
Јенә дә едәчәк сизи кұнаһкар.

Күчлү әлләрини галдырыб көјә,
Бу шәрт, бу мејданда дәрдини дејә.
Нәдән гымылданмыр, динмәјир нијә,
О дили, додағы сөзү кұнаһкар.

Халгларын күкрәјиб күчү дашланыр,
Өлкәдән-өлкәјә јарыш башланыр.
Бәс, биздә нијјәтләр һара тушланыр.
Нәзәри, дигтәти, көзү кұнаһкар.

Билсин мәғамында зија сачмајан,
Әглин ганадында галхыб учмајан.
Гит`әдән-гит`әјә мејдан ачмајан,
Тәпәдән-дырнаға өзү кұнаһкар.

Идракы парлајан сачылан милләт,
Милләтин сәрвәти олан мәмләкәт.
Вәтәндир, вәтәндир, вәтән,...нәһәјәт,
Етмәјәк вәтәни үзү кұнаһкар.

ИНСАН

Арама дағларда, дашларда сәбәб,
Бүтүн сәбәбләрә там кирәр инсан.
Истәсә дүнјаны хараба гојар,
Истәсә чәннәтә чевирәр инсан.

Ја гојар идракын һәјат наминә,
Ја әглин дөндәрәр өз гәниминә,
Ја вурғун кәсиләр өз көркәминә,
Ја күлли-чаһаны девирәр инсан.

Истәсә тапылмаз нә гәрәз, нә кин,
Доланар башына Јер күрәсинин,
Аллаһа тапынса.. о ичин-ичин,
Танрыны руһуна көчүрәр инсан.

Көнүл оҗлағыса һәр дәрә, һәр дағ,
Гәлбиндә чағлајар һәр сәрин булаг.
Оҗлағы, вәтәни:-анасы торпаг,
Анаја мәнәббәт јетирәр инсан.

Ичиндә сијасәт тохуму ки, вар,
Милләти милләтә дүшмәнлик гојар,
Јунаһсыз шәһидләр накам ујујар,
Инилдәр, сызылдар, ган верәр инсан.

Сајмагла битмәјән минбир һалы вар,
Мин тоју-дүјүнү, гејлү-галы вар.
Мин-мин арзу-камы, мин хәјалы вар,
Каһ тапар, каһ салыб итирәр инсан,
Бүтүн сәбәбләрә сәбәбкар инсан.

МӘНӘМ

Әсәбләрдән мән әсән,
Синирләрдә тәләсән,
Инсана әзиз десән,
Мәнәм...
Јох мәнәм, мәнәм.

Һәр ан анан вә анан,
Көзәрән, сәссиз јанан,
Сирли, сөзлү дајанан,
Мәнәм,...
Јох, мәнәм, мәнәм.

Бир овуч су, јох ичән,
Арајыб, тапыб сечән,
Бир бах, о өтүб, кечән,
Мәнәм,..
Јох, мәнәм, мәнәм.

Јанар дағым, араным,
Нә сәрт кечәр бораным,
Ҷырыб, сөкүб, гураным,
Мәнәм,...
Јох, мәнәм, мәнәм.

Тәбибим, өтүб кедим,
Јарадым, гуруб, кедим,
Бу дүңјада мән идим,
Мәнәм...
Јох, мәнәм, мәнәм.

* * *

Һардаса олар дејирик олмаза,
Олмаз дејирик олар.
Һардаса дајаз дејирик дәринә,
Дәрин дејирик дајаза.
Вәтән дејәндә һардаса оба ганырыг
Оба дејәндә һардаса
Вәтәни оба санырыг.
Халг дејәндә, һардаса гоһум-әгрәба чанланыр.
Чохумуз һардаса
Гоһум-әграбаны халг саныр.
Һәтта, Вәтән, милләт кедиркән әлдән,
Гуртара билмирик бу әнкәлдән.
Өзүмүз-өзүмүзү јыха-јыха,
Ҷаһ нала вуруруг, Ҷаһ мыха.
Јахшыны сағлығында писләрик,
Өлдүсә, дәрһал, һејиф, јахшыјды дејирик.
“Әвәз едилмәз јохдур”-дејирик һәр кәси,
Бизчә әвәз едә биләр
Һәтта, кимисә киминсә кәлкәси.
Һардаса өз јеримизи билмирик,
Бачармадағымыз иш олсун,
Ҷиришмәкдән чәкинмирик.
Ағлымыз кәсә-кәсә,
Көзүмүз баха-баха,

Каһ нала вуруруг, каһ мыха.
Философлар лазымса анлана билир.
Лазымса анламаз олур,
Лазымса гана билир
Лазымса шүүр дајансын,
Лазымса дајана билир.
Дөшүнө дөјүб мәнәм-мәнәм дејәнләр,
Киријир һардаса.
Дүнән нифрәт етдијини,
Бу күн алгышлара бүрүнүр һардаса.
Еһ! Нә ағыр олурмуш бунлары ганмаг,
Сонра да, сынмаг,
Сонра да өзүнүн дә белә олдуғуна,
Әслиндә инанмаг.
Нә ағыр олурмуш,..
Милләт бу сәбәбдән
Милләтләр арасында
Фағыр олурмуш.

ЈАХШЫ ОЛАЧАГ

Даһа мат галмышам бу күлли-һала,
Кетдикчә, бахдыгча елә, маһала.
Һәр күн өтән күндән пис ола-ола,
Һәрә бир тәсәлли еләјир анчаг,
Бәнд олма ахыры јахшы олачаг.

Сојулур, сөкүлүр, төкүлүр инсан.
Јохдур она көмәк бир күн-күзәран.
Бәс, көр нә сөјләјир јериндән дуран,
Һәтта, раст кәлдијим сәфеһ вә ахмаг,
Дејир ки, дарыхма јахшы олачаг.

Олан вары-јоху сојурлар даһа,
Бизи гуру јердә гојурлар даһа.
Инди көзүмүзү ојурлар даһа,
Дејирәм, сојулдуг, таландаг наһаг,
Дејирләр дөз, дајан, јахшы олачаг.

Јох, јох, рэзалэтэ дэзмэкми олар,
Бу гэдэр хиффэтэ дэзмэкми олар.
Сонсуз зиддијјэтэ дэзмэкми олар.
Фэгэт, ичимиздэн галхан сәсә бах,
Дејир нә өзүндән чыхырсан гочаг,
Һәр шеј дүзәләчәк, јахшы олачаг.

Ујуб тәкидләрә нә вахтдан бәри,
Ејнимә алырам чох үмидләри.
Шәксиз, олмаса да бир үмид јери.
Титрәјир, тәрпәнир бу дил, бу додаг,
О да пычылдајыр: Јахшы олачаг.

ЕЛӘ БИЛДИМ

Елә билдим сирр-сөзүмү ганарлар,
Чынгы вурсам алышарлар, јанарлар.
Нә биләјдим јаш одундур бу тирләр,
Нә биләјдим долашыгдыр фикирләр.

Елә билдим инсанларда дөзүм вар.
һагт дејәнә көтүр-гој вар, дүзүм вар.
Нә биләјдим о, сөнмәмиш әһәнкмиш,
Нә биләјдим лил дә, кил дә нәһәнкмиш.

Елә билдим гәдир-гијмәт итмәјиб,
Ел-обада һөрмәт-иззәт битмәјиб.
Нә биләјдим јалан сөзмүш һамысы,
Нә биләјдим сөнән көзмүш һамысы,

Елә билдим ел бөһтана инанмаз,
Шајиәни јахын гојмаз о анмаз.
Нә биләјдим о чалачаг бу симдә,
Нә биләјдим пәрт олачаг нәчиб дә.

Елә билдим мәрд оғуллар аз дејил,
Дәрин-дајаз вадиләр дајаз дејил.
Нә биләјдим; - Ән дәрин вар, ән дајаз,
Ән дәриндән дајазланыр ән дајаз.

Елѳ билдим арха олар кѳнарѳан,
Исти, ишыг олар фанар фанарѳан,
Нѳ билѳјдим бу пѳрдѳ бир чунајмыш,
Бир кимсѳјѳ бел бағламаг фѳнајмыш.

Елѳ билдим килѳјимин сону вар,
Дүзѳлѳчѳк,...дүзѳлмѳли јѳнү вар.
Нѳ билѳјдим бу шѳртѳ “Һѳ”-демѳзлѳр,
Нѳ билѳјдим мѳрһѳмѳт ејлѳмѳзлѳр.

НАДАН ӘХЛАГЫ

Өлүб дүнјасыны дѳјишѳнѳ дѳ,
Кинин-күдурѳтин сојумур нијѳ
Дилин она гаршы мин-бир тѳнѳдѳ,
Елѳ дѳјинирсѳн пис дѳјѳ-дѳјѳ.

Де, нѳ истѳјирсѳн о корба-корѳан,
Һачанса үрѳјин долуб, сусармы.
Онун чѳзасыны верди јараѳан,
Өлдү!... бунѳан ағыр бир чѳза вармы.

Сѳн, һѳлѳ танрынын мѳһлѳтиндѳсѳн.
Тѳѳссүф, бу һала јох шүкранлығын.
Өлѳнин далынча кин бѳслѳѳин сѳн,
Наѳан әхлагысан сѳн наѳанлығын.

ЈАХШЫ

Ағлар гојуб ики кѳзү,
Күлмѳкдѳн, күлмѳмѳк јахшы.
Кѳнүл гыран һаша сѳзү,
Билмѳкдѳн, билмѳмѳк јахшы.

Һѳр наѳанын ѳз гејбѳти,
Накишинин ѳѳѳѳти.
Ибрѳт олан гѳбаһѳти,
Силмѳкдѳн силмѳмѳк јахшы.

Ландырарсан јана-јана,
Гандырарсан гана-гана.
Мејданы дар бир мејдана,
Кәлмәкдән кәлмәмәк јахшы.

НӘ КӨТҮРДҮК

Нә көтүрдүк бу топагдан,
Нә топлadyг бу тәр тагдан,
Бир ејвандан, бир отагдан чыхыб кетдик,

Нә данышды бу динәнләр,
Хумарланды ешидәнләр.
Бу тәндирә исинәнә
Бахыб кетдик.

Ағыллылар сусан олду,
Ағылсыза асан олду.
Бу лил-сулар кәлиб долду
Ахыб кетдик.

Гәлбимиздә гала-гала,
Парчаландыг тала-тала.
Нечә олду биз бу хала бахыб кетдик.

Данышмадыг дилимизлә,
Өз обамыз, елимизлә,
Әлимизи әлимизлә
Сыхыб кетдик.

Бу сәбәбдән, заман кими,
Унудулдуг јаман кими,
Илдырым тәк бир ан кими,
Чахыб кетдик.

Күл әләдик көзүмүзә,
Нә бахмалы үзүмүзә
Од-алову өзүмүзә
Јахыб кетдик.

Нә олду ки, ел сәсинә,
Гошулмадыг һәвәсинә
Гәләми Јер күрәсинә,
Тахыб кетдик.

ТАПЫЛАР

Демә һамы тапыныр гејрәтинә,
Һәлә чох гејрәти бошлар тапылар.
Демә алданмарыг фитваја даһа,
Дамары, хисләти хошлар тапылар.

Демә бирлик бүрүјүб ганымызы,
Сарсыдаммаз һеч нә вичданымызы.
Демә артырмышыг имканымызы,
Һәдәфә, зәрбәјә тушлар тапылар.

Далдаланма аз-пара варса сәнә,
Лап бөјүк, күчлә хумарланма јенә.
Демә горхма, никаран галма, мәнә
Ән сәлис башда да һушлар тапылар.

Милләтин руһу сајыглыгдан өтәр,
Архајынлыгда нәји варса итәр.
Еј Тәбибим, даһа алданма, јетәр,
Бах, сүрүшкәнли дурушлар тапылар.

СЫРАМЫЗДА

Сырамызда бир чохлары дәһшәтдәдир,
Мин бөһтана ајаг тутуб јеритдиләр.
Оғру олуб бағырдылар доғру кими,
Доғрулары чашбаш салыб киритдиләр.

Сырамызда өз гынына чәкилән вар,
Һәј дүшәндә аста-аста әкилән вар.
Сәс-күј јатыб һәр мәсәлә битән кими,
Јербәјердән баш галдырыб дикәлән вар.

Сырамызда еләси вар ки, пешиманды,
Еләси вар накүманды
Еләси вар нә ојанды, нә бујанды.
Сырамызда ара вуран,
Сырамызда јара вуран,
Сырамызда гара вуран,
Сырамызда сәррастча јан-јөрәнә вуран.

Бир ишә бах, сырамызда сондан-сона,
Көр нә гәдәр һавадар вар,
Сырамызда һандан-һана,
Көр нә гәдәр вәфадар вар.
Узагкөрәнләр,.. куја, һеч нә билмәјибләр,
О анларда, о күнләрдә мөһәлләдә олмајыблар.
Кәнд кәсәјә кәлмәјибләр,..

Мин бөһанә, мин чүр јалан,
Тәәссүфү сахта олан
Көр нә гәдәр һавадар вар.
Һәлә, елә, билмәмәзлик руһу вармыш сырамызда.
Нә ешидиб, нә дә билиб.
Амма елә сизлә, бизлә кәлиб-кедиб.
Амма елә нә ешидиб, нә дә билиб.
Кимләр даһа аддымлајыр арамызда,
Кимләр кечир, кимләр өтүр сырамызда.
Кимләр буну анламајыр,
Кимләр, кимләр авамланыр,
Кимләр билир, мөһәл гојмур,
Кимләр, ачыгча хамланыр!

* * *

Уча зирвәләрдән әтәјә ениб,
Әјилиб бүкүлән белимә һејиф.
Ән ширин сөзләри додагларында
Сусан үрәјимә, дилимә һејиф.

Гисмәтим, нәсибим узагдан-узаг,
Үмидим хәјалдыр, күмандыр, анчаг.

Арамаг истәјән һеј сораг-сораг,
Интизар ајыма, илимә һејиф.

Чох јахын, чох узаг көздән итибдир.
Чох сөһбәт гуртарыб, сусуб битибдир.
Бу өмүр һардаса сона јетибдир.
Чох еркән ағаран телимә һејиф.

Һәјат һәрарәти нә гәдәр әзиз,
Дүнја башдан-баша тәзә-тәр, әзиз
Жәләчәк, кедәчәк нәсилләр әзиз
Белә вурғун олан мејлимә һејиф.

Жәлин, овундурун чошан гәлбими,
Сојудун, гәјнајан-дашан гәлбими,
Һејрәтдән карыхыб, чашан гәлбими,
Өз бағрыма басан әлимә һејиф,

* * *

Кимләрчинсә чалышырсан,
Кимләрчинсә алышырсан,
Кимләринсә данышығын
Дилә алыб данышырсан.
Суал верир солун, сағын,
Һаны бәс өз данышығын?

Кимләри дәстәкләјирсән,
Ким өнүндә баш әјирсән.
Кимләрчинсә өјрәдилиб,
Минбир тә'риф сөјләјирсән.
Бу минвалта кәл аз дејин,
Һаны сәнин өз мөвгејин?

Кимә верирсән имканы,
Өз мәнтигин, фикрин һаны.
Жөзләрини дикиб сәнә,
Чашыб галыб сөз мејданы.
Јарынырсан кимә, кимә,
Јалан демә.

Јохсан санки өз-өзүндө,
Башга үздүр үз үзүндө.
Писләр јахшы, јахшылар пис
Изаһланыр һәр сөзүндө.
Вурнухурсан сифаришлә,
Әзилирсән, бүзүлүрсән,
Дурухурсан сифаришлә.

Еј хисләти “бөли, амма”.
Зәрбә вурма арзу кама.
Бу ағылсыз әмәлинлә,
Милләтини парчалама.
Парчаланмаз онсуз да бил.
Инадындан кери чәкил.

* * *

Јерин үстү илә баш алыб кедир,
Халғларын мәскәни, јурду, вәтәни,
Торпағ бирләшдирир, үлфәтли едир,
Обаны, маһалы, јурду мәскәни.
Елә дә, идракын, сөз чаларыны,
Гәлбләрин, руһларын сәмаларыны,
Чәкиб говушдурур дилимиз бир-бир,
Өзкә дилләри дә бизә севдирир.
Динир “Кәнч Вертерин изтираблары”
Данышыр Онекин,..

јахын вә узағ.
Белүр дәрдләрини бизимлә јары,
Азәри дилинин гүдрәтинә бах.

* * *

Билирәм јолуму көзләдин еј дост,
Дүшүб хәјалымы изләдин еј дост.
Кәлмәдим имканым олса да белә.
Кәлмәдим.. лап гәсдән, лап билә-билә.
Фикрим вә мөвгәјим гејри-мүәјјән,
Олур,... анламырам өзүмү бә’зән.

* * *

Күнбөкүн, илбә ил, араланыб һеј,
Мөндән узашырсан, узаглашырсан.
Елә бил дејирәм, - ај адам, еһеј,
Де, бир һарда инди ашыб дашырсан.

Фөгәт, руһумдасан, әтрафымдасан,
Кәлирсән, сән мәнә јахынлашырсан.
Мәнә елә кәлир, дуруб анбаан,
Елә дөрд јанымда сән долашырсан.

Реаллыгдан мәмнун олмаға нә вар,
Кәрәк хәјалда да һәјат тапасан.
Јохса, гәлбимизә олар дүнја дар,
Јохса, јашамаг да олмазды асан.

Демәк, мәнимләсән һәр заман, һәр ан.
Јә'ни јохдур елә сәнә һәсрәтим.
Бу һиссә гапылыб галдым нә јаман,
Мәни мә'јус етди өз һәгигәтим?!

Јох, јох, белә јахшы... тәскинлик кәрәк.
Мүмкүн олмајана башга нә чарә.
Ағлыма рәғбәтлә дөјүн еј үрәк.
Гошулма чарәсиз дүшүнчәләрә.

* * *

Пешиман дүјғулар, әзаблар кәлди.
Дискиниб ајылдын дәрин јухудан.
Сәнин варлығында галхыб јүксәлди.
Кәдәрли, вүғарлы, мәғрур бир инсан.

Билиб әтрафыны сарсылды һалын,
Һәр анын, һәр күнүн дәһшәтә дөндү.
Мин әзаб ичиндә галды хәјалын,
Елә бил дөрд јанын гаралыб сөндү.

Бир гаты гаранлыг чөкдү руһуна,
Санки бу зүлмөтдө ишыг учу јох.
Алдадан алдатды, нә дејим она.
Бәхтин ишығы аз, гаранлығы чох.

Нә ирәли кетмәк, нә кери дөнмәк,
Нә она имкан вар, нә бу мүмкүндүр.
Үмидсиз, инамсыз мәғлуб көрүnmәк.
Ән ағыр дәһшәтдир, ән ағыр јүкдүр.

Јенә дә, бу һалдан чыхмаг истәдин,
Лакин көзләриндә гаралды һәјат.
Өзүн өз-өзүнә кәдәрлә дедин:
Сынан битишсә дә галачаг чат-чат.

Пешиман олсан да даһа нә фәјда.
Учулан әзәлтәк гурула билмәз.
Сәнә о галыр ки, чалыш, сал јада.
Өмрүн арзу-камын хәјалында көз.

Әлачсыз јә'гинә тәслим дајандын,
Бу сон гәнаәтин, тәсәллин олду.
Изтираб ичиндә донуб дајандын.
Гәмли көзләринә көз јашы долду.

* * *

Ел оғлуна саһман дуруб,
Фәрасәтини фәтһ елә.
Еркән ојан ал күнәшин
Һәрарәтини фәтһ елә.

Күтлә икән вәһдәтләнән,
Халг руһунда гүдрәтләнән.
Чәмијјәтин милләтләнән,
Һејсијәтини фәтһ елә.

Еј, јурдумун вәтәндашы,
Бағрына бас дағы, дашы,
Еј, көкүмүн сој сојдашы,
Миллијәтини фәтһ елә.

Дәрдрәримиз һәлә чох-чох,
Ганмајанын көзүнә сох.
Инсанларын өзүнү јох,
Мәһәббәтини фәтһ елә.

КӘТИРИБ

Белә доста исми Дөнүк дејирләр.

Бир инсана үмидими итирдим.

Мәммәд Араз

Исми Дөнүкләрдән килеј едәним,
Дүнјанын бәд иши белә кәтириб.
Дағылыб чамалы, итиб камалы
Сонра һаг сөзүнү дилә кәтириб.

Үзүдөнүк дөнүб гәсдән дөнүбсә,
Милләтимә саһман кәсдән дөнүбсә,
Сизин кими мүгәддәсдән дөнүбсә,
Бу дөнүклүк чох мәсәлә кәтириб.

Вәтәниндән вәтәндашы ајрылыб,
Вәтәндашдан вәтән дашы ајрылыб,
Гардашындан ган гардашы ајрылыб,
Өчнәби дә галхыб тәлә кәтириб.

Јаман јердә ахшамлајыб мәмләкәт,
Тәјфа-тәјфа парчаланыб бу милләт.
Доғуб артыб әсарәтдән әсарәт,
Гәзәби, нифрәти зилә кәтириб.

Өз-өзүмүз бизи јыхыб сүрүјүр,
Варымызы алыб, тыхыб сүрүјүр,
Үстүмүзә әзиб чыхыб сүрүјүр,
Ичимиздә көмәк әлә кәтириб.

Итиб батыб икидләрин тәпәри,
Дағыдылыб, һәндәвәри, чәпәри.
Донуб галдыг нә ирәли, нә кери,...
Хәјанәтин бәхти һәлә кәтириб.

Анла десәк чох анламаз артачаг,
Һарај десәк ојанмазлар артачаг.
Фәрјадлара инанмазлар артачаг,
Танры бизи-бизә келә кәтириб.

Мин-мин адам күн күзәран зәлили,
Күнү-күндән артыр диләнчи әли.
Халгын бу дәрдини кимә демәли,
Ким бу дәрди бизим елә кәтириб.

Дөнүклүкдән артыб гәза-гәдәр дә,
Дөвран батыб гәрг олубдур кәдәрдә.
Исми Дөнүк чаваб версин бу јердә,
Бәлкә буну өзү елә кәтириб.

Јолумузда һижлә, мәкр, тәлә вар.
Көзүмүздә никбин донан килә вар.
Үстүмүздә үмид, инам һәлә вар.
Бизи-бизә билә-билә кәтириб.

* * *

Енмәмисән чох ашағы,
Чатмамысан даша гәдәр.
Дешмәмисән даш өртүјү.
Өтмәмисән боша гәдәр.

Нә ојансан, нә бу јансан,
Аралыгда өзүнү ган.
Бир јан чәтин, бир јан асан.
Дүшүн әглә баша гәдәр.

Тәләссән дә кизли, ашкар,
Инкишафын гәдәми вар.
Көрпә нә вахт чәјнәр, удар,
Кабаб јејәр аша гәдәр.

Мәһв еләсән доја-доја,
Сәһв еләсән саја-саја.
Чынгы вурсан бу говғаја
Алов тутар јаша гәдәр.

Гисмәт олсун учаларсан,
Учаларсан, өч аларсан,
Јашајарсан, гочаларсан,
Фәсил-фәсил, ғыша гәдәр.

* * *

Кәрдиши дөврана бахын,
Јүз ил кери дөндү ахын.
Әсрин башы ајағына
Охшар кими олду јахын.

Һәјат олду сел ахыны,
Чашгын галды ел ахыны.
Тәјфа-тәјфа сыраланды,
Һәр кимсәнин өз јахыны.

Јенә кимдир, кәндли, фәһлә,
Гәдир гијмәт кәлмәз әлә.
Милләт кимдир?! - дејәнләр вар,
Галхыб јенә бу мәсәлә.

Касыблыгда киши һаны,
Галиб чыхды пул мејданы.
Сән дә елә, бу заманда,
Пулкишини - киши таны.

Пул габагда кедир даһа,
Пул билдијин едир даһа
Пул үстүндә узаг-јахын.
Бир-бирини дидир даһа.

Вахт јетишиб,
әввәлки, тәк,
Сөз кәтәји алаг кәрәк.
Молла Нәсрәддин овгаты
Сәдасына далаг кәрәк.
Јенә дә Мирзә Чәлилә,
Сабирә үз тутаг кәрәк.

СЭНИН АҲРЫЛЫҒЫН
ҖАНДЫРЫР МӘНИ

ТӘСКИНЛИК ТАПЫМ

Сәнин аҗрылыгын јандыраp мәни,
Јаныб көз олунча күлә дөнәрәм.
Аныб о мейрибан, әзиз чөһрәни
Бир күн алов кими галхыб сөнәрәм.

Демәк, фүрсәтикән горујум сәни,
Һифс едим көзүмүн ишығы кими.
Чалышым, артырым сәнин гүввәни,
Сонадәк сәрф едим сәнә гәлбими.

Һопум варлығына өзүмлә апар,
Сән мәни, сән мәни өзүндә јашат.
Руһум да, руһунла раһатлыг тапар,
Севинәр, шадланар, ачар гол-ганад.

Һәр анын өзүнүн һөкмү вар ахы,
Удузар дүнјаја бел бағлајанлар.
Никбин тәбәссүмлә ачар сабаһы,
Кәдәри, гүссәни ајаглајанлар.

О гәдәр гајғыны чәким ки, күлүм,
Бәлкә, бир күн олсун тәскинлик тапым.
Һәр анын һөкмүнә таб едә билим,
Һардаса тәмкинлә ачылсын гапым.

ҺЕЈИФ

О чошгун кәнчлији илләрә вериб,
Бәлкә дә итириб гочалдыг, һејиф.
Өмрүн зирвәсинә ганадмы сәриб,
Бу нә учалмагдыр учалдыг һејиф.

Һачан гәт еләдик бу гәдәр јолу,
Он илләр нечә дә кечди ан кими,
Дуруб көз өнүмдә үрәји долу,
Мә`сум көрпәлијим бир думан кими.

Атаја, анаја әлвида дејиб.
Бу илләр бәс бизи һара апарыр,
Јәгин һәрләндириб, бир аз әјләдиб.
Елә бизләри дә ора апарыр.

Доғма вүчудлардан һәјат кәтүрүб,
Дедик бу дүнјаны бир дујағ кәрәк.
Даддыг бу аләми, әһди битириб,
Доғма вүчудлара гајыдаг кәрәк.

БАҒЫШЛА МӘНИ

Сәни танымадым, инчимә мәнән,
Солан јаддашыма бағышла мәним.
Рүзкарын әлиндән күскүн, пәришан,
Олан јаддашыма бағышла мәним.

Һәјат варлығымы позуб, кечибдир,
Заман мәни мәнә јозуб, кечибдир.
Дөвран таләјими јазыб кечибдир,
Талан јаддашыма бағышла мәним.

Тәбибим, јахшыны чаныма јаздым,
Сәни дә, ону да саныма јаздым.
Вәтән дүнјасаны шаныма јаздым.
Галан јаддашыма бағышла мәним.

ӨНҮНДӘ

Өз ешгим, өз андым, өз нијјәтими,
Ачарам гәлбими ганан өнүндә.
Көр нечә садәјәм, нечә мәмнунам,
Дүнјача дәрдимә јанан өнүндә.

Замана, дөврана өз мәрәғым вар,
Вәтән торпағында достум, јағым вар.
Санарам дајағым, архам, дағым вар.
Мәни хатырлајыб анан өнүндә.

Сәни дә, ону да сеvirәм инсан,
Чатсын көмәжинә тәки ярадан.
Јаманлыг фикринә дүшмәрәм бир ан,
Һагтымы итириб данан өнүндә.

Тәбибим јериди үзү күләјә,
Бахды ки, сығмајыр һеч јерә, көјә.
Мән дә бу дүнјанын оғлујам дејә,
Лал олуб дајанды имкан өнүндә.

КӨЗӘЛДИР

“Көзәлдир” сөзүнү сөјләјән көзәл,
Көзәлдир дедијин лисан көзәлдир.
Сәнин үрәјиндән кечән бу дүјғу,
Көнлүнү титрәдән бу ан көзәлдир.

Кичик бир үрәјин гүдрәтинә бах,
Дүнјаны чевирир о вараг-вараг,
Гәлбимә-руһума арха дурараг,
Мәнә дигтә едир: инсан көзәлдир.

Бурда илаһи руһ дајана кәрәк,
Үлви дүјғуларын ојана кәрәк.
Сөз дејиб сәс сала һәр јана кәрәк.
Бу истәк, бу арзу, имкан көзәлдир.

Көзүмдә јүксәлир зәриф хәсләтин,
О доғма, о әзиз меһрин, үлфәтин.
Мәрди сәлис билир шәстин, гејрәтин
Өз андын, мејарын јаман көзәлдир.

Сән дә мәрамындан дөнмәјәчәксән,
Әглин, камалындан енмәјәчәксән.
Санки әбәдисән, сөнмәјәчәксән,
Һүснүнү јетирән заман көзәлдир.

Никбинсән өмрүнүн сон анына да,
Һәјатын аһына, аманыны да.
Никбинсән ағлајан каманына да,
Кәдәрли чалса да каман, көзәлдир .

Көзәлдир сөjlәдин сөз-сөһбәтимә,
Гошулдун һиссимә, мәһәббәтимә.
Инандын бу jолда сәдагәтимә,
Бу меjлин, истәjин инан көзәлдир.

ДУА ЕТ

Сән елә, дуа ет танрына күлүм,
Jалвар, өмүр дилә, сағламлыг дилә.
Де ки;- гоjма мәни вахтсыз үзүлүм,
Бир аз да мөһләт вер, jашаjым һәлә.

Бир аз да гохлаjым, дадым дүнjаны.
Бир аз да охшаjым әзизләрим.
Башымын үстүндә көjүн думаны,
Бир аз да jашаjым, севинчи, гәми.

Гоj һәлә сәсләним, гоj һәлә диним,
Фикирләр jарансын беjнимдә мәним.
Гоj һәлә ешидим, һәлә динләjим,
Көнлүмдә оjансын мин бир диләjим.

Бир тәмкин, мәрданә бир еһтирамла,
Танрыдан диләк ет, танрыjа күвән.
Сонра инсанлара хош бир мәрамла,
Бир аз да арам ол сакит jаша сән.

О улу танрыjа бир инам бәслә,
Бу инам, бу үмид һопсун чаныма.
Әзизим, дуа ет, танрыны сәслә,
Гоj танры jетишсин бу аманына.

МӘНЛИЖИМДӘ

Сәнинчин ән ширин нәдир, сорсалар,
Ап-ајдын билсәм дә дејә билмәрәм.
Сорсалар, бәс нәјә бир нифрәтин вар,
Нә дејә, нә дә бир сөјә билмәрәм.
Ичимдә јашарам мәһәббәтими,
Өзүмдә сахларам һәрарәтими,
Нижәтдән, гүввәтдән дүшмәсин дејә.
Ачыб ағартмарам һеч нифрәтими.

* * *

Јахшы ки, сәсләдин чағырдын мәни,
Елә бил гәфәсдән чыхды үрәјим.
Бу садә сөзләрлә дејирәм јә`ни,
Бир илыг нәфәсдир елә истәјим.

Нә гәдәр сеvirәм әзизләнмәји,
Истәрәм исмәтли мәләк санылым.
Гәлбимин беләдир руһу, истәји: -
Јахшы үрәкләрдә олум, анылым.

Дејирәм, бәлкә дә, елә дүнјада,
Инсаны хош сөздүр белә јашадан.
Бир јахшы рәфтары кәтириб јада,
Гәм-кәдәр олса да јашајыр инсан.

Көз јашы ичиндә гымышыб күлүр,
Бир үмид, инамла баш алыб кедир,
Нәмли көзләриндән сеvinч төкүлүр,
О, санки, шәнләнир вә бајрам едир.

Севиндим, сәсләдин, чағырдын мәни,
Билдин ки, сәнинлә јанашы варам,
Ширин бир үлфәтлә динләдим сәни,
Бу ширин үлфәтлә јүз ил јашарам.

НЭ ДЕЈИРСЭН

Ҳиссим, шэрэфим, көклү вугарым, нэ дејирсэн,
Күлүм, чичәјим, сөјлө баһарым, нэ дејирсэн.
Сәнсэн мәни әслиндә анан, анлајан, анчаг,
Сәндә тапырам ешгими јарым, нэ дејирсэн.
Кәл-кәл көмәк ет әһдимә, минбир диләјим вар,
Көнлүм, үрәјим, күллү дамарым, нэ дејирсэн.
Сәнсиз елә мәһв олмуш олар бил ки, Тәбибим,
Гәмли каманым, гүссәли тарым, нэ дејирсэн.

* * *

Елә бу бој-бичимдә
Јенә дә сән көзәлсэн.
Көзләримин ичиндә
Јенә дә сән көзәлсэн.

Чохларыны әјләрәм,
Әләк-вәләк ејләрәм.
Көрүб бахыб сөјләрәм,
Јенә дә сән көзәлсэн.

Мејарымсан сечимдә
Сәнсэн варым, һечим дә.
Үрәјимдә, ичимдә
Јенә дә сән көзәлсэн.

Көзәлләр арасында,
Көзүмүн гарасында,
Дүнјанын бурасында,
Јенә дә сән көзәлсэн.

Сачларына дүшән дән,
Бир мөһнәтдир билирсән,
О да динир, дејир сән,
Јенә дә сән көзәлсән.

Долашдым Јер үзүндә
Һејран галдым өзүм дә,
Тәбибинин көзүндә,
Јенә дә сән көзәлсән.

ЛИРИК ДУЋУМАР

* * *

Бир өмрү нөгсансыз јашајаг дедин,
Олаг бу дүнјада бир мөлөк кими.
Һәјатда јахшы ад дашыјаг дедин,
Гәлбимиз дөјүнсүн саф үрөк кими...
Нечә хош арзудур, нә гәдәр көзәл.
Истәјин, амалын гәлбә јатандыр.
Әзизим, тәки сән беләчә, јүксәл,
Хошбәхт, - арзусуна јетиб чатандыр,
Дөјүнсүн үрәјин саф үрөк кими.
Јаша, өмрүн боју бир мөлөк кими.
Каш сәни неч заман јозмасын һәјат.
Јозуб, асанлыгла позмасын һәјат.

* * *

Мөнә белә јахын икән,
Әл чатмајан учгар олма.
Ачыг-сачыг, ја апајдын,
Чөзүлмәјән ашкар олма.

Тәбәссүмлү үрәји ган,
Чөлү күмраһ, ичи виран,
Јахынлашан човғун, боран,
Узаглашан баһар олма.

Нә вер, тапшыр тәләјини,
Өзүн ал, гур тәләјини,
Ја вур, учур тәләјини,
Рәзил, биихтијар олма.

Вурушдурма башы баша,
Гој, таразлат дашы даша.
Алышдырма јашы јаша.
Ағылсыз, гәлби дар олма.

Әл чатмајан учғар олма,
Чөзүлмәјән ашкар олма,
Узаглашан баһар олма,
Рәзил, биихтијар олма!

* * *

Ah, көнүл һәмдәмим һардасан, һарда,
Сөјлә нә едирсән инди, инди,
Чошғун хәјаллар да, саф арзулар да.
Де, һарда бәсләнди, һарда исинди,
Көнлүнү, гәлбини ганадландырыб,
Мәни бирчә кәрә анырсанмы һеч.
Ah, сән үрәјини ишыгландырыб,
Гәлбими, гәлбиндә санырсанмы һеч.
Кәл мәни мәш'әл ет, кәл мәни јандыр,
Кечәли-күндүзлү әрзи доландыр.

* * *

Чичәк зәрифлијин гәлбимә долуб,
Фикримдә, зәһнимдә әзиз пејк олуб.
Ағлын јоллар боју бәләдчим кими,
Көтүрүб апарыр мәни... гәлбими,
Бир ничат тапырам вурғунлуғунда,
Боја-баша чатыр достлуғум онда.

* * *

Кәлдин бағышланмаг нијјәтијлә сән.
Елә сөјләдин дә бағышла мәни.
Сарсылыб, сыхылыб титрәди бәдән.
Хәчаләт бүрүдү јазыг чөһрәни.

Нә гәдәр ағырдыр бу јалварышлар,
Бу сөзләр алтында јумшалар даш да.
Сәсиндә әзаблар, гүссә, кәдәр вар.
Бахышын, нәзәрин, руһун тәлашда.

Үмидин нәјәдир, нә истәјирсән.
Мәндән инсаф, мүрвәт умурсан нәдир.
“Мәним кұнаһымы әфв ет”, - дејирсән!
Аман бу нә һалдыр, нечә сәһнәдир.

Бу јазыг сигләтин сарсыдыб мәни.
Руһумда о өтән күнләр чанланыб.
Јадыма салдыгча көзүм өнүндә,
Сәнин көзәллијин кәлиб дајаныб.

Тәкчә көзәллијин, тәравәтинми,
Өтән кәнчлијинми сарсыдыр мәни.
Јохса, ләјәгәтли тәбиәтинми,
Алыр вүчудумдан бүтүн гүввәми.

Нә һала дүшмүсән бу ан, белә сән,
Каш сәни беләчә һеч көрмәјәјдим.
Сән еј һәјатымдан јајыныб итән.
Јанды, аловланды көзәрән дәрдим.

Көзләрин, нәзәрин чаваб диләјир.
Бағышламаг олмур бағышланмазы.
Дәрин бир изтираб: “Јох, јох”, - сөјләјир
Бир јол ләнәтләниб бу дәрин јазы.

“Ја һәр шеј, ја һеч нә” - һаким кәсилиб
Гејрәтин, намусун дамарларына.
Бу шөрт һејсијјәтә анадан кәлиб.
Јазылыб инсанын тәмиз ганына.
Бағышламаг олмаз бағышланмазы.
Бир јол ләнәтләниб бу дәрин јазы.

* * *

Гәм-гүссә ичиндә көзәлсән јенә.
Сәни вәсф етмәкдән һеч усанмырам.
Елә јарашыг ки, долуб һүснүнә,
Даһа көзәл вармы, јох, инанмырам.

Хиссинә, руһуна вурулмушам мән,
Гәлбин дә, һүснүн дә вәһдәт кимидир.
Сәнин варлығында о руһ, о бәдән.
Устад шаирләрин сөз аләмидир.

Чисмин, руһун тамам бир тамам кими,
Зәриф бир варлыгсан, елә мүкәммәл.
Сәнә дөнә-дөнә ачыб гәлбими.
Мин әһсән дејирәм һамыдан әввәл.

Сән руһа, бәдәнә парчаланмадын,
Бир чанда олмадын ики чан кими.
О көзәл һүснүнә архаланмадын,
Нечә дә көзәлсән бир инсан кими.

Билирәм бу һалын әзаб кәтирир,
Дүнјада инчи аз, ән биринчи аз.
Јахшылыг јашајыр мин ситәм көрүр.
Әслиндә дәриндән үстүндүр дајаз.

Гәм-гүссә ичиндә көзәлсән јенә.
Сәни вәсф етмәкдән, усанмајачам.
Сәнә вурулачам һеј дөнә-дөнә.
Сәнсән үрәјимдә учадан-учам.

* * *

Фәрјад гопартмадан зәриф вә инчә,
Гәлбим һеј арајыр, ахтарыр сәни.
Нәләр кечирирәм, һеј дүшүнүнчә,
Алыб көз өнүнә әзиз чөһрәни.

Ичимдә нараһат бир дүјғу кәзир,
Ону дил-додагла сөјләмәк чәтин.
Мәчһул бир изтираб руһуму әзир,
Гәдәрсиз кәдәрим дајаныр чин-чин.

Елә ағырлашыр һалым, әһвалым,
Өзүм өз-өзүмә донуб галырам.

Көр нэлэр кечирир ағлым, камалым.
Елэ бил нечэ јол мән гочалырам.

Дејирәм еј гүссә аман әлиндән.
Сән дә ағласығмаз олансан, нәсән.
Гәрг олуб кедирәм гара селиндән,
Нағылсан, дастансан, ја әфсанәсән.

Әрәбзәнки кими кәсмә јолуму,
Мәһәббәт һәсрәтли бир фикирдәјәм.
Кәсмә үмидими, гырма голуму,
Үмидли, инамлы бир сәфәрдәјәм.

Беләчә, кәдәрлә, гәмлә дөјүшүб,
Гәт'и инадымла сәнләјәм јенә
Даһа сәни көрмәк бејнимә дүшүб,
Сон дәфә олса да бахым һүснүнә.

Еј, мәни тәрк едиб, учуб кедәним,
Гајыт үрәјимә, кери дән мәнә!
Гајыт мәни мәндән мәһрум едәним,
Гајыт, сәнинкијәм, сәнинәм јенә.

ЈАХШЫЛЫГ ФЫРЛАНЫР

НАМАН ИЧИНДЕ

ЈАХШЫЛЫГ ФЫРЛАНЫР ЈАМАН ИЧИНДӘ

Сүлејман Дәмирәл бир анда енди,
Сезер дә јүксәлди бир ан ичиндә.
Дәјишди өндәри түрк дүнјасынын
Көр нәләр баш верир заман ичиндә.

Адам вар варлығы бирчә ан олур,
Адам вар дүнјаја бир мейман олур.
Адам вар кәлиши бир дөвран олур,
Дөвраны дәјишир дөвран ичиндә.

Кими милләтинә көз чырағыдыр,
Кими тајфасына арха дағыдыр.
Кими сој-көкүнә санки, јағыдыр,
Өлкәни фырладыр күман ичиндә.

Кими сон мәгамда учалыр јенә,
Кими сон мәгамда өч алыр јенә.
Кими алчаглыгда алчалыр јенә,
Јахшылыг фырланыр јаман ичиндә.

Истәр әтәкдә ол, истәр зирвәдә,
Һәр кәс ганачагла баш алыб кедә.
Чаһан мәрданәлик сеvir јенә дә,
Инсан да көрүнүр инсан ичиндә.

Ганун һөкм етдији сәлис дүнјада,
Заман һөкм верир рүтбәјә, ада.
Зирвәләр гүдрәтли, күчлү олса да,
Итир јамачларда думан ичиндә.

Чылпаг һәгигәтләр дајаныр үзә,
Мараглар чарпышыр дурур көз-көзә.
Фәгәт, чајлар јенә ахыр дәнизә,
Дәниз далғаланыр чаһан ичиндә.

* * *

Һәјат тәһрүбәси, вахтсыз кәлирсән,
Дүнјанын сиррини кеч билирәм мән.
Һәлә кәнчлијимдә, чаванлығымда,
Бир чох һәгигәти кәч билирәм мән.

Нә чох сынанырам сынаг евиндә,
Нә чох ғынанырам ғынаг евиндә.
Дүнјаја гонағам... гонаг евиндә,
Нә чох имтаһана чәкилирәм мән.

Битиб түкәнмәјир һәјат сынағы,
Ғынајан јағдырыр елә ғынағы.
Олсам да дүнјанын шәксиз гонағы,
Һәлә гурулурам, тикилирәм мән.

Тәбибим, беләчә көзәлдир һәјат.
Сон учу саралан хәзәлди һәјат,
Бәлкә, бир күн олду дүзәлди һәјат,
Бәлкә дүзәлмәди,..нә билирәм мән.

ӨЗҮМҮЗӘ

Ај инсафсыз нә вурурсан,
Өзүмүздән өзүмүзә.
Бу нә сөздүр јағдырысан,
Сөзүмүздән сөзүмүзә.

Дилин ачы, өзүн нашы,
Савашын да кор савашы.
Нә атырсан көнүл дашы,
Үзүмүздән, үзүмүзә.

Сој-көкүнә олдун јағы,
Синәсинә чәкдин дағы.
Нә едирсән даш галағы,
Изимиздән изимизә.

ОЛСУН

Елэ ет ки, бүтүн дүнја,
Сәнэ меһир салан олсун.
Кәдәринлә кәдәрләнсин,
Дәрдләринә галан олсун.

Өвладларын заман-заман,
Боја-баша долан олсун,
Сәнэ гаршы шајиәләр
Ағ јаландыр, јалан олсун.

Сијасәтлә сијасәт ол,
Рисгин зәфәр чалан олсун,
Ја өз бәхтин, тәләјин ол,
Ја тәләјин талан олсун.

НИСБИДИР

Мүтләг бир һамарлыг јохдур чаһанда,
Кәлә-көтүрлүк дә елә нисбидир.
Чаһан да нисбидир елә заманда,
Демәк күлли-аләм елә нисбидир.

Нә олар ејб етмәз кәтирәк дилә,
Һәр кәс бир-бириндән фәрғләнир елә,
Киләләр ичиндә киләдир, килә,
Киләләр јанында килә нисбидир.

Көңлүнү охшајыр бу дағ, бу дәрә,
Јубанма сејр елә, долан мин кәрә.
Вурғуну олдуғун көзәлликләрә,
Көзүнү гырпма һеч зиллә, нисбидир.

Тәбибим, һәјатын бир ишинә бах,
Өзүнү әбәди саныр бу гочағ,
Учалдын бир пиллә, өјүнмә һаһағ,
Пилләдән галхан бир пиллә, нисбидир.

* * *

Унутдуг кедә-кедә,
Дағытдыг дидә-дидә,
Ијдә ағачы кими,
Әжилдик бу сәкидә.

Бир вечсиз киним олду,
Дәјишкән үнүм олду.
Җалым: - сусум, динмәјим.
Горхум, чәкиним олду.

Вүгарымы јан вердим,
Мәрдији гурбан вердим,
Икидләрин јеринә
Горхағы аслан вердим.

Өзүмү мат етмишәм,
Мүркүлә, јат, етмишәм.
Җер нә гәдәр сәһвими,
Өзүм гат-гат етмишәм.

ҺӘЗӘР

Даһа дөвран дејил елә,
Мумлајасан билә-билә.
Дүзү-сәһви кәтир дилә,
Киријиб сусандан һәзәр.

Бир бәшәри сәдагәтин,
Дур ешгинә мәтин-мәтин.
Сонрасы чәтиндән-чәтин,
Әввәли асандан һәзәр.

Ел-обанын оғлу-гызы,
Билсин дәрини, дајазы.
Һәгигәти газы-газы
Башындан басандан һәзәр.

Нәфәсинчә учалт сәсин,
Һагтын, сөзүн нәрилдәсин.
Инсанлыгы, Јер күрәсин,
Кәндирдән асандан һәзәр.

КӨРҮНМӘ

Сыхлашырсан елә сыхлаш,
Булуд кими көрүнмә.
Көрүнүрсән елә көрүн,
Сүкут кими көрүнмә.

Елә кәрил, елә бошлан,
Елә јөнәл, елә тушлан.
Елә давраң, елә хошлан,
Кобуд кими көрүнмә.

Дүнја үмман, өмүр кәми,
Көр, сәфәрин зәндинчәми.
Елә кет ки, дәлил кими,
Сүбут кими көрүнмә.

КӘЛӘЧӘМ ДӘ

Гәм бүрүдү сағы, солу,
Јазыг үрәк кәдәр долу.
Белә һаја кәлә билмәк,
Күлә билмәк,
Чәтин, чәтин,...мәнә чәтин.

Јох, кетмәрәм белә јолу,
Гәм мүркүлү, гәм јухулу.
Олмајачаг көзүндә јаш,
Ачылачаг ичиндә даш,
Гопса туфан, јағса долу,
Аддымлајаг мәтин-мәтин.

Јахшылыға инадымы,
Јүксәлмәјә ганадымы,
Һеч әјри әл ғыра билмәз,
Мәнә гаршы дура билмәз.
Бу торпаға мурадымы
Шахта, боран вура билмәз.

Кәдәрими сәпә-сәпә
Күләчәм дә,..
Бу шөһрәтли вәтәними
Бу гүдрәтли торпағымы
Чичәјими, јарпағымы,
Өпә-өпә өлчәм дә,
Сонра көрпә һәвәсиндә,
Сүд әтрли нәфәсиндә
Дөнәчәм дә, кәләчәм дә.

О ДЕЈИЛ

Бој атыб гурулмасам,
Араныб, сорулмасам,
Күнбәкүн дурулмасам,
Фәзиләтим о дејил.

Дөјүшдән кери галсам,
Сәфәһдән бири олсам.
Өлүркән дири галсам,
Гәтијјәтим о дејил.

Мән јанмасам һалына,
Өмрүм күнүм алына,
Долмасам хәјалына,
Шан-шөһрәтим о дејил.

Күнаһындан кечмәсәм,
Ону сәндән сечмәсәм.
Зијанкары бичмәсәм,
Әдаләтим о дејил.

Халгымчын дүшүнмәсәм,
Дүнјајчын үшүнмәсәм,
Нәфәслә исинмәсәм
Үнсијјәтим о дејил.

Чичәкләр битирмәсәм,
Бар олуб кәтирмәсәм.
Көрпәләр јетирмәсәм,
Сәадәтим о дејил.

“Инсан”-дејиб ганмасам,
Талеинә јанмасам,
Бу ешгә бојанмасам,
Үлвијјәтим о дејил.

Рухумда ләкә олса,
Гәлбим бир тикә олса,
Өмрүм мәзһәкә олса
Бу сәһбәтим о дејил.

AJ CƏHNI

Сән өзүн һеј сәјләnmисән мин кәрә,
Һәкми-рәвансан јерә вә көјләрә.
Бир әбәди өмр едәчәксән елә,
Бәс бу нә ишдир ки, сәрилдин јерә.
Ким сәни алды һәдәфә, ај сәни.

Јә’ни сәнә јахшы нәзәр салдылар,
Сәндәки, имкана гәләм чалдылар.
Овлајаны овладылар бах белә.
Сил-сүпүрүб гүдрәтини алдылар
Дөмүсән газанда кәфә, ај сәни.

Дүнјанын ишин демәк, билмәк олмаз,
Талеин һәкмүндән чәкилмәк олмаз.
Һеј дөшүнә дөјдүн әзәлдән бәри
“Мән мәнәм” дедин мәнә өлмәк олмаз
Өлдүн, удуздун бу дәфә, ај сәни.

ЧАЛАМА

Мин илләрдән кәлир рәнким,
Бу рәнкимә рәнк чалама.
Бу ејнимә, бу руһума,
Бир тәзәһәнк чалама.

Сәсимә-үнүмә кирмә,
Руһума јад тумар вермә.
Нә чәнәми дәјишдирмә,
Нә әнкимә әнк чалама.

Өз-өзүнү сәпәләмә,
Өзкәләри тәпәләмә.
Гулағымы дәнк еләмә
Гулаглара дәнк чалама.

* * *

Хам хәјала
дүшмәк һаһаг.
Бу чаһана
Бу замана.
Инсанлара
Дөвранлара,
Чох өнәмли,
Мәканлара,
Сән реал бах,
Бу дүңјада,
Өн сырада
Кедәнләр вар,
Идракыјла, зәкасыјла
Бизи һејран едәнләр вар.
Гапылараг өз ичиндә
Јары јолда
Галма даһа,
Сивил дүңја кедишиндән,
Зәманәнин кәрдишиндән
Кәнар, тәчрид олма даһа.

Јер үзүнү кәзиб,көрүб,
Һәр үзүнә көнүл вериб.
Дојанлар вар,
Һәр мөкәнда,
Бир из, ләпир,
Гојанлар вар.
Һәлә онлар,
О имканлар
Нөвбә тутуб
Учагагдыр космоса да.
Үрәјини ачагагдыр космоса да,
Бу һәјаты гура-гура,
Дуја-дуја
Гоја-гоја јашамада сивил дүнја,
Јенилији, тәрәгтини дашымада, сивил дүнја.
Өмүр гыса, мүвәтәти,
Гәбул едәк бу кәдәрли һәгигәти.
Бу дүнјаја тәкрар кәлиш,
Вә јүксәлиш,
Јохдур демәк.
Һамы, һәр кәс көмүләчәк -
Јер тәкинә.
Дөнә-дөнә дүзүләчәк,
Сојуг мәзар
Шәккинми вар.
Одур елә
Бу нискиллә
Ел-елаты,
Сонра күлли-каинаты,
Аз өмүрдә
Көјдә, Јердә
Кәзиб көрмәк,
Нечә лазым, нечә кәрәк.
Сәфәрбәр ет имканлары,
Фикриндәки думанлары,
Говуб тала,
Бир һәјатдан, бир өмүрдән,
Чыхыб јола.
Бәлкә, дејим сәјаһәт ет,
Сивил дүнја кедишинә,

Гошулуб кет.
Сивил дүнја кедишиндән,
Көтүр, кәтир.
Тәрәпти ет бу минвалла,
Сивил јолла,
Јүксәлишә мәрам јетир.

МУҲИТ СӘН ӨЗҮНСӘН...

Дүнја сафлыгча түкәнмәз ки, дејил,
Варлығы һечлијә дөнмәз ки, дејил.
Су да, торпаг да, һава һөвзәси дә,
Бәдәнин һәтта нарын һиссәси дә.

Елә вәһдәтдә ки, әтраф мүһитә,
О кәрәк биркә ола, биркә өтә.
Жәлки, сафлыгдыр онун мејары,
Сафлығында јашадыр ашкары.

Јашајыр. Пөһрәләнир чанлы мүһит,
Һәјат имканлы вә инсанлы мүһит.
Белә олдугда она јан дурмаг,
Ону әтраф мүһит адландырмаг.

Беләчә, өзкә, кәнар, јад олмаг,
Вәһдәтиндән чыхыб азад олмаг.
Мүмкүн олмаз да долашмаг нә демәк,
Һәддинин һәддини ашмаг нә демәк.

Су да, торпаг да, һава һөвзәси дә,
Варлығын чанлы һәјат зүмрәси дә.
Елә сән дә, елә мән дә вә о да,
Бир мүһитдә, лап елә бир талада,

Јердәјик, мәнзилимиз күрреји-әрз,
Иглим-иглим елимиз күрреји-әрз.
Јер үзүндә:-
Фикрән ајрылмаг олар,
Узаныб дурмаг олар,
Обалар кечмәк олар,

Јер үзүндө јени јурд сечмәк олар,
Јер үзүндөн чәкилиб кетмәксә,
О, Аја, улдуза көч етмәксә,
Сөјләјин, мүмкүнмү?

Тәкчә Јер күрәси инсан јөнүмү.
Сују чуғлашмададыр,
Һавасы гит`әләри ашмададыр,
Чиркләнинчә азачыг бир тәрәфи,
Булашыб чиркләнир һәр бир тәрәфи,

Чиркләнир дә ганымыз,
Чиркләнир өз чанымыз,
Бәшәри тәсиб үчүн дә,
Чиркләнир вичданымыз.
Демәли, һарда, нечә
Ким ки, мәсум мүһитә гәсд еләјир,
Өзүнү сарсыдыр, шикәст еләјир.
Дөврәни сән мүһит адландырдын,
Бир наданлыг еләјиб јан дурдун.
Салдырыб аләми мин говғаја,
Лап түпүрдүн Јерә, бу дүнјаја.
Дејирәм гејрәтә кәлсин дә зәкан,
Јери әтраф мүһит адландырмаг,
О мүһит ки, сән өзүнсән.
Елә сәнсән,
Она диван гурмаг,
Өзкә, биканә долашмаг нә демәк.
Һәлә бир һәддини ашмаг нә демәк,
Чиркләдиб мејданыны,
Јөнүнү, саһманыны,
Итириб вичданыны,
Бир наданлыгла долашмаг нә демәк.
Гој, көтүр — гој еләсин имканымыз,
Сонра, өз тә`сибини чәксин гој
Бәшәри вичданымыз.

ДУШҮНҮР

Адам вар говаға сөжкәнәр мүдам,
Адам вар гангалы чинар дүшүнәр.
Адам вар агилләр сорағындадыр,
Адам вар ахмағы анар, дүшүнәр.

Һәрә бу һәјаты бир чүрә ганар,
Һәрәнин көзүндә өз дурбини вар.
Киминин гәлби дар, дүшүнчәси дар,
Кими мәш`әл олуб јанар, дүшүнәр.

Мән буну демирәм гәбаһәт кими,
Дејирәм дүшүнәк бир фитрәт кими.
Мин, милјон чаларлы тәбиәт кими,
Дүшүнә билмәјән, кәнар дүшүнәр.

Кими бу чаһаны көзәлләшдирәр,
Кими әрзи белә өзәлләшдирәр.
Кими лап танрынын чибинә кирәр,
Кими бу дәһшәтә донар, дүшүнәр.

Тәбибим, өмрүнү кинлә апарма
Дәриндән башланыб дајазы варма.
“Адам вар” - дејәрәк шивән гопарма,
Дүнја адамлары јонар, дүшүнәр.

ОЛ

Һәр биткинин,..
Очағын да, бој һәдди вар,
Һәр дәнизин,..
Вәтәнин дә, сәрһәдди вар.
Һәр адамын,
Һәр инсанын өз гәдди вар.
Сән дә, чалыш әбәс јерә нә һәдәр ол.
Нә гәдәрсән, о гәдәр ол.

Ағач белә өзү билир бој һәддини,
Дәниз билир, вәтән билир сәрһәддини,
Ләјагәтли шәксиз билир өз гәддини.

Вахт шүтүјүр әлдән кедир,
Сөһбәтини сәнә едир.
Дејир нә вахт габаглајыб һәдәрини,
Биләчәксән гәдәрини.

МӘНӘМ

Дамарымда сәссиз-сәмирсиз ахан ганым,
Синиримдә сезилмәјән чәрәјаным,
Дилсиз данышан вичданым,
Мәнәм.

Өтүб кечәнләри анан,
Галаг-галаг галагланан,
Хәјалы узандыгча узанан,
Мәнәм.
Хатирәләр олан,
Учалан, алчалан,
Бу минвалла гочалан
Өмрүн сон нидасына мат галан,
Мәнәм.

Көрпә фидан мәнәм,
Сонра чаван мәнәм,
Сонра, гочалан мәнәм,
Өтүб кечән дөвран
Дилсиз данышан вичдан мәнәм.

ДҮНЈА

Баһарында чичәкләнән,
Чичәјиндә ләчәкләнән,
Ләчәјиндә көјчәкләнән
Дүнја!..

Од-аловуҗла јајылан
Јајылмасындан ајылан.
Ајылмасындан сајылан,
Дүнја.
Пајызында дарагланан,
Дарағында варагланан,
Варағында сорагланан
Дүнја.
Човғунундан боран төкән,
Боранындан шахта чөкән,
Шахтасында баһар икән
Олан дүнја,
Галан дүнја.

КИМ ЈАТЫБ, КИМ ОЈАГ

Ким јатмыш, ким ојаг,
Бәлкә биз дә мүркү вураг,
Бир ујујаг,
Унудаг нәләри, нәләри,
Үзү о јана, үзү бәри.
Бүтүн әмәлләри, әнкәлләри.
Ким јатмыш, ким ојаг, һамы јатмыш,
Чыртдан да дәрин јухудадыр.
Јухуда да чыртданды.
Фәгәт горх о кечидән ки,
Фил јувасында јатыр демишләр.
Беләчә, чыртданы да фил еләмишләр.
Филләри зәлил.
Еј дил! Бәлкә биз дә отураг,
Мүркү вураг.

БИРЛИК

Бејин дүшүнмәсә әл јарадармы,
Әмәлсиз арзунун нә мәнасы вар.
Дејин булудларла мәчлис гуарармы,
Көкүнү торпаға вурмаса чинар.

Сылдырым гајаны күлөк кечинчө,
Дөниз дилтө кәлди, лал дајанмады.
Соналар һавада учанда нечө,
Бәс нијә мави кәл чатхаланмады.

Өпдү јанағымы баһар нәсими,
Јенә селләр - сулар чағлады көрдүм.
Бу јаз сәһәринин бир һәвәсими,
Чичөкләр севинчдән ағлады көрдүм.

Сазсыз, чаван ашыг мејдан ачмады,
Дүшүндүм, дашындым, нәдир бу мөна,
Хәјалым дајанды, дурду, учмады,
Тапынды торпаға, Азәрбајчана.

Көрдүм ки, дүнјанын өзәлдән бәри,
Титрәјир гәлбиндә јаныглы бир сим.
Дедим ки, гапајыб ала көзләри,
Көнүлдән аралы ким јашајар, ким.

Көјләрин тәниндә олмаса үлфәт,
Улдуз парылдамаз, күнөш дә јанмаз.
Дәјишсә андыны ана тәбиәт,
Јер дә өз охунун үстә дајанмаз.

УЧУН

Гүввәтими илә верин,
Үрәјими елә верин,
Мөнимлә әл-әлә верин,
Учан ганадларым, учун.

Үрөкләрдә фәза вармыш,
Дүшүнчәләр сәмалармыш,
Еһтијјатлы ганад чалмыш,
Учан ганадларым, учун.

Јолунузда инсан сәси,
Ана, көрпә тәранәси,...

Јолунузда сөз күлләси,
Учан ганадларым, учун.

Јер бүрүнсүн јашыл чалма,
Чиркаблара ләләк салма.
Күнәшдән дә кери галма,
Учан ганадларым, учун.

Бејинләрдә ганад сәриб,
Дујғуларда нәфәс дәриб.
Бир аз доғма, бир аз гәриб,
Учан ганадларым, учун.

Сизи сарсын инсан сәси,
Ана, көрпә тәранәси,
Горхутмасын сөз күлләси,
Учан ганадларым, учун.

* * *

Һәлә өрпәк-өрпәк бу ағ булудлар,
Говрулуб, сыхлашыб гаралачагдыр.
Һәлә бу кен дүнја, бу кениш дүнја,
Чохунун башына дар олачагдыр.

Фаһишә кирәчәк кәлин донуна,
Һәлә чох гејрәтсиз бахачаг она.
Дөвран чевриләчәк шәр мејданына,
Һәлә чох исмәтләр саралачагдыр.

Ағылсыз чыхачаг очаг башына,
Саттын гојулачаг тәмәл дашына.
Һәјат чох дөнәчәк дост савашына,
Һәлә өмүр вахтсыз гочалачагдыр.

Чохлары јадлардан телли саз алыб,
Чалачаг, өтәчәк јад аваз алыб,
Дүнјаны ағыла салан азалыб,
Нағыла саланлар чохалачагдыр.

Кимсә гејрәтиндә күлә дөнчәк,
Чох очаг гаралыб вахтсыз сөнәчәк.
Һәлә чох палыдлар јерә енәчәк,
Гамышын алову учалачагдыр.

Нә гәдәр ағыллар кәтәкләнәчәк,
Даһиләр, агилләр јерсиз динәчәк.
Һәлә кениш јолллар көздән енәчәк,
Чығырлар зирвәјә учалачагдыр.

МӘНИМ ӘСӘБИМ

Чичәкдән әсәби, күлдән әсәби,
Додагдан әсәби, дилдән әсәби.
Обадан әсәби, елдән әсәби.
Мәним әсәбим.

Фәгәт, гајғыларла күкрәјиб дашар,
Фикирлә, әмәллә чалышыб гошар,
Адамларла олар, инсанла јашар,
Мәним әсәбим.

Дүнјанын “сонуна” тәмас кәтирәр,
Дүнјанын “сонунда”үмид битирәр.
Сәсләрсән өзүнү дурмаз јетирәр,
Мәним әсәбим.

Кечмишә тәсәлли, бу күнә бәлли,
Һәјаты горујар о икиәлли.
Сонсуз маһаллыдыр, сонсуз да елли,
Мәним әсәбим.

Ән уча зирвәјә галхар бағырар,
Бәшәри, дүнјаны сүлһә чағырар.
Јыхыланы тутар, учаны гулар,
Мәним әсәбим.

Ујар көрпәләрин сүдлү әтринә,
Бир һимн охујар ана хәтринә.
Чәкәр ганунлары һәјат сәтринә,
Мәним әсәбим.

Дүнјаны, сәманы күнәшли көрәр,
Бу истәк уғрунда чаныны верәр,
Сәһви бағышлајар, хәта өтүрәр,
Мәним әсәбим.

КУНАҺДЫР

Һалал, һарам билән, доғру јол кедән,
Кимсәни изләмәк, күдмәк кунәһдыр.
Јахшы әмәлләри ап-ашкар едән,
Хејирхаһ кәсләри дидмәк кунәһдыр.

Ким ки, чәкилибдир өз дүнјасына,
Динч отур, даш атма, саташма она.
Көнлү кишиликлә мәрдликлә сына,
Дүнјада намәрдлик етмәк кунәһдыр.

Ким ки, һагсыз-һагсыз үзә дирәнди,
Мин бөһтан јағдырыб, данышды, динди,
Надан јаманлыгдан әһд көтүрәнди,
Өмрү пислик едиб кетмәк кунәһдыр.

Тәбибим, мәнлији галдыр, уца тут,
Дөзүм, тәпәр көстәр килеји унут.
Нә лазым көстәрәк мин дәлил, сүбут,
Инсана бајғуш тәк өтмәк кунәһдыр.

ЛӘ'НӘТ

Јахшылар өнүндә пәришан олан,
Хәбис чөһрәләрә, үзләрә ләнәт.
Хаин нәзәрләрлә бәрәлиб галан,
Кинли бахышлара, көзләрә ләнәт.

Һејиф, өзүмүзүн өз гәними вар,
Фикир хәјанәти, сөз гәними вар,
Кинли-кудурәтли үз гәними вар.
Тәәссүф, тәәссүф, бизләрә ләнәт.

Һарда пахыл-пахыл гапылды инсан,
Орда да кәсилди, чапылды инсан.
Һејиф, бу хисләтдә тапылды инсан,
Еј, пахыл оланлар, сизләрә ләнәт.

Тәбибим, бәлкә дә дүзәләр һәјат,
Дүзәләр,... дүзәлмәз,... чәтиндир, һејһат,
Һамыјла јола кет, адыны учалт,
Һәјаты дарыдан көзләрә ләнәт.

* * *

Адам вар ки,
Һәјата
Бүтүн тәбәддүлата.
Һәр замана,
Һәр дөврана
Ујушма сөвдасы
Ана бәтниндә икән гојулур,
Адам вар ки,
Сонрадан-сонраја
Һамарланыр, ојулур.
Адам вар, көзүнү ачан кими көзү ачылыр.
Адам вар ки, ачыг көзләри һәлә гапалыдыр.
Беләликлә, адам вар,..
Беләликлә, адам да вар,..
Фикирләширәм,
Нечә дејим бунлары,
Инансынлар
Инчимәсинләр бары.

* * *

Бир, ики, үч,... бәсдир, ганан дејилсә,
Корлама кибрити, јанан дејилсә.
О шеј ки јанмаздыр јандырмаг олмаз,
Гана билмәјәни гандырмаг олмаз.
Һеч кәс чыха билмәз өз хисләтиндән,
Һәр кәс асылыдыр тәбиәтиндән.

* * *

Бачарсан ганадлан улдуза, аја,
Совуш бир дүнјадан башга дүнјаја.
Учсан да хәјалдан даһа узаға
Сонра гајытсан да ана торпаға
Космос сирләринә чәксә дә бизи
Дәјишә билмәрик хисләтимизи.
Дағларын зирвәси галхса да әршә,
Јенә даш-гајадыр јерә дүшәрсә.

* * *

Истәјирсән бу даш, бу сән, парчала,
Ән азы даш олар дашын ичиндә.
Төкдүкләрин бу сән, бу од, бу газан.
Сәнчә нә олмалы ашын ичиндә.

Өмрүн кедиши вар, сабаһ вар ахы,
Кәмағыл, кәмфүрсәт һеј јатар ахы.
Һәр кәс аһыл јаша бир чатар ахы.
Олмазмы пешиман чашын ичиндә.

Сән елә дүнјадан алмалысан кам.
Удузсан өзүнү елә иттиһам.
Өмрүнү күнбәкүн гуран бир адам.
Мин гајғы кәздирир башын ичиндә.

Раһатлыг, чәтинлик оланды һәјат,
Дәрди чох, севкиси, гајғысы гат-гат.
Өз ағлын, идракын - бундадыр ничат.
Бир өмрә бир өмүр јашын ичиндә.

* * *

Руһундакы бу нә һәвәс,
Гулағымда бу нечә сәс.
Бу минвалла дејирәм бәс.
Мејданларда мән дә варам,
Нә гојуб, нә ахтарырам.

Мејданларда гул базары,
Көлә едиб оғуллары
Зәкалары ағыллары,
Едиб жүкә, палана рам,
Нә гојуб, нә ахтарырам.

Бир тәрәфдә гапа-гапдыр,
Бир тәрәфдә чапа-чапдыр.
Итә-итдир, тапа-тапдыр.
Һејрәтиндән чашыр адам,
Нә гојуб, нә ахтарырам.

Күчәләрдә күј, мәрәкә,
Алвер едир бүтүн өлкә
Чөрәк кәзир бирчә тикә
Жөр нә, көкдә олур адам,
Нә гојуб, нә ахтарырам.

Ушаглар да, көрпәләр дә,
Диләнчидир дөрд бир јердә
Дөзә-дөзә биз бу дәрдә
Өјрәширик арам-арам.
Нә гојуб нә ахтарырам.

Бир зүмрәнин гарны тохдур,
Бир зүмрәјә дәхли јохдур.
Чәмијјәтин ачы чохдур.
Итиб батыб һалал-һарам.
Нә гојуб, нә ахтарырам.

Ач күтлә вар, тох күтлә дә,
Елмә мараг јох күтләдә,
Лап мәктәбә кедә-кедә
Кеч-тез савадсыз дијарам.
Нә гојуб, нә ахтарырам.

Гошуб кечсән бу ахына
Бахсан халгын сабаһына.
Галачагсан јана-јана.
Жөјнәјәчәк көһнә јарам,
Нә гојуб, нә ахтарырам.

Инам, сөнмә, үмид, итмә,
Мин еһтимал, күман, итмә,
Даһа дүшүн-даһын кетмә
Демә корам, демә карам,
Нә гојуб, нә ахтарырам.

* * *

Сонрадан сонраја анланыр чаһан,
Чаһана сонрадан сонра бахылыр.
Инсан каһ севинир, каһ кәдәрләнир.
Дүшүнүр - даһыныр, күлүр, сыхылыр.

Өмүр пиллә-пиллә говушур јаша.
Көнүлдә, көзләрдә дүнја тамаша.
Чеврилиб баһара, пајыза, ғыша.
Сонрадан сонраја јаныб јахылыр.

Јашајыр илбә-ил, јүкләнир гат-гат.
Чалышыр, истәјир тој-дүјүн, бүсат.
Һәр шеји болһа-бол верирсә һәјат.
Сонрадан сонраја әвәз чыхылыр.

Һәр кәс мүрәккәбдир, садә дүшсә дә,
Меһрибан, күләрүз бир көрүшсә дә.
Ичиндән ичинә мәхвиләшсә дә,
Сонрадан сонраја үзә чыхылыр.

Бир нискил долашыр бу јаранышда,
Талејин рәмзидир баһар да, ғыш да.
Жәзәл сарајларда гранит даш да.
Сонрадан сонраја учуб јыхылыр.

Заман дәјишдикчә дөвран өтәндир
Һәр шеј вахтлы-вахтсыз сона јетәндир
Тәбибим, әбәди Вәтән, Вәтәндир.
Галан санки бир күн даша чахылыр.

* * *

Даһа кизләнмишик ич гатымызда,
Үздәки дејилдир һәјатымыз да.
Замандан, дөврандан чәкиниб дурур,
Кизли-кизли өтүр амалымыз да.
Јашадыр ичини ичиндә бәдән.
Буна јахшы дејим?.. Нечә дејим мән.

Бүтүн шәр ишләрә јарајыр јалан,
Күкрәјиб чохалыр јалан әл чалан.
Сүрәкли алгышлар ән јалан алгыш,
Јаландыр јаланла галхыб учалан.
Биз кизли галдыгча ич гатымызда,
Јалана бүрүнүр һәјатымыз да.

Һәр јан башдан баша алыб - алдадан,
Алдадан инсандыр, алданан инсан.
Јахшылар башыны саллајыб кечир,
Алыб атанлара верилиб мејдан.
Вижданса бир јанда сыхылыб галыб,
Әгли-дүшүнчәни бәдбәхтлик алыб.

Адам шүбһә илә јејир јејијин
Әчнәби көндәрир јемин, һәдијин...
Ән јүксәк, ән ади мәрәсимләрдә.
Дили сөјләдијин, әгли дедијин
Көнлү, гәлби, руһу дејирми көрән,
Буна јахшы дејим?
Нечә дејим мән.

Јада пешкәш олуб торпаг таланыр,
Јадлардан сәдәгә, јардым алыныр.
Дөврандан-дөврана кечиддир дејә.
Күтләнин бејниндә јалан салыныр.
Көчкүн чадырларын јамандыр һалы,
Әли пај көзләјир, бәхти гапалы.

* * *

Һаны чевиклијин сөз мејданында
Нијә күнаһкартәк сусуб дајандын.
Бу гәдәр танышын, достун јанында,
Де, нечин удуздун, сән нијә јандын.
Нијә једиртмәдин һагсыза гәләт.
Сијасәт дејирдин, һаны сијасәт.

Дүшмәнин үзүнә “күлүшләринлә”
Кизләдә билмәдин өз нифрәтини.
Ону диндирмәдин “ширин” дил илә
Ачыб көстәрмәдин мәһарәтини.
Һаны бәс дедијин өртүлү нифрәт.
Сијасәт дејирдин, һаны сијасәт.

Инандын намәрдин јағлы дилинә
Гојдулар сәни дә фикир алтына.
Илишиб долашдын өз әмәлинә.
Инди күнаһкарсан өзүнү гына.
Даһа нә көзләмәк бир һөрмәт-иззәт.
Сијасәт дејирдин, һаны сијасәт.

Сәбрини басмадын, һирсин күкрәди,
Ағлыны, һиссини гәзәб көкләди.
Чох кизли мәтләби сөз ачыб деди.
Кизли сандығыны әтрафын билди.
Бу нә данышыгдыр, бу нечә сөһбәт,
Сијасәт дејирдин, һаны сијасәт.

“Кәл бура” - сөзүнү јүз чүр демәји
Бизә өјрәдирдин чох тәмтарагла.
Өзүнсә рәдд етдин белә бир сәји.
Һәр сәси арадын шәхси марагла,
Бу нечә рәфтардыр, бу нә фәрасәт.
Сијасәт дејирдин, һаны сијасәт.

“Дүшмәни дост елә” - сөјләдикчә сән,
Достларын дүшмәнә чеврилир нијә.
Дөврәни өзүнә дүшмән едибсән.

Дүшмәнләр алыблар сәни дөврәјә.
Һаны меһрибанлыг, һаны үнсийјәт,
Сијасәт дејирдин, һаны сијасәт.

* * *

Дүзәлмәјән мәсәлә,
Күчлү дүшмәним белә,
Ән күчлү достум елә.
Јенә дә сән өзүнсән.

Ишығым, ән зүлмәтим,
Ағылым, мәшәгәтим.
Рәфтарым, зиддијјәтим,
Јенә дә сән өзүнсән.

Бәдбәхтим, бәхтәварим,
Дәјәрсизим, дәјәрим,
Һүнәрим, һүнәрвәрим,
Јенә дә сән өзүнсән.

Варым, јохум, галаным,
Дада чатан јаланым,
Һәгигәтим, оланым,
Јенә дә сән өзүнсән.

* * *

Ајдын бахышлары думанлы көрпә,
Ачылан сабаһа күманлы көрпә,
Һәр шеј нәзәриндә шәкәр дадыркән,
Сәни тәбәссүмлә гымылдадыркән,
Мәс'ум көзләриндә күлүмсәр һәјат,
Мән дә о күнләри јашадым,... һејһат,
Сән һәлә һәјатын рәнкинә варма,
Күчүн чатмајана һеч әл апарма!

* * *

Сән еј думан, дајан мәни бүрүмә,
Думанлыјам, өз думаным мәнә бәс.
Жүчлү туфан кәл үстүмә жүрүмә,
Туфанлыјам, өз туфаным мәнә бәс.

Гара булуд, кеч үстүмдән, кәнар кеч,
Вәһши күләк, башгасыны ара, сеч,
Һеч кәдәри јетирмәјин мәнә һеч,
Үрәјимдә гараганым мәнә бәс.

Мәни әбәс мин хәјала салмајын,
Мүәммалы һалдан һала салмајын,
Үмид јерим, күман јерим олмајын,
Бир үмидим, бир күманым мәнә бәс.

Бу дүнјаны руһа, фикрә салым гој,
Дан улдузу һәсрәтиндә олум гој,
Кәһ гүзејдә, кәһ күнејдә галым гој,
Сакит фәзам, асиманым мәнә бәс.

Дүз јолумдан дәрә-тәпә вармајым,
Сүн'и бир јол арамајым, јармајым,
Чан атыбда узун өмүр сармајым.
Өз өмрүмүн бирчә аны мәнә бәс.

Чәкмә мәни архалыја архаја,
Өндән өнә, ја архадан архаја,
Нејләјирәм сылдырым дағ, сәрт гаја,
Өз әтрафым, өнүм-јаным мәнә бәс.

Гулаг верим көнүлләрдә саф сәсә,
Саф нәфәслә дурум нәфәс-нәфәсә.
Өзкә симдә чалма мәни, нә исә,
Һәвәсимдә тар-каманым мәнә бәс.

* * *

Ләҗагәтли өмрү асан санма сән,
Мәнлик билир бунча нә чәкир бәдән.
Вичданы оланчын хәчаләтиндән,
Јүз ил гочалмаға бирчә ан бәсдир.

Јенә дә ујушан көнүлләр аздыр,
Јарадан, јашадан сон илләр аздыр,
Галхыб учалмаға он илләр аздыр,
Дүшүб алчалмаға бирчә ан бәсдир.

Инсан олан дүз илгара инанар,
Рәзаләтдә, гәбаһәтдә гынанар
Вәфалы дост сынандыгча сынанар,
Вәфасыз олмаға бирчә ан бәсдир.

Мәһәббәтдир бу мәһәббәт, бәс олмаз,
Чох олса да гејрәт, гејрәт бәс олмаз,
Ширин үлфәт вә үнсийјәт бәс олмаз,
Илантәк чалмаға бирчә ан бәсдир.

Бу идрак, бу варлыг; - дәрин, ја дајаз,
Зәканла өмр елә, камалынла јаз,
Һејрәтә салмаға бир өмүр дә аз,
Һејрәтдә галмаға бирчә ан бәсдир.

Һәр инсан өвлады чаһанда, чаһан,
Бир тәрәфи ашкар, бир јаны пүнһан
Өмрү јашадыгча дојармы инсан,
Өмүрдән олмаға бирчә ан бәсдир.

* * *

Өмрүн једәјиндә кедирик һәлә,
Дејәсән фүрсәт вар, јенә кеч дејил,
Инсан јашамагчын чалышсын кәрәк,
Бахмаг ирәлијә, өнә кеч дејил.

Варлығы, дүнјаны дәрк еләмәк дә,
Дигтәти аләмә сәпәләмәк дә,
Фикир дүнјасыны ләпәләмәк дә,
Нә сәнә, нә она, мәнә кеч дејил.

Алын јазысыны јазан вар ахы,
Кәнар јазылары позан вар ахы.
Тале јазанлары чызан вар ахы,
Галхыб синә кәрсән, синә кеч дејил.

Руһун мәғзиндәки, илаһи истәк,
Апарсын бизләри инамла кедәк,
Һәјаты, инсаны севән бир үрәк,
Ешгә, мәһәббәтә дөнә, кеч дејил.

Варлығын ичиндә әзиздир инсан,
Олсун бир-биринә әзиз-мәһрибан,
Бәхтимиз һәлә ки, верибдир имкан,
Сон гојсаг гәзәбә, кинә кеч дејил.

Танры һарда, һачан нөгтә гојачаг,
Билинмәз, демирәм бу јөндән гачаг,
Жәл, күлтәк ачылаг, бах, гучаг-гучаг,
Тәзәдән вурулум сәнә, кеч дејил.

КӨЗЛӘР

Узанан јоллара бахар, һеј бахар,
Тутулар сәмәтәк илдырым чахар,
Долар көз јашына сел олуб ахар.
Жөзләр бир истәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

Ачылар, күл кими јумулар елә.
Нә көзәл көрүнәр о күлә-күлә,
Онлары, бунлары дүшүнә, билә
Жөзләр севинчәкдир дејимми көрән,
Нечә дејим мән.

Каинат јерлөшөр сөвги халында,
Дүнјаны әкс едәр өз камалында,
Нәһајәтсиз көрмәк бир амалында,
Кичичик бәбәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

О үлви бир халы гајғылар үзәр
Көзләрдә мөһрибан бир нәзәр кәзәр
Һәр јаса, һәр хала, һәр кәсә дөзәр.
Көзләр саф үрәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

Кимдәсә гајнајар ган-ган әләјәр
Фәлакәт төрәдәр, јаман ејләјәр.
Кимдәсә мөрһәмәт, аман ејләјәр,
Фәгәт ки, көврәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

Интизар нәми вар гапагларында,
Хәфиф бир думанлыг јашајыр онда.
Тутулар, ачылар, күләр бир анда
Көзләр бир чичәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

Одур тәбиәтин үлви әсәри,
Орда чаларлајыб бүтүн рәнкләри.
Һәр шеји дүз көрмәк әзәлдән бәри.
Көзләрдә өрнәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

Бир бахыш халыны дәјишсә нечә,
Бир бахыш көзләрә чөкән бир кечә.
Бир бахыш ја чохдан, ја да индичә
Һәмишә кәрәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

Көзләрдә говрулуб јаным, - јанмајым,
Көзләрдә мәтләби ганым ганмајым.
Көзләрдә буз тутуб донум, донмајым.
Фикрим бир әтәкдир дејимми көрән.
Нечә дејим мән.

* * *

Бу дүнјанын ишинə бах,
Һәр ан һәләлик јахшыдыр,
Дәјишир, дөнүр фырланыр,
Дөвран һәләлик јахшыдыр.

Гушлар учур ганадында
Икид өлүр инадында.
Мин арзунун мурадында
Имкан һәләлик јахшыдыр.

Јарајырса думанлыг да
Јахшыдырса јаманлыг да
Адамлыгда, инсанлыгда
Инсан һәләлик јахшыдыр.

Әбәдидир гәләм, позан,
Кимдир тапан, кимдир азан,
Кәләчәјә үмид јозан,
Күман һәләлик јахшыдыр.

Мин һижлә-фәсад билән о,
Әтрафында төкүлән о,
Сонра аста әкилән о,
Саһман һәләлик јахшыдыр.

Күнбәкүн артан, чохалан,
Гүввәт олан, зәфәр чалан.
Доғруну, кәмәндә салан,
Јалан һәләлик јахшыдыр.

Чанын лап сүмүк-дәрисә,
Үстүнә һәр јан јерисә.
Гошулма сән бу һәрисә,
Талан һәләлик јахшыдыр.

Мин бир гајғы дашыса да
Инсанлығын башыса да
Бахма, жүз ил јашаса да,
Галан, һәләлик јахшыдыр.

Идрак әлдән кедәчәксә,
Јери-көјү дидәчәксә,
Дүнјаны мәһв едәчәксә,
Чаһан һәләлик јахшыдыр.

Тәбибим, чатылды гашын,
Ағырлашды јенә башын,
Архајынлыгдан да дашын,
Заман һәләлик јахшыдыр.

* * *

Кәрдиши зәманәјә бах,
Ким һардајды, һара дүшдү.
Кими дардан азад олду,
Кими кетди дара дүшдү.

Кими вахты габаглады,
Кими удузду ағлады.
Кими күкрәди чағлады
Тале верди вара дүшдү.

Сысга булаг чаја дөндү,
Бир тикә дүнјаја дөндү.
Дәрди-сәр дәрјаја дөндү
Дөзмөјән авара дүшдү.

Ким өзүнә јол ахтарыр,
Ким өзүнә гул ахтарыр,
Сағ өзүнә сол ахтарыр,..
Һәјат нә чағлара дүшдү.

ЖОЛУМУН ҮСТҮНДӨ
ШАМ АҒАЧЫ ВАР

ҺЕЧ НӘ

Вәтән дашы олуб, олсаг да белә,
Торпаға һәкк олуб галсаг да белә,
Мин бир фәлакәтә нәсилдән-нәслә.
Баш ачыб, сач јолуб јолсаг да белә,
Унуда-унуда јашасаг һеч нә.

Демирәм, дәрдләрдә боғулуб галаг,
Демирәм һеј фәрјад, ағлашма олаг.
Дејирәм, халгымын сој јағысы вар,
Һәјачан тәбилин әбәди чалаг,
Сусан бир сәс-сәмир дашысаг һеч нә.

Торпаг бојанса да шәһид ганына,
Бизи һарајлајыр өз аманына,
Азәри түркүнүн гејрәт руһу вар,
Гејрәт дә кирәрми намәрд гынына.
Бу намус бизләрдән һашаса, һеч нә.

ЈОЛУМУН ҮСТҮНДӘ

Јолумун үстүндә шам ағачы вар,
Јолумун үстүндә чинар тачы вар.
Јолумун үстүндә бир күнәш сачы,
Јолумун үстүндә бир дәниз ачы.

Фәгәт, аддымлары сајыг кимијәм,
Кедирәм, әлбәттә, ајыг кимијәм,
Јашыл шам ағачы, вугарлы чинар,
Бир дә күнәш сачы, бир дәниз ачы.
Јолумун үстүндә әбәди, ашкар.

КЕЧӘЧӘК

Санма сону чатыб, һәр шеј битибдир,
Бу да бир думандыр, бу дәм кечәчәк,
Гәлбини-руһуну таримар едән,
Бу кәдәр, бу әләм, бу гәм кечәчәк.

Сулар мәчрасына дөнәчәк јенә,
Булудлар лејсан тәк енәчәк јенә,
Үрәјин дил ачыб динәчәк јенә,
Бу әзаб-ишкәнчә, ситәм кечәчәк.

Дүнјанын дәрдинә дөзәсән кәрәк,
Бир үмид јерини сезәсән кәрәк,
Галхыб фәрәһләниб кәзәсән кәрәк,
Бир севин, аддым ат, гәдәм кечәчәк.

Тәбибим, бир дајан, өзүнә гајыт,
Хәфиф тәбәссүмлү үзүнә гајыт,
Јенә сөһбәтинә-сөзүнә гајыт,
Севиниб севилиб аләм кечәчәк.

СӘБР ЕДИР

Дүнја аныб, даныб, һүркүб, карыхыб,
Бәхтимизә гулаглары кар чыхыб,
Бир дөвранын әмәлиндән дарыхыб,
Бир дөвранын әмәлинә сәбр едир.

Заман чашыб мин наләдән, ағыдан,
Јараланыб өз-өзүнә јағыдан,
Бир гурлушун тәмәлини дағыдан,
Бир гурлушун тәмәлинә сәбр едир.

Ким көмүлән, ким јүксәлән, ким енән,
Ким дүшүнән, ким динләјән, ким динән,
Бир бахчанын чичәјиндән севинән,
Бир бахчанын хәзәлинә сәбр едир.

Идракыны тәшнә едиб мејлинә,
Тәбибини нә бағлады елинә,
Бир тәрәфдә чырпы дөјүр әлинә,
Бир тәрәфдә дүз әлинә сәбр едир.

ДҮНЈА, ДҮЗӘЛ

Милләтләрин һагт сәсиндән,
Инсанларын наләсиндән
Шәһидләрин түрбәсиндән
Үрәји ган дүнја, дүзәл.

Халгларына мәскан вердин,
Оба вердин, мәкан вердин,
Дүрлү-дүрлү лисан вердин
Еј ашијан дүнја, дүзәл.

Парчаланма өз ичиндә,
Нечә дилдә, нечә диндә,
Јер үзүндә, Јер тәкиндә
Һәкми-рәван дүнја, дүзәл.

Өлкә-өлкә, гит'ә-гит'ә,
Јаман күнләр сона јетә.
Чәкә-чәкә бу нијјәтә,
Күлли-чаһан дүнја, дүзәл.

Гачгынларын синә дағлы,
Көчкүнләрин јолу бағлы.
Ел һәсрәтли, ев сорағлы,
Гәлби виран дүнја, дүзәл.

Сәма барыт, учан күллә,
Ганад салыр гушлар белә.
Галх! Өзүнү алыб әлә
Мәкан-мәкан дүнја, дүзәл.

Һарај чәкир ана сәси,
Көрпәләрин сүд нәфәси.
Нишан алыб топ күлләси,
Елә бу ан, дүнја, дүзәл.

Јер күрәси ган сулајыр,
Ган ичиндә чабалајыр.

Кимләр буну һавалајыр,
Шејтан-шејтан; ..дүнја, дүзәл.

Фәлакәти тәләс рәдд ет,
Әдаләти она сәдд ет,
Инсанлығы бизә һәдд ет,
Саһман-саһман дүнја, дүзәл.

Һаны инсаф, һаны гејрәт,
Мәјус галыб бәшәријјәт.
Һара кедир әбәдијјәт
Еј пәришан дүнја, дүзәл.

Белә долуб ағлама, дур,
Басарыны бағлама, дур.
Ган ичиндә чағлама, дур.
Ара имкан, дүнја, дүзәл.

Нечә халгын ач-јалавач,
Јери-јурду дүзән, јамач.
Күнәш олмуш башына тач,
Даһа парлан, дүнја, дүзәл.

Кәл јашама надан-надан,
Усан даһа бу говғадан.
Силкин, чәкин ган-гададан,
Заман-заман, дүнја, дүзәл.

Долан-фырлан сәхавәтлә,
Инсанлығы мәһәббәтлә.
Бир ағыллы сијасәтлә,
Кечиб сафлан, дүнја, дүзәл.

Еј гүдрәтли, күчлү чаһан,
Еј чаһана сакин инсан.
Сәнинләдир Азәрбајҗан,
Ајыл, ојан, дүнја, дүзәл.

КӘЛБӘЧӘРДӘ

Бу дағлар нечә дә вугарла дуруб,
Әсрдән-әсрә мин дастан гуруб,
Хәҗалы, дуҗғуну алыб учуруб
Дәлидағ тарихи јоруб бу јердә,
Дүшүнүб-дашыныр бу Кәлбәчәрдә.

Һәр дашы, гајасы Вәтән јеридир,
Азәри түркүнүн әсәбләридир.
Ахан булаглары алын тәридир.
Дәлидағ гејрәти галыб бу јердә,
Атланыр, дүшүнүр бу Кәлбәчәрдә.

Бурдадыр халгымын дөзүм сипәри,
Бурда гыз вугары, оғул тәпәри,
Бурда гранитдир сәрһәд чәпәри.
Дәлидағ сәркәрдә олуб бу јердә,
Һүнәр чәнки чалыр бу Кәлбәчәрдә.

Етибар сынағы бурда сынаныб,
Бурда вәтән һисси бизә инаныб
Бурда дост севилиб, дүшмән гынаныб
Дәлидағ бәшәри олуб бу јердә
Бу Кәлбәчәрдә.

АҒЫЛДЫР КӘЛӘЧӘК.

Сәбри сон һәддә чатыб лап кәрилән,
Сонра да ган төкәрәк дә дирилән.
Галибијјәт, ган вериб мәһв олмуш.
Тарих чох астанада сәһв олмуш.

Инди дирчәлмәдә әглин гәрары,
Кетмәдә чәһд илә идрака сары.
Заманын фәлсәфәсиндән тутараг,
Јөнәлиб инсана, дүнјаја мараг.

Вә зәка һимни дә жүксәлмәдәдир.
Бу күн мејдана ағыл кәлмәдәдир.
Олса да бир пара ал ган һәриси,
Өјрәниб ган гоһујан мин дәрси.

Өзү дә ган-гаданы рәдд едәчәк.
Бәшәр сөздән, данышыгдан кечәрәк,
Өзүмүздәки ишыгдан кечәрәк,
Ән чәтин бағлы дүјүн ачмалыдыр.
Дүңја гандан-гададан гачмалыдыр,
Зәканы һәрбә чәкән сәһв олачаг
Зәканын һөкмүјлә дә мәһв олачаг
Сөз сөзүн гүввәти, гүдрәти олуб.
Заманын хисләти, гејрәти олуб.
Һәр сөзү, кәлмәни сәрраст гурачаг.
Доғулуб Мәммәдәминләр дурачаг.
Тутачаг јер үзүнү
“Силәчәк ган изини”.
Идракын һимни, даһа жүксәләчәк.
Шәрти-мејданда ағылдыр кәләчәк.

КӘДӘР

Баһар да кәләчәк, јәј да кәләчәк
Пајыз да, чискиңли, боранлы ғыш да.
Гоча да, чаван да дејиб күләчәк.
Вәтән торпағынын һәр гарышында.
Фәгәт, о шәһидләр дөнмәјәчәкдир.
Кәлиб сырамыза енмәјчәкдир.

Бу ағыр, кәдәрли сигләтимлә мән,
Нә гәдәр өмрүм вар јас тутачағам.
Дәрдли үмидими мәсләкимлә тән,
Кәрәк бир инамла, инадла тутам.
Гој билсин о накам, мүгәддәс руһлар,
Көз јашы ичиндә мүбаризәм вар.

Гәлбимин, руһумун кәдәр лејсаны,
Һеч заман, һеч заман кәсмәјәчәкдир.
Күнаһсыз ган төкән һәкми-заманы,

Сел олуб күкрәјиб дөшлөјөчөкдир,
Мәним кәдәрим дә мәһв олачагдыр,
Бу һөкми-заманла учалан намәрд.
Интигам алараг сојујачаг дәрд.
Фәгәт, көзәрәчөк о, галачагдыр.

ОҒУРЛАМАЗ

Ағыллы кәс, ағыллыдан,
Ағыл, әдәб оғурламаз.
Истедадлар бир-бириндән,
Тәбинә тәб оғурламаз.

Һәдәр олан һәдәрләнәр,
Гәдәр олан гәдәрләнәр.
Кәдәрләнән кәдәрләнәр,
Һеч бир сәбәб оғурламаз.

Чәкинмәдән һеч бир нәдән
Өз өмрүнү аддымла сән,
Ләјагәтләр бир кимсәдән,
Дујғу, әсәб оғурламаз.

ДЕЈИР

Бу јердә, бу анда галхыб динәнин,
Бир көр фикри нәдир, бир көр нә дејир.
Она дејәчәји сөз-сөһбәтини,
Нијә она демир, бәс, сәнә дејир.

Елә чох һаллара гапылма јенә,
Өјрән дәнә-дәнә, бил дәнә-дәнә.
Оғул гурбандырса елә Вәтәнә,
Нијә “гурбан олум вәтәнә”-дејир.

Јајынма һәр үстүөртүлү сөздән,
Кини үздән оху, һијләни көздән.
Чох шеј апарса да бу һәјат биздән,
“Афәрин!”- һаглајыб өтәнә дејир.

БАЧАРМАЗ

Ганад ачыб сэмалара баш вуран,
Торпаг үстә сүрүнмәји бачармаз.
Ону билки, өмрү боју һәр адам,
Мин бир дона бүрүнмәји бачармаз.

Бу дүнјаны чичәк кими гохла сән,
Һәр бир кәсин хисләтини јохла сән.
Аслан кими нәрә чәкиб јол кәсән,
Мәләк кими көрүнмәји бачармаз.

Инсанларын гәсди нәдир көрәсән,
Өзүн дүшүн, өзүн дашын, анла сән.
Киши кими јашајана мин әһсән,
Әринмәји, ләнкимәји бачармаз.

БИЛӘ-БИЛӘ

Илгарына өмүр вердим,
Һичраныны билә-билә.
Јахшы сәнә һејран олдум,
Јаманыны билә-билә.

Һеч дојмадым вугарындан,
Һеч күсмәдим гәрарындан.
Чичәк дәрдим баһарындан,
Хәзаныны билә-билә.

Нечә јандын елә јандым,
Хош үлфәтдин, хош лисандым.
Үлфәтини сонсуз сандым,
Сон аныны билә-билә.

Сәнин етдим һәр анымы,
Итирмәдим вичданымы.
Вердим бүтүн имканымы,
Имканыны билә-билә.

Тәбибим, гисмәтин һаны,
Ким апарыр карваныны,
Јашајырсан дөвраныны,
Заманыны билә-билә.

ҮРӘЈИМ

Јенә булуд кими нә сыхлашырсан,
Көксүмдә бир дүнја олан үрәјим.
Тәбиәт кимисән, сирлисән јаман,
Мәнә фәсил-фәсил долан үрәјим.

Сәнин һәзин-һәзин нәғмәләрин дә
Сәсләнәр астача, јашар дәриндә.
Кимсәјә демәјиб фикирләриндә,
Инчә синирләрин јолан үрәјим.

Сәнә сөјләјирәм һәр бир һалымы,
Сәндә һифс едирәм һәр хәјалымы,
Чәтинә салсалар бир амалымы,
Дөнүб көз јашына долан үрәјим.

Инсана севкијлә јашадын тәмиз,
Һәр кәси охшадын өзүндән әзиз.
Өзүн унудулуб олдун кимсәсиз.
Һамынын гејдинә галан үрәјим.

ИЧИНДӘН

Өмүр олчаг думан түстү,
Мөрд јанашды, намөрд күсдү,
Күлә дөндү көзүн үстү,
Алов чыхды көз ичиндән.

Һарда рәғиб мејдан ачды,
Санки, һамы гојуб гачды.
Чыраг олуб ишыг сачды,
Тәкчә һәр кәс өз ичиндән.

Ағыр олуб әсрин сәси,
Бомба салыр һәр кәлмәси.
Нишан алыб сөз күлләси,
Ракет чыхыр сөз ичиндән.

Тәбибим зүлмә инанма,
Кәрдиши-дөвраны данма.
Вә мүнһити надан санма,
Сөз-сөһбәтә дөз ичиндән.

* * *

Һәјат ғајғыларым о гәдәрди ки,
Һамысына өзүмү јетирәм кәрәк.
Динчлијим олмасын чалышым, тәки,
Онлары бир һала кәтирәм кәрәк.

Бу ениш-јохушлу өмүр јоллары,
Бахырмы көрәсән арзуја сары.
Јох, јох һаглајараг өн сыралары,
Бу килеј сөһбәти итирәм кәрәк.

Сәһәрләр өмрүмүз аранар кечәр,
Күнөшлә сачымыз даранар, кечәр.
Дүнјада бир күн дә јаранар, кечәр,
Һәр кечән күнүмү битирәм кәрәк.

НИЈӘ БИЛМИРӘМ

Бу намәрдләр нечә бахды,
Көзүмдә илдырым чахды.
Ағлым чашды, һушум ахды,
Нијә, билмирәм.

Тәпәдән-дырнаға сәјри,
Дүзәләрми әјри-үјрү.
Дүзү дүз, әјрини әјри,
Дејә билмирәм.

Далларында өз улусу
Жол-жолағы, жол жолусу.
бары бир ағыз долусу,
Сөјө билмирәм.

ЖАРАШЫР

Чалышын дүнјаны көзөллөшдирин,
Өрзө чөрөк әтри, чөрөк жарашыр.
Дүнјанын әшрәфи олан инсана
Дүнјаны һифс едән үрөк жарашыр.

Јахшы һалыныздан жапышын даһа,
Јахшы диләкләрлә кедин сабаһа,
Жәрәк әлимизи јахшылыг сыха,
Бизә јахшы арзу-диләк жарашыр.

Бу өмүр јолуну һүнәрлә кечин,
Писдә дә јахшы бир чәһәти сечин.
Писи јахшыладын сиз, ичин-ичин,
Јахшылашан кәсә чичәк жарашыр.

Буланан сулары дурутмаг олур,
Чалышсан бошлуг да јүкләнир, долур.
Бахмасан һәјат да күл кими солур
Инсанда инсана көмәк жарашыр.

Дағын зирвәси дә, әтәји дә бир,
Балын арысы да, пәтәји дә бир.
Каинат вәһдәтдир, вәһдәтдә кедир,
Чаһана нур сачан фәләк жарашыр.

Јахшы, пис күзәран, заман бизик биз.
Дүнјада дүнјаја аман бизик, биз.
Јахшынын ичиндә јаман бизик, биз,
Күлли каината аһәнк жарашыр.

Жүчсүзүн, зәифин тутаг әлиндән,
Фәхр едәк күчлүнүн мәрд әмәлиндән.

Бирләшиб совушаг намәрд јелиндән,
Әл әлә, биләјә биләк јарашыр.

Чаван да, гоча да кәрәк јериндә,
Үрәк дә олмалы үрәк јериндә.
Үрәкдә Вәтәни кәрәк јериндә,
Вәтәнә үрәји көврәк јарашыр.

Санма нәсифәтдир бу сөз, бу кәлам,
Истәрәм өзүм дә нүмунә олам.
Вәтән торпағына һәкк олуб галам,
Торпаға бир севки, истәк јарашыр.

Атын гәбаһәти, тутун нијјәти,
Атын наданлығы, тутун гүдрәти,
Атын ајрылығы, тутун вәһдәти,
Милләтә вәһдәтә дүшмәк јарашыр.

ӘЛАЧ СӘНӘ ГАЛЫБ

Шүкүр сәнә танры, көрүрсән өзүн,
Заманын, дөвранын, дөврүн һәр үзүн.
Аслан јеришини јеријир кечи,
Пәләнк хисләтијмиш түлкүнүн ичи.

Довшанса дәм вурур гәһрәманлыгдан,
Зәһәр дишләрини кизләдиб илан.
Донуз үтүләнмиш кејимлә кәзир.
Ешшәк күлшәнликдән тәр күлләр үзүр.

Бала саһиб чыхыб ешшәк арысы.
Бүлбүлүн көксүндән итиб сарысы.
Фил мејдан сулајыр дөвәјә гаршы,
Дәвәнин карвана гарышыб башы.

Сағсаған нүфузлу мәсләһәтчидир,
Ала гарға олуб мәтбәхә мүдир.
Чанавар далбадал, бах һәччә кедир.
Чаггал тәсбәһ чәкир, зијарәт едир.

Ат вәфасыз чыхыб, ит нанкор олуб.
Пишик нахәләфдир, евдән говулуб.
Сичанлар горхудан, һүркүдән чыхыб.
Сичовул мал-мүлкүн евини јыхыб.
Сәрчәләр говублар гарангушлары,
Әлач сәнә галыб, еј улу Танры.

АДИ АДАМ

Инди ки, рүтбәдә дејиләм балам,
Нијә синирләндин мәни көрүнчә.
Сөјлә нә ад верәк инди бу һала,
Бу һагда дүшүнәк, данышаг нечә.

О вахт дејирдин ки, мән сәрт адамам,
Гәддарам, кинлијәм, даһа нә, нәјәм.
Сизи сыхышдырыб әзирәм тамам,
Аз галыр ки, сизи лап басыб, дөјәм,

Бәс инди, индики, табе дејилсән,
Вә асылы дејилсән мәндән һеч нәдә.
Бәс нијә беләсән, растыма кәлсән,
Нијә итирирсән өзүнү кәдә.

Нәдир, әлин әсир, дилин долашыр,
Нијә сарсынтылар кечир ичиндән.
Фикрин чаш-баш олур, нитгинсә чашыр,
Башынын түкләри галхыр, де нәдән.

Демәк о вахт мәнә бөһтан демисән,
Вәзифә дејилмиш шәстиндә дуран,
Мәнә ләкә вурмаг, сән, истәмисән.
Инди ашкар олур, тамам ағ јалан,

Сөвги-тәбимдәјмиш руһун сигләти,
Адијәм, садәјәм ағыр адамам.
Мәнә танры вериб бу шәхсијјәти,
Һәр чилдә, һәр рола кирмәјә јадам.

МӘНСУР ШЕ'Р

Һачанса ирәли кедирди һәјат,..
Једәкдә јахшылар,
Чәмијјәт инкишафда, ирәлидә,
Чәмијјәти ирәлидәнләр ирәлидә.
Еһеј! Милләтин фәзиләт рәһни,
Мәмләкәтин шүчаәти, халгын фәрасәти,
Һачана, ирәли кедәрди һәјат,..
Һејһат!..
Үфүгдә бир фәлакәт кабусу көрүндү,
Һәјат керижә дөндү, һәр шеј тәнәззүлә доғру,
Инди һәјатын башы тәнәззүл башыдыр.
Һәр шеј керижә ахыр, дөвран керижә фырланыр,
Әсрин әввәлләринә.
Архада кәләнләр башда, рәзилләр баша чыхыб,
Һәјаты кери чәкирләр.
Фәрасәтсиз чәнаблар
Инди ахынын архасында кәлир,
Халгын гејрәти: оғлу, гызы.
Јеријир фикирли далгын.
Чәмијјәтин позғун башына,
Әл чатмыр, үн јетмир.
Һачан дәјишәчәк ахын сәмтини,
Һачан гајыдачаг өнә.
Һачан ирәлијә кедәчәк көрән, һәјат.
Чәмијјәт көзәлләшәчәк һачан.
Тәки, үмид итмәсин, тәки, инам өлмәсин,..
Олаг әмин!..
Амин, амин, амин!

1992-чи ил.

* * *

Јекнәсәк һәјатдан безикмишәм мән,
Һәр шеји бир рәнкдә көрмәк дә зүлүм,
Нә гәдәр дөзәчәк үрәк вә бәдән,
Бу тәзјиг һардандыр, нәдир, нә билим.

Бәлкә, сәтирләрә бошалыб белә,
Бәлкә, бошаларам долан булуд тәк.
Бәлкә, белә галым, беләчә елә,
Ағыр јүк алтында дөјүнсүн үрәк.

Бәлкә, безикмәјим сыхынтылардан,
Бир вугар көстәрим, дөјанәт тапым.
Сонра да өзүмә бахым кәнардан,
Миниб кор атымы, кәндәлән чапым.

Јох, јох, гајыдачам өзүмә, бәли,
Өзүмү, өзүмдә тапыб кедәчәм.
Чүрәтим, гүдрәтим өзүмә бәлли,
Јекнәсәк һәјатдан гопуб кедәчәм.

БАҺАР КӘЛИР

Суларын сәсиндә титрәјишми вар,
Де, нә пычылдајыр ачылан сәһәр.
Дәјишир донуну дағлар, јамачлар,
Нечә хумарланыр хәјали көјләр.
Булудлар дағылыр бах, синә-синә,
Јенә баһар кәлир һәјат ешгинә.

Ачыб голларыны Муған “кәл” дејир.
Сәсини әкс едир Милин додағы.
Бәзәјир Ширваны о чанлы шер
Вугарла әл чалыр санки Шаһдағы.
Севинчдән аз галыр дашлар да динә,
Јенә баһар кәлир һәјат ешгинә.

Санки, үрәкләрин дөјүнтүсүндән,
Баһарын өзүнә баһар чаланыр,
Јығыб әтәјини гачыр думан, чән.
Дүнја бу минвалла галхыр, ојаныр.
Жүнәш дә истәјир сәмадан енә,
Јенә баһар кәлир һәјат ешгинә.

КӘЛ ЈАШЫЛ ДОНУНУ ЧИЧӘКЛӘ БӘЗӘ

Кәл јашыл донуну чичәклә бәзә,
Јајыл көнүлләрә, күлүмсә үзә.
Ширин арзуларла дајан үз-үзә,
Өп дашы, торпағы исти нәфәслә.

Шадлан көрпәләрин шән нәғмәсиндән,
Мәсум аналарын лајла сәсиндән,
Бүтүн јер үзүнү долашдыгча сән,
Сәнин кәлишинә дураг һәвәслә.

Нәсимин сел чағлајыб, ахсын,
Дағлары, дүзләри гојнуна сыхсын.
Јенә севкилиләр көрүшә чыхсын,
Һәјата ән дәрин бир севки бәслә.

ЈАТЫБ

Бу кечә күләк дә јатыб,
Ағачлар да, будаглар да, јарпаглар да,
Күлләр, чичәкләр дә јатыб.
Јатыб мәнзилләр, јатыб мәртәбә-мәртәбә евләр.
Күчәләр, кечидләр дә јатыб.
Јер дә јатыб,
Сәма да, Күнәш дә јатыб
Јатыб сажрышан улдузлар, Ај,
Нәһајәтсиз кайнат јатыб, бу кечә,
Сусуб фикир, дүшүнчә,
Ата јатыб,
Ана јатыб,
Көрпә јатыб,
Јатыб бүтүн бәшәр; јатыб инсан,
Јатыб заман, дөвран.
Гушлар да, һејванлар да јатыб.
Бу кечә чанлылар јатыб,
Бу кечә чансызлар јухуда,
Бир вәһдәт јатыб бу кечә,

Дүнјанын таразлыгы јатыб,
Мүвазинәти јатыб бу кечә.
Әсл кечә оллуб бу кечә,
Мән дә бу сәтирләри јухуда јазырам,
Ширин јухуда.
Нечә дә кәрәкдир, каината, һәјата, варлыға јуху да.
Дүнја сабаһа кедир белә-белә,
Динчәлә-динчәлә.
Јарадан, гуран,.. јаранан кәрәк динчлик дә билә.
Дүнјанын таразлыгы, вәһдәти, гүдрәти бу,..
Кәнарда арамајаг бу таразлыгы,
Бу елә ордадыр, дедикләримдә
Ширин јухуда, раһатлығда, динчликдә...
Дағытмајаг дүнјанын хумар чәләнкини,
Дискиндирмәјәк каинатын,
Ширин јухулу аһәнкини.

ГОЧА

Кетдикчә дүнјанын сону билинмәз,
Дүнјанын сонуну арама гоча.
Кечмиши, бу күнү, сабаһы алыб,
Гатыб бир-биринә гурама гоча.

Мүдрик кәламларә ујма бу гәдәр,
Һамыдан өтәри дујма бу гәдәр.
Кизли мәтләбләри ојма бу гәдәр,
Јарарсыз дүнјаја јарана гоча.

Һәр дөври-заманын таразлыгы бәс,
Килеји-күзары сөјләмә әбәс.
Башланан һәр һәјат, сусан һәр нәфәс,
Гој, сәни чәкмәсин тарыма гоча.

Көз дикмә; - дүнјанын сону вармы ки,
Фырланан, дөвр едән гуртарармы ки,
“Дүнја дар”-демәклә, дүнја дармы ки,
Ону бу минвалла дарама гоча.

Нәсилләр дүнјанын үстүндән ашар,
Бир аз кечмишиндән өјрәниб гошар.
Һәр нәсил өзүнү, дөврүнү јашар,
Никбин ол, үмид вер, зарыма гоча.

ТӘКЛИК

Деди: тәкәм сәрв өзү тәк дүшәрсә учалмаз,
Сәһрада тәк чинар да мәһв олар, изи галмаз.
Дедим: ваһиддә, тәкдә бир башланғыч, бир әзәл.
Тәк ол, тәкликдән галхыб тәклик гүдрәтинә кәл.

Тәклик нәдәдир, өјрән, тәклик гүссә, гәм демәк,
Он адамын бир јердә дајанмасы чәмдими?
Нијә көјдә күнәшә “Күнәш тәкдир”- демәдик,
Једик, дојдуг чөрәкдән, јенә чөрәк истәдик.
Милјонлар сырасында даһиләр тәк-тәк олду.
Милјонлар сонра галхыб даһиләрә гошулду.

Тәклик нәдәндир, өјрән, бир инамла дајан дур,
Унутма, тәк үрәк дә, дамарлара ган вурур.
Сәма тәк, күнәш дә тәк, ај да тәк, үрәк дә тәк,
Тәклијин гүдрәтини тәбиәтдән өјрәнәк,
Тәкин һөкмүјлә мәғрур јараныбдыр каинат.
Тәкин әмирјлә олду “Ол” дејилән бир һәјат.
Тәкдән јаранды чаһан, дүнја өзү тәкдәдир.
Јарадылан, гурулан каинат фәләкдәдир.

Күч дә, гүдрәт дә тәкдә,
Гүввәт, вүс’әт дә тәкдә.
Дөвраны һејран едән,
Һәр бир шөһрәт дә тәкдә.

Тәкәм,...
Отуруб тәк-тәк јазырам сәтирләри,
Тәкликдә дүшүнүрәм, һәјаты, көјү, јери.
Тәклијин гүдрәтиндән бејним дә ишыгланыр,
Мәним дә, тәклијимдә күлли-аләм чанланыр.
Белә, сакит, гајғылы көтүр-гој едирәм мән,
Нәдир мәни тәк-тәнһа белә гүдрәтли едән...

Тәклик бәшәр вәһдәти.
Тәкдир вә гүдрәтлидир, јаранышын хилгәти.
Тәклијин вә вәһдәтин, бирлијин рәһни кәсләр.
Милјон-милјон фикирләр, дујғулар вә һәвәсләр,
Тәклик олан гүдрәтдә.
Халғларын ничат јолу,
Бирликдә вә вәһдәтдә.
Бәшәри мәнликдәдир һејсијјәти милләтин,
Милли мәнликдә чәмдир фәрасәти милләтин,
Шәрәфи, шаны сакин милли ләјгәтин дә.
Милләт, милләт көрүнәр өзүнә, вәһдәтин дә.
Өзүнә тәк гүдрәти дүнјаја саһман кәләр.
Вәтән тәк, милләт дә тәк, бу гүдрәтдән јүксәләр,
Јер үзү милләтләрлә дуруб, чијин-чијинә.
Фәхр едәр, садиг галар тәк милли мәнлијинә.
Бу тәкликлә сајылар,
Тәнһалыгдан ајылар.
Беләчә, сәлис биләк тәнһалығы, тәклији,
Бириндә рәзиллији, бириндә јүксәклији.

ГӘМ ЕТМӘ

Салдырма мәни јоллара дөврүн кәһәриндән.
Күсдүрмә күнәшдән күнә-күлкүн сәһәриндән.
Ешги, зәканы, идракы, вичданы једәклә,
Салланма о фикриндә сүрүшкән јәһәриндән.
Кәл, кәл диләјинлә бу көзәл ишләрә гуршан,
Тутма бу әмәлләрдә ишин бир тәһәриндән.
Өмрүн боју азадлығы мәш'әлә чевир ки,
Милләт долухуб дурмасын үзкүн гәһәриндән.
Чәһд ет бүтүн аләмдә севин хош нијјәтинлә,
Дөвранла таразлаш, севин һәр бир зәфәриндән.
Тәғдири-гәзадан јајынырса бәшәријјәт,
Гәм етмә Тәбибим, хәта олмаз кәсәриндән.

ТӘЛӘСӘ-ТӘЛӘСӘ

Дан сөкүлүр, сәһәр олур,
Гушлар учур јувасындан,
Ахы, көрпә балалары,
Јем истәјир, ачыб јаман.
Тәләсә, тәләсә.

Јол үстүндә лалә битир,
Кол дибиндә тәр бәнөвшә,
Јүнәш галхыр сәрин олур,
Дағ дөшүндә јашыл мешә,
Тәләсә, тәләсә.

Доғулуруг, бој атырыг,
Өмүр кечир бир низамла,
Арзулары гова-гова,
Гочалырыг бир арамла,
Тәләсә-тәләсә.

* * *

Илк имканы, илкин һалы,
Илк арзусу, илк амалы.
Мүәммалы, мүәммалы,
Билиниб, јадындан чыхыб.

Кедиб зирвәдә дајаныб,
Ишыглыдыр, күмраһ јаныб.
Бир заманлар хырдаланыб.
Киләниб, јадындан чыхыб.

Илк аддыма киришмәк дә,
О, илк дөфә көрүшмәк дә.
Сон тикәни бөлүшмәк дә,
Силиниб јадындан чыхыб.

* * *

Һејиф о күнләрә, о күнләрә ки,
Јашлылар нағыл кечәләри гуарды,
Чаванлар бардаш гуруб отуарды,
Узанарды кечә.
Зөманә дәјишиб нечә,
Дүнәнки ушаг ағыл өјрәдир адама.

Су дамласы дашлары дәлир
Далбадал дама-дама.

Нәркиз дә чичәк ачыр, јасәмән дә, говаг да,
Тәпә дә торпагдан галхыр, даг да.
Чаванлыгда гүдрәтли инсан
Гочалыгда ағыл, сәбр, имкан.
Гочалыгла өјүнүр,
Чаванлыгла фәхр едир заман.
Жәрәк ушаг дејилмәсин чаванлара
Ушаглыг һара, чаванлыг һара.

* * *

Дағлар һамарланыр әтәкләринә,
Зирвәләр алчалыр һеј заман-заман,
Сылдырым гајалар учур јеринә,
Дағларса торпаға чеврилир, күман.
Бу уча дағларын өмрү көдәлир
Енләнә-енләнә әтәјә кәлир.
Бир заман сылдырым гајалы јердә,
Зәми далғаланыр хош бир әтрдә.
Белә, һамарланыр бу Јер күрәси,
Дағлар арам-арам силиниб кедир.
Торпағын чөрәкли, барлы нәфәси,
Елә бил дүнјаны өтүб фәтһ едир.
Бунча һамарланыр руһумуз бизим
Нәсилдән-нәсилә өтүр әзизим.

* * *

Бу дағын јамачына,
Чичәкләрин тачына,
Көнлүмүн әлачына
Бир чичик әтри гонуб.

Көзләримин јашына,
Гәлбимин тәлашына.
Үрәјимин башына,
Анамын хәтри гонуб.

Көнлүмүн дүнјасына,
Көзүмүн ајнасына,
Көјләрин сәмасына
Күнәшин чәтри гонуб.

Тәләјимин дамына,
Һәјатымын шамына,
Өмрүмүн мәґамына
Әлвида сәтри гонуб.

* * *

Ағач сынан заман шагтыттыларла,
Дејир ки, бүтөвдүм, сынырам инди,
Дағларса сөјләјир курултуларла,
Бу гопан ғајалар бахын мәнимди,
Бәс, сәнин үрәјин сусдуғу анда.
Нәјинлә фәхр едиб салсын сәс-сәда.

* * *

Чалыш дөнизләрә бәнзәсин ешгин,
Вадиси һәм дајаз, һәм дә ки, дәрин.
Вүғарлы дағ кими сәмалара син,
Дејәк о зирвәндир, бу әтәкләрин.
Јашыл јамачларын солса сонадәк,
Сәнин зирвәләрин учмасын кәрәк.

* * *

Жалди, фикрә кетди, данышды, динди,
Меһрибан рәфтардан санки, исинди.
Галды ичиндәчә дәрди, гәми дә,
Бүкүлдү руһуна өз аләминдә.
Соруша билмәдим дәрдли чәһәтин,
Дәрди тәзәләмәк чәтин,.. чох чәтин.

* * *

Өмрүн гәдәринә бир үмид вармы,
Учуз еһтимала ујмаг олармы.
Лајлаја гојмасын бу кәрдиш бизи,
Кәмфүрсәт етмәсин бу вәрдиш бизи.
Мин бир бәһанәни гојаг бир јана,
Әзәл өзүмүзү салаг саһмана.
Сәфәрбәр дајанаг јухуда белә,
Ајыглыг сајылсын јуху да белә.
Ағыл мәчрасында һәрәкәтлә биз,
Чалышаг, вурушаг, јашајаг сәлис.
Нәзәрдән гојмајаг бир аны белә,
Ән кичик, ән ади имканы белә.
Жүдаза вермәјөк, үстүнү кәсәк,
Бир көмәк лазымса һајды тәләсәк.
Вахты фөвтә версән даһа нә фајда...
Һәр дөври-замана хасдыр бу гајда.
Һәрәкәтдә олан ағылла инан.
Бириндән үстүндүр о бири инсан.
Чевик әлә кәтир бу бәләдчини.
Һәр чәтин дөнкәни, горхулу тини
Фәрасәт көстәриб ајыг-сајыг кеч,
Фәгәт, мүмкүнлүјүн ән мәгбулун сеч.
Сонра, өтәнләри салараг јада
Дәрин көкс өтүрәк бу кен дүнјада.

ПАЈЫЗ ДҮШҮНЧЭЛЭРИ

Б.Ваһабзадәјә

Булуд алыб сәманы,
Көјләрдә күнәш ханы.
Динир көј курултусу.
Шимшәк алыб чаһаны.
Олуб һачандан бәри
Пајыз дүшүнчәләри.

Јарпаглар хәзан олуб,
Күлләр, чичәкләр солуб.
Аләм тутулуб дуруб,
Дүнја кәдәрлә долуб.
Бүрүјүб көјү-јери
Пајыз дүшүнчәләри.

Учуб көчәри гушлар,
О дидәркин олмушлар
Чадырларда сојуглар,
Дәрдә-гәмә долмушлар,
Сөјүр гәза-гәдәри,
Пајыз дүшүнчәләри.

Лижәсиз саһманларда,
Әсирдир јағыларда.
Вәтәнин шаһ дамары.
Галыб чәтиндә дарда,
Гајыда билмир кери,
Пајыз дүшүнчәләри.

Сәһәрләр бир пәришан,
Кечәләр дүшүр асан!..
Кәрдишин пајызына
Бүрүнүб кедир инсан,
Алнында алын тәри
Пајыз дүшүнчәләри.

Бојланыр көбөлөк дө,
Бир аз күнөјли јердө
Јашыл отлар арајыр,
Гузулар дөрөлөрдө
Чобанын да тәпәри
Пајыз дүшүнчәләри.

Отлар зәриф халытәк,..
Бүрүјүб гар өртәчәк.
Јени фикирләр кими,
Галачагдыр јазадәк.
Тапачаг сәфәрбәри,
Пајыз дүшүнчәләри.

Гыш да чәкиб өзүнү
Ачыр сојуг көзүнү.
Тәбиәт ачыг дејир,
Елә бил сон сөзүнү
Хилгәтин сон әсәри
Пајыз дүшүнчәләри.

ДИАЛОГ

- Нә олсун пәләнксән, вахтында ојан,
Атыл, һәрәкәт ет фүрсәт анында,
Кишисән үрәклә, гејрәтлә дајан,
Һагтын тәрәфиндә, шәр мејданында.

- Һагтын тәрәфиндә? Һагт тәрәф нәдир,
Нәләри, кимләри Һаглы санырсан,
Бу суал гәлбими јаман көјнәдир,
Сән Һагты, Һаглыны нечә ганырсан.

Дедин “шәр мејданы”-билим буну да,
Ајдын фәһм ејләјим шәр мејданыны.
Мән јашајырамса билим дүнјада
Нәдир бу говғалы дөјүш меданы.

Билим, бу мејданы нечә кечибдир,
Агилләр, улулар, мүдрикләр, өнчә.
Билим бу мејдандан кимләр көчүбдүр,
Кедиб Һансы фикир, Һансы дүшүнчә.

Билим нечә галыб бу мејдан өзү,
Орда нәләр галыб, нәләр кедибдир,
Мин бир суал олуб, галмышам дүзү,
Фикирләр бејними мәшғул едибдир.

Мәним хитабыма өзүн чаваб вер,
Һәр бир суалыма дүзкүн чаваб вер.
- Дүз чаваб диләрсән, јазыг Һалына
Билмирсән дүз чаваб нисбидир һәлә.

Баханда дүнјанын гејлү-Ғалына
Јаман долашыгдыр чох дүз мәсәлә,
Һәр дүзүн алтында һәгигәт јатыр
Һәгигәт өзү дә әсарәтдәдир.

Дүзкүн данышанлар һәлә башгадыр,
Дөвранда, заманда бу хисләтдәдир.

Санма ки, мүдриклик дүз демөклөдир,
Чох дүз сөjlөjөнлөр ода jаныбдыр.

“Мүдрик” дүзү нечө сөjlәмөкдөдир.
Танры да белөсин мүдрик саныбдыр.
Бир чох мәсәлө вар изаһ истәмөз
Өзүн бөлөдчин ол, һәр чөтин анда.

Мөрдлөр, мөрданөлөр “тәөссүф” демөз,
Өзүнү таныjар мәғлуб оlanda.
Сән өзүн фәһт еjlө шәр меjданыны
Һәjатда белө бир изаһат һаны.

ЈАДДА САХЛА

Саман алтдан су jеридән
Нижjөтлөри jадда сахла,
Кери дартан, кери чөкән,
Гүввөтлөри jадда сахла.

Дибө jатан, дибө чөкән,
Диби jыртан, диби сөкән,
Сонра галхыб үздө сөкән,
Чөһөдлөри jадда сахла.

Марағыны мәслөк едән,
Мин чүр һижлө-көлөк едән,
Бизи әлөк-вөлөк едән,
Дигтөтлөри jадда сахла.

Јан-jөрөндө чалар ганад,
Ичи бәрбад, чөлү абад,
Чөһрәсиндө фитнә-фөсад,
Сифөтлөри jадда сахла.

Һиккәсиндө jекөлөнән,
Әтрафына дөрд әлөнән,
Һижләсиндө пәрделөнән,
Үлфөтлөри jадда сахла.

Гэлби думан, руһу торан,
Кизли-кизли ара вуран,
Сәнә гаршы пусуб дуран,
Хәлвәтләри јадда сахла.

Јүксәкләрә нүфуз едәр,
Өзү һәдәр, изи һәдәр.
Шәхсијјәти көпүк гәдәр,
Гамәтләри јадда сахла.

Бир тәрәфдә иши буран,
Бир тәрәфдә динч отуран,
Бу минвалла тәлә гуран,
Хилгәтләри јадда сахла.

Дәли кими һаваланан,
Динч сырада далғаланан,
Намәрд-намәрд парчаланан,
Хисләтләри јадда сахла.

Јанылырсан чохдан бәри,
Итирисән үмидләри,
Таны кечәл һәмзәләри
.....јадда сахла.

Сөзү ширин, үзү күлән,
Кини ичинә чәкилән,
Сонра һајыф ала билән,
Һөрмәтләри јадда сахла.

Сармашыг тәк сәни алан,
Гуллуғунда мү`ти олан,
Изтирабы сахта, јалан,
Хиффәтләри јадда сахла.

Ешит даһа, ајыл ојан,
Тәләјинә саһман дајан,
Дүңјаны гана чалхајан
Милләтләри јадда сахла.

Шәхсијјәти шәхсијјәтсиз,
Чәмијјәти чәмијјәтсиз,
Доғуб артан бу гејрәтсиз
Гејрәтләри јадда сахла.

ЧӘСАРӘТ

Ағыллы кәсләрлә сән отуруб дур,
Нүфузун гејдинә нүфузлар дурур,
Һамынын, һәр кәсин јерини дә бил,
Мәрд ол, мәрдә сөјкән;- тәклифим будур.

Һәр сачы-сағталы ағаранлары,
Тәләсмә, јөнәлтмә күтләјә сары,
Бу јолла бүдрәјиб јыхыланлары,
Сакитчә хатырла, унутма бары.

Мәсләһәт, мәшвәрәт, тәсдиг вә инкар,
Јүз-јүз көтүр-гојлар јол-чыхыш тапар.
Динлә ағылсызы, ағыллыны да,
Һәр шәхсдә, һәр кәсдә бир тапынты вар.

Олса да дүнјанын ишләри чәтин,
Чалыш үстүн олсун өз фәрасәтин,
Јүз-јүз мәсләһәтчүн кениш мејдан гур,
Ачыглан, мејиллән шәртини гојдур.

Санма дигтә дедим, ја да нәсиһәт,
Вә һеч дә һәддими ашмырам әлбәт,
Бизим синнимизчә дејил бу әда,
Чәсарәт севмәјән олма мәбада.

Јохса, јалтағлара мејдан ачылар,
Мәрдләр үз чевириб кедәр, гачылар.
Халг үмид бәсләјир игтидарлара,
Вә бахыр көрсүн ки, кедирик һара.

Халгын үмидини доғрулдан бир кәс,
Даһа үлви олар, даһа мүгәддәс,

Әглинә мүдрикләр дәни дүшән кәс,
Һәр сачы-сагталы ағаран олмаз.

Өзү сусуз олан сусуз гујуа
Нә гәдәр су төксән су илә долмаз.
Таныјын әглинә дән дүшәнләри,
Көрүн әглиниздә сүрүшәнләри,
Таныјын вәтәнчин јетишәнләри,
Вәтәни һәкк едән бејин учулмаз.

Инди чаванлар да дәрин дүшүнүр,
Онларын әглинә еркән дән дүшүр,
Мүдрикләр, агилләр белә јетишир.
Агилләр олдугча мүдрик данылмаз.

Сөзләрим олмасын дигтә, нәсиһәт,
Јәни һеч һәддими ашмырам әлбәт,
Әзәлдән руһумча дејил бу әда,
Чәсарәт севмәјән олма, мәбада.

Јохса јалтаглара мејдан ачылар.
Мәрдләр үз чевирәр, кедәр, гачылар.

ИЛЛӘР

Илләр һәдәр кетмир, илләрә сәјкән,
Елин нәзәриндә мејарды илләр.
Киминә мазәммәт, киминә төһмәт,
Киминә шөһрәтди, вүғарды илләр.

Сән кимсән, нәчисән вә нәкарәсән,
Илбә-ил ачылыб көрүнүчәксән,
Еһтирам истәсән, һөрмәт истәсән.
Һөрмәтә-иззәтә гачарды илләр.

Сән өзүн-өзүнә јол көстәрәрәк,
Һәр күнү өмүрдән биләсән кәрәк.
Јахшы әмәлләрә кәл көнүл верәк,
Јахшы әмәлләрә тумарды илләр.

Бир анда зэл-зэлә дағыдан тәки,
Дағыдыб гојмаға дејин нә верки.
Тикмәјә, гурмаға өмүр верәк ки,
Тикмәјә, гурмаға ујарды илләр.

Көнүлдән-көнүлә јол тапа-тапа,
Һәр кәс бир-биринә үнсийјәт тапа.
Бу үлфәт, мәһәббәт көнүлдән гопа,
Үлфәтә, һөрмәтә гаһмарды илләр.

Кечиб фәсилләри, өтүб ајлары,
Һәр илин сон күнү дүшүнәк бары,
Кетдикми хејирхаһ ишләрә сары
Нечә, нәтәһәрди, нәкарды илләр.

Демәк һәдәр кетмир һәр әмәл галыр,
Өмүр јолларыны әмәлләр салыр.
Инсан әмәлләрә дөнүр, гочалыр,
Инсан әмәлиндән ашкарды илләр.

ИНДИ ДӘ ВАР

Тутма кечмишләри тәнгидә, чаным
Елә кечмишдәкиләр инди дә вар.
Дәјишиб заһири көркәмләрини.
Мәғзи кечмиш-тәкиләр инди дә вар.

Тәпәрин бизләрә чоҳдан бәлли,
Инди сән чалма гочаглыг тәбили.
Каһы шејтан, каһы довшан тәбли.
Һијләләр, сәк-сәкәләр инди дә вар.

Көз гојурсан нијә һәр бир сөзүмә
Нә дејирсән, нә бахырсан үзүмә.
Әмәји, зәһмәти сохма көзүмә,
Ағыр, јүнкүл чәкиләр инди дә вар.

Ичимиздән чан атыб гулбашытәк,
О гәдәр вар ки, јүз үнвана көмәк.

Бу төһөр сиздәкиләр варса демәк,
Бу төһөр биздәкиләр инди дә вар.

Тарихин ачма гыфыл-сандыгыны.
Төкмә солмуш, чүрүмүш памбыгыны,
Гәлбимин дағлама минчүр дагыны,
О вахт о јердәкиләр инди дә вар.
Елә кечмишдәкиләр инди дә вар.

ТОЗ ИЧИНДӘ КӨРДҮК НӘЈИ?..

Һансы руһда бөјүмәји
Нә сән билдин, нә мән билдим,
Нәдән өтрү өјүнмәји
Нә сән билдин, нә мән билдим.

Бу торпағын вәтәндашы
Нә сән өлдүн, нә мән өлдүм.
Јаддаш дашы, ган јаддашы
Нә сән өлдүн, нә мән өлдүм.

Заман кәлди јаман кәлди,
Ган бојанмыш имкан кәлди,
Галхдыг гәфләт јухусундан,
Нәлә, фәрјад охусундан.

Әсрләрин лајласына
Ујан милләт сәксәнди дә,
Тарихини архивләрә
Гојан милләт, сәксәнди дә.

Тоз ичиндә јатыб галмыш көрдүк, нәји? -
Һансы руһда бөјүмәји,
Нәдән өтрү өјүнмәји
Тоз ичиндә јаддаш дашы,
Азәрбајҗан вәтәндашы.

Тоз ичиндә батыб галмыш,
Архивләрдә јатыб галыш,..

Сирримизи билдик даһа,
Азәрбајҗан тарихинин,
Тозларыны силдик даһа.

Силәк кәрәк,
Бундан сонра бу тарихи
Биләк кәрәк.
Нәсил-нәсил бу тарихлә өмүр сүрәк,
Бу тарихлә өләк кәрәк.

КӘРӘК

Һеч жүкү үстүндән атма җарыда,
Җүкү мәнзиләдәк көтүрмәк кәрәк.
Бу иш сона гәдәр көрүлмәлидир,
Бир иши башладың битирмәк кәрәк.

Сән кичик имканда белә мејдан көр,
Ән чәтин һалда да чалыш имкан көр,
Мә'сум көрпәләрдә җахшы инсан көр,
Өвлады инсан тәк җетирмәк кәрәк.

Җерин синәсиндә җахшылар чапыб,
Җаманлар бүдрәҗиб, җыхылыб, сапыб,
Чаһан җахшыларла таразлыг тапыб,
Җахшыны мејдана көтирмәк кәрәк.

ИНАНМА

Сулар кәнарында гумлар үстүнә,
Дүшән ләпирләрә, изә инанма.
Силиниб итәчәк сәссиз-сәмирсиз.
О издән из олмаз бизә, инанма.

Бир күллүк нәсләнәр көзүн ичиндә,
Чох фитнә бәсләнәр көзүн ичиндә.
Мин фикир кизләнәр сөзүн ичиндә
Һәр нитгә, кәлама, сөзә инанма.

Демирәм шәкк елә һәр шејә ағ ол,
Дејирәм өмрүнчә ајыг, ојаг ол.
Мәни динләјирсән көрүрәм;- сағ ол.
Һәр “сағ ол” јетирән үзә инанма.

ҮМИД ЕЛӘМӘ

Кечмишијлә өјүнәнә
Бу күнүјлә сүрүнәнә,
Сонра мәмнун көрүнәнә,
Үмид еләмә.

Көрдүјү ишдән дојандан,
Әли-әл үстә гојандан.
Өзүндән разы әјјандан.
Совуш, әјләмә.

Ким билирсә һәр шеј билир,
Гејбәт гырыр, килеј билир.
Дар ајагда тез чәкилир.
Даһа сөјләмә.

ДЕЈИЛ

Дүнјаны дүнјатәк көрмәк,
Дүнјаны кәзмәклә дејил.
Бу бағы, бағчаны билмәк,
Жүл-чичәк үзмәклә дејил.

Һарда гүввәт,... һарда гүдрәт,
Һарда ад-сан,... һарда шөһрәт.
Һәр јәгинлик, һәр һәгигәт,
Көрмәклә, сезмәклә дејил.

Бир күн вичдан ојаначаг,
Чох зиддијјәт дајаначаг.
Бу анламаг, бу ганаачаг
Сәбрлә, дөзмәклә дејил.

Јахшы бахыб, јахшы көрмөк,
Јахшылара көнүл вермөк,
Алчаглыгдан әл көтүрмөк,
Јорулуб безмөклә дејил.

ОЛАН ЈЕРДӘ

Азад руһум мәскун олмаз
Ганун көнар олан јердә.
Сөзүм, ниттим ешидилмәз,
Јулаглар кар олан јердә.

Фәзиләтләр гәбаһәтдир,
Фәрзијјәләр һәгигәтдир.
Һәгигәтләр чинајәтдир,
Јалан шаһмар олан јердә.

Ағылдан дәм вуруб надан,
Агилләрә вермир аман.
Нәләр чәкир јазыг инсан,
Биихтијар олан јердә.

ТӘБИБИМ, ТӘЛӘСМӘ...

Аләм күлл һалында галхса, сән дајан,
Туфан өз-өзүнә дајана кәрәк.
Кечәдән күндүзү тәләб етмә дур,
Күнәш шәфәг салсын һәр јана кәрәк.

Јерсиз инад етмә иддиаларла,
Јалан фикирләри әзиб һамарла.
Бәсдир дидишдирдин дајазы дарла,
Мәрамын јөнәлсин асана кәрәк.

Чаһанда инсанлыг бирчә тикәдир,
Дүнјаны дағыдан киндир, һиккәдир.
Адам вар саныр ки, Јердән јекәдир,
Һәр кәс хисләтини бир гана кәрәк.

Тәбибим тәләсмә, тәнкимә, сәјмә,
Тәкамүл кедәнин јолуну әјмә.
Гынама, күтләнин руһуна дәјмә,
Милләтин шууру ојана кәрәк

МӘНӘ

Јер үзүнә думан кими чөк мәнә,
Нә ачығын, нә кинин вар, төк мәнә,
Елә инсан дәрәдләрини јүк мәнә,
Бу дәрәдләри алыб кедим, апарым.

Бәс дејилми инсан дөздү бу гәдәр,
Мәндән сонра нә гәм галсын, нә кәдәр,
Дүнјамыза бир гајғылы ганад кәр,
Нискилини сүпүрләдим, апарым.

Бу әһдимә әмәл едәм кәрәк мән,
Јохса, нијә јашајырам, бинәдән,
Кәдәрини өтүр мәнә еј, Вәтән,
Дәрәдләрини виран едим, апарым.

ДУШҮНЧӘЛӘР

Ағач вар бојуна һејран оларсан,
Сәни мәфтун едәр сәрви-гамәти.
Ағач вар силкәләр мејвәсин салар,
Төкүләр үстүнә дадлы не`мәти.

Тонгал одун јанар, дәмир алышмаз,
Дәмир дә гојулар дәмир бетона.
Фәгәт, одунла да инди кар ашмаз,
Дәмир бетону да сахла, аз сына.

Күл вар бәрг үчүндүр, күл вар әтирчин,
Әтирсиз чичәкдән рајиһә умма.
Бир шеј ки, фитрәтдән олуб чәтирчин,
Ачыг көзләрини бәхтинә јумма.

Һәр шејин тајы вар, һәр шејин јери,
Кимсә корафәһим, ким исә гочаг.
Вар-дөвләт севсә дә әзәлдән бәри,
Инсан чөрәкләми јашајыр анчаг?

Чылпаг дағларын да вугары бәлли,
Бом-боз сәһраларын һүснү дә мә'лум.
Бунча нијә олсун бири тәсәлли,
Дикәри заваллы, хәчил вә мәһкум.

Руһумда мин сәсләр, минбир сәдалар,
Доланыр дүнјанын үфүгләрини;-
Танрыдан ән үлви бир диләјим вар,
Һәр һәнир, һәр сәда тапсын јерини.

Дүнја да вурмамыш көклү бир дүјүн,
Сәнин дә көксүндә дөјүнән үрәк.
Һәјатын мәрд үзү, намәрд үзүнүн,
Өнүндә хәчаләт чәкмәсин кәрәк.

Бәлкә, бу дүнјаја һејран ол елә,
Сәни мәфтун етсин һүснү, сурәти.
Вурулуб һәјата дүшүб гал елә,
Сән дә бир пәј јаша әбәдијјәти.

* * *

Кәл алданма ширин дилә,
Дүшмән олан дост вар ахы.
Хејирлә шәр һеј әбәди,
Бир-бирини говар ахы.

Ким гүдрәти күчдә биләр,
О, дөјүшдән мәғлуб кәләр.
Аста-аста дүшән дамла,
Гајалары овар ахы.

Дүнја башын кирәләјәр,
Сиррин, јашын кирәләјәр.
Мин тәһлүкә јол еләјәр,
Учуланда дивар ахы.

КӨСТӨР

Сәни надан санырларса,
Нә күс, сүслән, нә үз көстөр.
Ағыл, фикринлә, хиссинлә
Сән өз дүнјаны дүз көстөр.
Инандыр ешгинә һагты,
Гаранлыгда күнүз көстөр.
Гранитләр үзәриндә
Ләпир сал, чанлы из көстөр.
Нә етсән, тәки, дүнјаја,
Мәсләкини әзиз көстөр.
Ағыр јүк алтына дүшсән,
Ана торпаға диз көстөр.

БИЛМИРӘМ

Фәһмини итириб дүјма,
Бу гәдәр хәјала ујма,
Гаршымда мин суал гојма,
Һеч нә билмирәм.

Гәлбимиз гонуб көзләрә,
Фикримиз чөкүб сөзләрә,
Баха-баха бу үзләрә,
Динә билмирәм.

Јеријиб үмид үстүнә,
Јетишинчә тиндән, тинә,
Сәмтини тушлајыб өнә,
Дөнә билмирәм.

Ким јатыр, кимләр ојаныб,
Ким кедир, кимләр дајаныб,..
гурунун одуна јаныб
Сөнә билмирәм.

Мән Тәбибәм, өмүр јонуб,
Ҳејрәтиндән санки, донуб,
Ғајғылара елә гонуб
Енә билмирәм.

* * *

Ким күвәнди
Кимләр кимә бел бағлады,
Ким сөз верди
Ким инанды, ким ағлады.
Ким әһдини, ким андыны ајағлады.
Нә бахырсан, нә ганырсан бу сәһнәдән,
Лал олмусан, кар олмусан нәдәнсә сән.
Сүрүнүрсән чәкинәчәк, чәкинчәк
Ким ганачаг,
Ким динәчәк,
Сән чәкиндин наһаг јерә,
Чәкинмәли олан,
Һачан чәкинәчәк.

ЈАДА ДҮШҮР

Ән узаг, ән јахын үз-үзә дуруб,
Хәјалдан хәјала елчи учуруб,
Беләчә, бир көрүш мәчлиси гуруб,
Сәнин хәјалындан өтүр, өтүшүр,
Нәји дүшүнүрсән, нә јада дүшүр.

О кәнчлик, чаванлыг чәкилди һара,
Һәсрәтли көзләри дикди јоллара,
Елә дөзүрсән ки, бу интизара,
Кечмишин, бу күнүн сәнлә көрүшүр,
Нәји унудурсан, нә јада дүшүр.

Нәдән јапышырсан, нәдән гопурсан,
Нәдән бир тәскинлик, динчлик тапырсан,

Нәјә үз чевириб белә чапырсан,
Нәдән хатирәләр фәрјада дүшүр,
Нәји унудурсан, нә јада дүшүр.

Бары бу сәсимдән бир тәскинлик тап,
Көнүл көһләниндә өт, ирәли чап,
Өмрүмүз һекајәт, өмрүмүз китаб,
Јахшы ки, көнлүмүз имдада дүшүр,
Нәји дүшүнүрсән, нә јада дүшүр.

КҮЧЛҮ ОЛ

Чалыш күчлүләрлә сына өзүнү,
Бу шәрти јајынсан гына өзүнү.

Чалыш арајыб тап һүнәр һәддини,
Зөррәчә јајынма бу сәрһәддини.

Һәр шејин бир һәдди, дөзүм сәдди вар,
Һәр кәс өз һәддиндә дәјанәт тапар.

Күчүнү билдинми һәддини ашма,
Күчүнә күвәниб һаһаг данышма.

Ким олурса олсун инсаны таны,
Нә олурса олсун, сөндүр говғаны.

Садә ол, һәлим ол, күчлү ол, сәрт ол,
Нә јерсиз шөһрәт тап, нә јерсиз пәрт ол.

Фәгәт, јахшы ишләр көрмәк истәсән,
Күчүнә архалан, ешгинә күвән.

Мән дә бу минвалла өмүр јашатдым,
Бу сөз чәләнкими сәнә узатдым.

ОЛАР

Сүр'өт олмаз чән-думанда,
Бүнәр сөнөр накүманда.
Мејданы дар бир мејданда,
Икид дөнүб әфәл олар.

Имкан: - ачар гол-ганады,
Адсызын да чыхар ады.
Һарда ки, тајфа јарады,
Довшан да дөнүб кәл олар.

Икид дөнүб әфәл олса,
Довшан чеврилиб кәл олса,
Гоһумбазлыг әл-әл олса,
Наданлыг да әнкәл олар.

ИНСАНЛАР ҺАНЫ?

Бөһтан дәлһаллары,
Һарда јохду,
Һарда азды,
Һарда чохду.
Бөһтан дәлһаллары;
Дост-арасында,
Гоһум-әграба сырасында,
Һамынын, һәр кәсин јанында,
Сөз мејданында
Бөһтан дәлһаллары,
Милләтләрин сәсиндә,
Дүнја сәһнәсиндә.
Бөһтан дәлһаллары,
Шәр гүввәләр
Гара кабус кими,
Үстүмүзә кәләр
“Нижә”-дејә, сорушурам.
Сызлајыр бөһтанлардан төрәјән јарам.
Гурд кими улајыр,
Мејдан сулајыр

Бөһтан дәлһаллары.
Ән нәһажәт дүшүнәк бары,
Нәдир бунун имканы,
Адамлар һара бахыр,
Бәс һардадыр инсанлар,
Инсанлар һаны.

КЕН ДУРМАҒЫН НӘ

Јандырдын, сонра да, сөндүрдүн бир де,
Јандырмағын нәдир, сөндүрмәјин нә,
Бир күн јерлә-јексан едәчәјини
Бу күн мәртәбәјә миндирмәјин нә.

Нәдир бу бәлалы дәјмәдүшәрлик,
Дәјишди бахышлар, позулду бирлик.
Бура бир нәфәрлик, ора минјерлик,
Бунлары тәрсинә ендирмәјин нә.

Нечәдир јан-јөрән, сәмтини сахла,
Һәтта, инамыны лап белә јохла.
Кәлки, кұнаһкары тәнбег ет, һагла,
Ону өзкә диллә диндирмәјин нә.

Тәләсдин, карыхдын, јанылдын, нијә.
Зирвәјә бәнд олдун, јохса әтәјә.
Өзүн килеј долу сөјләјә, дејә,
Бу шәрт, бу мејдандан кен дурмағын нә.

ТАП

Һәр чәтинликдә чыхыш вар, кери дәнмә, дәнмә,
О чыхыш нөгтәни көр, сәмтини көстәр, јолу тап.
Гапылыб галма өзүндә, дүнјаны һөвсә, ара,
Ону көрмәк диләсән чәһд елә кәл сағ-солу тап.
Кеч һечәт фыртынасындан бизи сөјләт, сөјлән.
Һәр зәка тәнтәнәсиндән ара сағлам голу тап.
Башламаздан әгл һөкмилә кедишдә сону көр,

Чаван олсан да өзүндө ара мүдрик, улу тап.
Төкмө ган, өглини ишлэт, заманын руһуну тут.
Вө азадлыг күнөшиндө шүа болһаболу тап.

ЧӘК

Зиллөтлө, мөшөптөтлө дө олса јенө вичданла јаша,
Дүз бах, јарамаз ишләрө өмрүн боју даг чөк.
Һәр дөврдө мөрд ол сәнө хиффәтли дө олса,
Мүшкүл, долашыг ишләрө гејрәтлө дараг чөк
Дүнјанын иши азча күзөштлө дүзәлирсә,
Әглин күчүнө һөкм елә, руһунла јараг чөк.

Тәрслик учурумдур — кери ахсајды бу чајлар.
Сөјләрдим а дост сән дө бу иллөтлө сораг чөк.
Рәфтарлы доланмаг өзү дө инди һүнәрди,
Сән гәһри гәзәбләрдө чалыш үнсә мараг чөк.
Торпаг, һава, су сөјлө ки, сәнсиз нөјә лазым.
Чан вер вөтәнө, һәр гарышында бир алаг чөк.

Алчаг вө рәзилләр белә јүк олса да дөврө,
Мүдрик нәфәсинлө јаша!..Һәр һалда дајаг чөк.
Мөһв һөкмү верилмишсә, бу дүнја да јазыгдыр.
Онда јашајыб өмрүнү әлбөттө ојаг чөк.
Руһдан дүшә билмәз өнө никбинлө баханлар,
Өмрүн чөпәрин чөһд елә мүмкүнсә узаг чөк.

ҺӘЛӘ

Һәр кәсин өмрүнө кениш јол һаны,
Бахма учалана белә һәсәдлө,
Зирвәләр уғрунда дөјүш мејданы,
Чығырдыр, дөнкәдир, кечиддир һәлә.

Нә гәдәр мәсләк вар, нә гәдәр мөрам,
Инсан нәсил-нәсил, мејил-мејилдир.
Мән јашыл тәпәни зирвә санырам,
Сәнинчин космос да зирвә дејилдир.
Фәгәт, зирвәләрө кениш јол һаны,

Сән, учалан кәси сүзмә һәсәдлә,
Зирвәләр уғрунда дөјүш мејданы,
Чығырдыр, дөнкәдир, кечиддир һәлә.

БЕЛӘЧӘ КЕДИМ

Дејирәм; бир гәдәр беләчә кедим,
Дүнјанын сонуну аз тәһлил едим.
Бу күнү, сабаһы дүшүнүм һәлә.
Нә гәдәр фүрсәт вар, мөһләт вар:-дедим.
Дүшүнсүн-дашынсын фикрим, хәјалым,
Бәлкә, ишләрим саһмана салым.

Һәлә көрүләси нә гәдәр иш вар,
Арзуда, истәкдә кедиш-кәлиш вар.
Инсанын иш-күчү түкәнирми ки,
Ајлары, күнләри гајғылар говар.
Әмәји-зәһмәти башындан ашыр,
Арзусу, диләји һеј ашыб дашыр.

Сәфәрбәр еләјим әмәлләрими,
Ишләдим,..ишләдим, өз әлләрими,
Мәгсәдим, мәрамым, ешгим наминә
Гој ахсын, силмәјим алын тәрими.
Өзүм, өз-өзүмдән әһдими алым,
Бәлкә ишләрим саһмана салым.

УЗАГ ЕЛЛӘ

Сөндүр, гәзәби, кин-күдурәти узаг ејлә,
Кәл ејләмә һеч бу гәбаһәти, узаг ејлә.
Сакитләшиб өз руһуна, өз әглинә бағлан,
Фикринә јахын гојма нифрәти, узаг ејлә.
Гојма дағыла мөһри-мөһәббәтли көнүлләр,
Тезликлә барыш дәрди, хиффәти узаг ејлә.
Әглинлә гору, һифс елә үнсийјәти мүтләг,
Һиссә гапылыб гырма үлфәти узаг ејлә.
Гејбәтли, гәрәзли сөзә, сөһбәтләрә нифрәт,

Сөз кәздирән һәр кимдисә гәти узаг ејлә,
Һамыја хош, кәлә билмәз ки, Тәбибим, шәксиз.
Гој кәнара бу учуз сәһбәти, узаг ејлә.

ЕЛӘМӘ

Бәсдир, даһа үзмә дәринликләрдә,
Јалныз зирвәни дә, ојлаг еләмә.
Ајры дүшмә адиләрдән, садәдән,
Нә дә шәләләни булаг еләмә.

Мин рәнкин ичиндә, мин рәнкә бојан,
Дүнјада чох шеји өз тәһәрин сан,
Касыблар јанында даһа чох дајан.
Үлфәтини баша галаг еләмә.

Минбир чаларлыдыр бу дүнја өзү,
Ондан доја билмәз көнлүмүн көзү.
Әслиндә садәлик јашадыр бизи,
Кәл, шана-шәһрәтә јолаг еләмә.

Јенә көзәл олду дүнја бу сәһәр,
Һәр тәрәф әлвандыр, нечә тәзә-тәр.
Һәјат көзәлликдир, елә бу тәһәр,
Орда хејри шәрә чалаг еләмә.

Кетмә башыловлу һәр күнә гаршы,
Дурма дүшмән кими үзүнә гаршы.
Ајыг ол, чеврилмә өзүнә гаршы,
Сән өзүн-өзүнү улаг еләмә.

Сезиб анлаја бил, бир гәбаһәтини,
Итирмә мөһрини, үнсийјәтини,
Газана билдијин һәр һөрмәтини,
Шәрәфлә һифс елә, јамаг еләмә.

Ди, бәсдир өзүнү ушаг сандығын,
Бәсдир,.. вәчсиз-вәчсиз кен доландығын.
Бәсдир ичимиздә далдаландығын,
Јетәр, бизи даһа мајмаг еләмә.

Һәјаты көтүр-гој чөзөләсән дә,
Дүнја тәмизләнмәз јүз әләсән дә.
Нијә јыхытырсан, дүзәләсән дә,
Өмрү бармағына долаг еләмә.

* * *

Чајлары дамлалар јарадыр дедин.
Дәнизләр дамлады, умманлар дамла.
Дедин инсанлыға бахын, фәхр един,
Тәк бирчә инсанла, бирчә адамла..
Үмманы, дәнизи, чајлары бир-бир,
Дамла, дамчы едиб бөлә билмәрик.
Дүнја бир, бәшәр бир, Јер күрәси бир,
Ону бир инсанын билә билмәрик.
Милјон-милјон олан бәшәр бизик-биз.
Күнәшдә бирләшир нәзәрләримиз.

* * *

Јенә дә кәдәрли хатирәләрлә,
Јаныглы, јаныглы кәлирәм дилә.
Јаддашымда галан илк андан бәри,
Көтүр-гој едирәм өтән күнләри.
О өтән күнләри, о күнләри ки,
Бирбәбир кәлмишәм бу күнә тәки.
О өмүр јолуму, талеми, нәми,
Бу гәдәр јашамаг нечә, гүввәми.
Јох, јох, јанылырам, елә, бу аны.
Чавабым һаны,..
Һаны јашыдларым о көрпәләр ки,
Гырылыб төкүлән бир өзүл тәки,
Һачанса, һардаса дүшүб галдылар,
Нә јаша долдулар, нә гочалдылар.
Һаны нәфәсиндән сүд әтри кәлән,
Көрпә гәлбимиздә гымышыб, күлән,
О шејтан, о дәчәл һәјатлы гызлар,
Һәр бири бир чичәк о бантлы гызлар.

Һаны о јашлылар, о мәрд кишиләр,
Гејрәтли, гүдрәтли чомәрд кишиләр.
Беләчә, јадыма ишыг салырам.
Өтүн күнләр үстә дүшүб галырам.
Руһумда алышыб бу ода јанмаг,
Ағыр бир кәдәрә дөнүб дајанмаг
Сонра да азачыг дәјанәт тапыб.
“Тәәссүф” - дејәрәк чох шеји анмаг.
Вә сонра нә етмәк, нә етмәк дејә
Чан атмаг, јенидән, арзу, истәјә
Дајанмаг мәтин,
Илаһи, јашамаг нә гәдәр чәтин.

* * *

Тәрәддүд еләмә бу комалыгда,
Һәдәф һәдәфинә бир чата кәрәк.
Дәгиг, һәссас, маһир бир овчу кими,
Һәдәф дә һәдәфә дүз ата кәрәк.

Ләјагәт санылсын өз ләјагәтин,
Өлчүсү, мејары ол һәгигәтин.
Сән елә даныш ки, сөзүн, сөһбәтин,
Милләтин ағлына бир бата кәрәк.

Ананы һифз елә уча баш кими,
Горуја јурдуну көзлә гаш кими,
Өвлады бөјүдә вәтәндаш кими,
Ағыллы, тәдбирли бир ата кәрәк.

Бу күн дә, сабаһ да кәләчәк күндә,
Вар олсун нәсилләр елләр ичиндә.
Көрпә фиданлар да вәтән мүлкүндә,
Ғајғысыз, һүркүсүз бој ата кәрәк.

Җүчләтсин тој - мағар бүсат ешгини,
Севинчдән севинчә дур чат ешгини,
Һеч кәс итирмәсин һәјат ешгини,
Һеч кәс пис демәсин һәјата кәрәк.

ЕЈ СҮРҮШКӘН

Үздә, көздә алышырсан,
Дилдә, сөздә чалышырсан.
Чүмләләри усталыгла,
Сәлис гуруб данышырсан.
Бу данышыг ола нечә,
Елин, халгын үрәжинчә.

Бир тәрәфин бәзәк вурур,
Бир тәрәфин тәзәк вурур.
Һәгигәтләр дәлил, сүбут
Шәрти кими үзә дурур
Бу нә ишдир еј дад-бидад,
Һәр јан тәзад.

Өглин, руһун мејарындан,
Јајынмысан заман-заман.
Ичимиздә әсрләрлә,
Јағылара, олдун саһман,
Јад силаһсан санки бизә.
Атылырсан өзүмүзә.

Һагг сөзүнү дејир бә'зән,
Фәгәт, јенә дөзүр вәтән.
Ичимиздә бир әбәди
Сағалмајан хәстәликсән.
Еј сүрүшкән, гачан дамар.
Милләти едибсән бимар
Јад силаһсан елә бизә
Атылырсан өзүмүзә.

* * *

Танры јолунда да гыјмаз чанына,
Һәјатыны гурбан вермәз шәр адам.
Бәс сәнин јолунда гурбан кедәрәм,
Сөјләјир о һәмән биртәһәр адам.

Бир мөһр-мөһөббәт, үлфәт газанмаз,
Һеч кәсин дәрдинә, һалына жанмаз,
Ганса да бир шеји әмәлли ганмаз,
Дили дијирчәји бир зәһәр адам.

Ичиндә фәсилләр ғырланыр һәр ил.
Бу гәдәм, бу кәрдиш сәбәбсиз дејил.
Башладығы иши јетирәр һәр ил.
Әфәллик еләмәз сәфәрбәр адам.

Һәлә мүзәффәрдијр јалтағын јолу,
Јалана, бүрүјүб о, сағы-солу
Дурар јалтагланар елә уғурлу.
Үрәкдән инанар һәтта әр адам.

Бу гәдәр килејли сөјләnmә сән дә,
Һәјаты көстәрмә сүрүнмәсиндә.
Хејри јох, нә гәдәр көзәл десән дә,
Сәни баша дүшә билмәз һәр адам.

* * *

Сәнә арха дурмағын,
Сән вуранда вурмағын,
Шејтан јуваларыны
Дағыдыб учурмағын,
Әзабыны чәкирәм.

Позулмајан нијјәтим,
Түкәнмәјә гејрәтим.
Үркәк фәрасәтләри,
Горујан фәрасәтим,
Әзабыны чәкирәм.

Дәјишмәз галмағын да,
“Тох адам” олмағын да,
Һәр иши тәмәннасыз
Јолуна салмағын да,
Әзабыны чәкирәм.

Дәрдә-сәрә галмағын,
Јахшы адам олмағын,
Бу ел-оба ичиндә
Кишитәк гочалмағын,
Әзабыны чәкирәм.

Јахшылыг билмир инсан.
Һөрмәт көтүрмүр заман,
Нанкор-нанкор һәрләнир,
Сајмаз сүрүшүр дөвран,
Әзабыны чәкирәм.

Јалан данышан артыр,
Јалтаглыг кери дартыр.
Һәјасызлыг һәјанын -
- абрын, көзүнү јыртыр.
Әзабыны чәкирәм.

Адиләр даһиләшир,
Даһиләр адиләшир.
Пислик ирәли кедир,
Јахшылыг кери дүшүр,
Әзабыны чәкирәм.

Сојғунчулуг камланыр,
Оғурлуг илһамланыр.
Һијлә, кәләк билмәјән,
Даһа асан хамланыр,
Әзабыны чәкирәм.

Әчнәби шаһ көрүнүр,
Мин гајғыја бүрүнүр,
Милләт өзү-өзүндә
Елә бил јада дөнүр,
Әзабыны чәкирәм.

Мәһдудлашыр фәрасәт,
Мүфлисләшир мәмләкәт.
Сабаһ нечә олачаг?..
Гопа биләр фәләкәт
Әзабыны чәкирәм.

Гачгын, көчкүн наләси,
Саһибсиз торпаг сәси,
Һагсыза саһман чыхыр,
Дүнјанын биканәси,
Әзабыны чәкирәм.

Гылынч чәкиб тиранлар,
Чохалыб учуранлар.
Артыб Вәтәндән ираг
Дуз чөрәк ахтаранлар.
Әзабыны чәкирәм.

Тутулуб һагтын дили,
Доғручулуг күлмәли.
Күнбә-күн ел-обада,
Артыр диләнчи әли
Әзабыны чәкирәм.

Пәртдир милли һејсијјәт,
Боғулур милли гејрәт.
Гуртармыр әталәтдән
Бејнимиз ән нәһәјәт,
Әзабыны чәкирәм.

Нә чох дәрди милләтин,
Нә чох сәбри хилгәтин.
Бу гәдәр зиддијјәтин,
Түкәнмәз гәбаһәтин,
Әзабыны чәкирәм.

* * *

Халга меһрибан јанашыб,
Халгын адындан данышыб.
Үздән-көздән, дилдән-сөздән,
Халг наминә ашыб-дашыб
Дејир: бунлар бәһанәдир.
Халг нәдир.

Мејдан ачыр көтәлләрә,
Саһман дурур күт әлләрә,
Бахыр ришхәнд бир нәзәрлә.
Ичимиздә әфәлләрә
Дејир ки, халг биканәдир,
Халг нәдир.

Анд ичәрәк халг наминә,
Сөз дә верир дөнә-дөнә
Лакин, дөнүб бу тәрәфдә,
Һејкәл гојур сәнәминә.
Дејир: Милләт әфсанәдир,
Халг нәдир.

Һамы һәјајла әлләшир,
Нә бир динир, нә дилләшир.
Инаныр ки, јазыг инсан,
Әзилдикчә рәзилләшир,
Дејир: Күтлә диванәдир,
Халг нәдир.

Ел-обалар әсир-јесир,
Көчкүн, гачгын тир-тир әсир.
Жөрүр ки, халг һәр аддымда,
Гәдәминә гурбан кәсир.
Дејир: Јахшы зәманәдир
Халг нәдир.

ГЭЗЭЛЛЭР

* * *

Һөрмәтин артсын мүдам, һөрмәтинә дигтәт елә,
Шөһрәтә ујма, фәгәт, шөһрәтинә дигтәт елә,
Һагг-әдаләт наминә һагга тапын, игар ет,
Кин-күдурәт бәсләмә нифрәтинә дигтәт елә.
Ејнилик ахтарма сән бәнзәр мүһүтдә һеч заман,
Сөһвә јол вермә, сәлис дигтәтинә-дигтәт елә.
Күчүнү сәрраст билиб ашма олан имканыны.
Һәр заман гүввәтинә, гүдрәтинә дигтәт елә.
Өзкә сојларда долашма, садиг ол сој-көкүнә,
Һөрмәт ет өз улу һејсијјәтинә дигтәт елә.
Садәләвһ олма Тәбибим, садәдил көнлүндә
Ариф ол һәр сөзүнә, сөһбәтинә дигтәт елә.

КӘРКИН

Аләм ојаныб сәс-сәсә вермиш, сәси кәркин.
Елдән-елә бәхш ејләдији төһфәси кәркин.

Көз гырпымына кәр нечә чалханды бу дөвран.
Фәслин фәсилә илдән-илә өтмәси кәркин.

Шерин үзүнә доғса да ајдынча үфүгләр,
Һечадан әруз вәзнинә нәгл етмәси кәркин.

Сөз мејданы силкинсә дә мәһдуд чәпәриндән,
Амирлијин өз һөкмүнү ләнкитмәси кәркин.

Аз галса да бир өзкә Әлифбаја говушмағ,
Сонсуз һөчәтин фикрә кәлиб битмәси кәркин.

Әтраф мүһит адлы анамыз галмыш үмүддә.
Сују, һавасы, торпағы, һәр зүмрәси кәркин.

Биканәлик мејли, марағы буз тәк олармыш.
Инсанларын-инсанлара һәр кәлмәси кәркин.

Инди долашыб ел-обаны кетсән, һа кетсән,
Әфсус ки, көрәрсән елә сән, һәр кәси кәркин.

Тутмуш чохунун һиккәси улдуз савашындан,
Көјдә Күнәшин дә алышан чөһрәси кәркин.

Океанлары, гитәләри кәздикчә ракетләр
Јер күрәсинин меһвәринә дөврәси кәркин.

Никбин нәзәринлә һәјата бах ки, Тәбибим.
Никбинлик үмиддир, үмидин итмәси кәркин.

... ДҮНЈАМЫЗ КҮЛМӘЗ.

Бәтәрсиз дүнјамыз күлмәз, һәјат, дөвран заман олмаз,
“Јер” адлы бир чисим учар, “Јер” адлы бир мөкан олмаз.

Каинат меһри руһунда үмидтәнмишдир инсанла,
Бу сирри ачаға, јохса, мејл, мараг, имкан олмаз.

Бәшәријјәт гитә-гитә исидир күреји-әрзи.
Күнәшсиз Јер-мөкан мүмкүн, бәшәрсиз бирчә ан олмаз.

Көрәк галсын бу әләмдә фәзиләтләр, зәфәр чалсын.
Вәтән ешги, вәтән мүлкү фәзиләтсиз асан олмаз.

Сијасәтләр гылынч чөкди бу дүнјаја вә ган төкдү.
Сијасәт һөкмрандырса чәмијјәтләр рөван олмаз.

Тәбибим ујајаг һиссә ағыл үстүнки, үстүндүр.
Ағылсыз әләм мөһкүмдүр, азадлыгдан нишан олмаз.

ОЛАЈДЫ

Көјләрдә мәним күн кими бир тачым олајды.
Јерләрдә бүтүн дәрәсләрә әлачым олајды.
Һеч кимсәдән имдад диләмәз нәғмәли көнлүм,
Тәкчә бир олан танрыма мөһтачым олајды.

Мəнасыз өмүр, жүнкүл һəјат истəмирəм мən,
Каш дүнја гəдər өз шириним, ачым олајды.
Бу кайнатын рəһниди бир гүввə Тəбибим,
Рəббимди О, бу ешглə мерачым олајды.

СƏНСƏН

Көнлүмүн һисси, руһу һагт сəси сəнсəн, сəнсəн,
Һүснүмүн чилвəлənən чəһрəси сəнсəн, сəнсəн.
Бир һəзин сəслə өтər бил ки, дəриндən дəринə,
Гəлбимин кизли һəзин нəғмəси сəнсəн, сəнсəн.
Көр нечə, бах, нə гəдər арзу, дилəк кəлди дилə,
Бүтүн истəклəримин зирвəси сəнсəн, сəнсəн.
Архасан гүдрəтимə, мən сəни имкан санырам.
Сөзүмүн-сəһбəтимин гүввəси сəнсəн, сəнсəн.
Дүнја дəрдлəрлə Тəбибим, јенə жүклəнди јаман,
Чох ағыр дəрдлəримин чарəси сəнсəн, сəнсəн.

* * *

Намус дедијин гејрəти иффəтлидən истə.
Вичдан тəпəрин күчлү тəбиəтлидən истə.
Һагтын үзү дөнмəз, елə һагданды бу дүнја.
Һагтын өзүнү мејли əдалəтлидən истə.
Үлфəтдəди һикмəт, елə үлфəтди тəбиəт,
Хош рəфтары үлфəтли, нəзакəтлидən истə.
Јурд ешги, вəтən ешги, һəјат ешгидир үлви,
Бу үлви мəһəббəти мəһəббəтлидən истə.
Тəкид елəмə, дəјмə, бу күчсүздə күч олмаз,
Күч, гүввəти сən, күчлүдən, гүввəтлидən истə.
Бу дəври-заман фүрсəти кəмфүрсəтə вермəз,
Фүрсəт мəғамы рисги фəрасəтлидən истə.
Əглин, камалындыр јенə дə зирвə Тəбибим.
Гүдрəт дедијим гүдрəти, гүдрəтлидən истə.

* * *

Сән көрүнчә бу јолун һансыса бир чүр сонуну,
Кечикирсән, удузурсан, ја удурсанмы көрән.
Сонлуға бир ујујунча, ујушунча, һејһат,
Тәпәдән дырнаға олсан бу мамырлар көјөрән.

Сөнәчәк күлли чәсарәт, итәчәкдир фүрсәт,
Һөрүмчәкләр кәтириб тозулуға, торлар да һөрән,
Заманын буз лајы алтында галарсан һөкмән,
Фүрсәти вермиш оланларда нә мәрдлик, нә әрән.

* * *

Бу чаван әглә кәлиб долса шүкүр, долмаса һеч.
Дүнјадан өз камыны алса шүкүр, алмаса һеч.
Сајылан олса әкәр шәхсинә һөрмәт етдирәр.
Һөрмәт-иззәтлә белә галса шүкүр, галмаса һеч.
Онун ешг һәсрәтинә хејли кәрилмиш сары сим,
Бу мәһәббәтлә ону чалса шүкүр, чалмаса һеч.
Тар-каман руһуна јарса вәтәнин ешги кими,
Муғамын гүдрәтинә далса шүкүр, далмаса һеч.
Көзәл дејилсә дә бәнд олма Тәбибим бу гәдәр,
Дост мейрибан олачаг, олса шүкүр, олмаса һеч.

* * *

Сән дәјишдин әзизим, мән галдым, дәјишмәдим,
Дөвран еләдим, мин јара алдым, дәјишмәдим.
Чох чәһд илә кечдим дә өмүр пилләләриндән,
Һәр пилләдә бир пиллә учалдым, дәјишмәдим.
Играр еләдим өмрүмү наданлыға гаршы,
Һагт наминә мин сөз јерә салдым, дәјишмәдим.
Әфсус ки, ганад ачды учуб кетди чаванлыг,
Бир андача мән санки гочалдым, дәјишмәдим.
Идрака варыб дүнјаны, јүкләнди Тәбибим,
Гәмли каманы астача чалдым, дәјишмәдим.

* * *

Әсәби олма, бу дүнја гәлби гәлбән анламаз.
Һагсыза зәррә ирад тутмаз, гәтијјән данламаз.
Чашма, сарсылма, чалыш анла өтән тале нәдир.
Имканындан салса бил, бирдә сәни имканламаз.
Мәрди мәрд, намәрди намәрд дәјишәр дүнја еви.
Һеч бирин бу дүнјаја тәкрар чәкиб мейманламаз.
Көр нечә хәлг ејләмиш танры бизи, инсанлығы,
Артыра билмәз бир инсан өмрүнү азча, бир аз.
Демәк, һәр вәчһлә нур сач һәјатындан һәјата,
Јахшы ол, јахшы Тәбибим, јахшыны өн һәддә јаз.

* * *

Еј кечән, ашкарда көрдүјүн әсл дүнја дејил.
Бу да бир сирли чәтирдир ки, фәгәт рәја дејил.
Һөкмдә бир һөкмдардыр, ихтијарда ихтијар,
Фикри пүнһан бир һәгигәтдир тамам, куја дејил.
Дајаныб кизли јәгининдә кениш мејдан гуруб,
Мүнсифи варса да, һәр һалда абыр-һәја дејил.
Кәрдишиндә фырладыр руһунла, чаны бүсбүтүн,
Мин кәрә шәксиз тапынсан да о, бир хулја дејил.
Галх, ојан, анла, нәһәјәт, ач-ағарт, ашкарла ки,
Чүнки, о зүлмәт гаранлығыдыр, ишыг, зија дејил.
Јетәр кизләтмә Тәбибим, фикрини бундан белә,
Һәссас ол, бурда фәзиләтләр һәлә дәрја дејил.

* * *

Сән удуздун бу кедишдә, јенә тохдаг мәндим.
Бинәдән һаглы да мәндим, елә дә һагт мәндим.
Тапыныб чәлб едән имканлара дүшдүн кетдин,
Анмадын арха-дајагдым сәнә мән, дағ мәндим.
Вурғунун олдум әзизим, билмәдин, һеч билмәдин,
Тәк сәнинчин дә бу не'мәт јетирән тағ мәндим.
Сән нә етдин бахмадын һеч, таримар етдин мәни,
Таримар ичрә вүгарла дајанан сағ мәндим.
Һардасан сөјлә, һәјатын, илләрин һөкмүндә.
Инди Тәбибин олан о көрпә ушағ мәндим.

МУНДЭРИЧАТ

“Вөрмә јахшыларә ишкәнчә,
өзәб” 38

Мирәфсәлин ше’рләри (Т.Һүсәйн)	3	Пәрдәси җалсын	38
Һәким-шаир (И.Әбиләв)	6	Көч олмаҗаг	39
МИЛЛӘТ ОҖАНМАЛЫБ ҺӘЛӘ		Охуҗур	40
Һәр әсрлә нечә талан көзләрик ...	8	Чәтин	40
Милләт оҗанмаҗыб һәлә	9	Сону фәрәһ олан	41
Милләт җатачаг	11	Күнаһкар	42
Еҗ халтым	12	Инсан	42
Дөҗүшән түрк гадыны	13	Мәнәм	43
Кечмәҗәчәк	15	“Һардаса олар деҗирик олмаза” ..	44
Битмәмиш	15	Јахшы олачаг	45
Инсан, оҗан	17	Елә билдим	46
Еҗ түрк	18	Надан әхлагы	47
Дүнҗа - милләтләрин дөҗүш меҗданы	19	Јахшы	47
Мәнә едир, сәнә едир	21	Нә көтүрдүк	48
Одлар диҗары	21	Тапылар	49
Азәрбаҗанда	22	Сырамызда	49
Сев	23	“Уча зирвәләрдән әтәҗә ениб” ..	50
Бөлүнмәҗәк	24	“Кимләрчинсә чалышырсан”	51
Јохут	25	“Јерин үстү илә баш алыб кедир”	52
Еҗләмәз	25	“Билирәм, јолуму көзләдин, еҗ дост”	52
Вәтән оғлу	26	“Өзүнү ән хошбәхт инсан санарсан”	53
“Унудан бир милләт нә јада салар...”	27	“Күнбәкүн, илбәил, аратаныб һеҗ”	54
ЕЛ-ОБА ИЧИНДӘ		“Пешиман дуҗгулар, әзаблар кәлди”	54
АЛНЫМЫЗ АЧЫГ		“Ел оғлуна саһман дуруб”	55
Ел-оба ичиндә алнымыз ачыг ...	30	Кәтириб	56
Еҗ әзизим	31	“Енмәмисән чох ашағы”	57
Деҗил	32	“Кәрдиши дөврана бахын”	58
Ким... нәди	33	СӘНИН АЈРЫЛЫҒЫН	
Сағ олсун	33	ЈАНДЫРЫР МӘНИ	
Хош көрдүк сизи	34	Тәскинлик тапым	60
“Бир көзәл фикир де...”	34	Һеҗиф	60
Әдаләт җарат	35	Бағышла мәни	61
Торпаг	36	Өнүндә	61
Шүкр елә	36	Көзәлдир	62
“Һәр заманын бир дөвраны”	36		
Јахшы	37		

Дуа ет	63
Мәнлијимдә	64
“Јахшы ки, сәсләдин, чагырдын мәни”	64
Нә дејирсән	65
“Елә бу бој - бичимдә”	65

ЛИРИК ДУҖҖУЛАР

“Бир өмрү нөгсансыз јашајаг дедин” ...	68
“Мәнә белә јахын икән”	68
“Аһ, көнүл һәмдәмим, һардасан, һарда”	69
“Чичәк зәрифлијин гәлбимә долуб” ...	69
“Кәлдин бағышланмаг нијјәтијлә сән”	69
“Гәм-гүссә ичиндә көзәлсән јенә”	70
“Фәрјад гопартмадан!”	71

ЈАХШЫЛЫГ ФЫРЛАНЫР ЈАМАН ИЧИНДӘ

Јахшылыг фырланыр јаман ичиндә	74
“Һәјат тәчрүбәси, вахтсыз кәлирсән”	75
Өзүмүзә	75
Олсун	76
Нисбидир	76
“Унутдуг кедә-кедә”	77
Һәзәр	77
Көрүнмә	78
Кәләчәм дә	78
О дејил	79
Ај сәни	80
Чалама	81
“Хам хәјала дүшмәк наһаг”	81
Мүһит сән өзүнсән	83
Дүшүнүр	85
Ол	85
Мәнәм	86
Дүнја	86
Ким јатыб, ким ојаг	87
Бирлик	87
Учун	88

“Һәлә өрпәк-өрпәк бу ағ булудлар”	89
Мәним әсәбим	90
Күнаһдыр	91
Лә’нәт	91
“Адам вар ки,..”	92
“Бир, ики, үч... бәсдир, ғанан дејилсән”	92
“Бачарсан, ганадлан улдуза, аја”	93
“Истәјирсән бу даш, бу сән, парчала”	93
“Руһундакы бу нә һәвәс”	93
“Сонрадан сонраја анланыр чаһан”	95
“Даһа кизләтәнмишик ич гатымызда”	96
“Һаны чевиклијин сөз мејданында”	97
“Дүзәлмәјән мәсәлә”	98
“Ајдын бахышлары думанлы көрпә”	98
“Сән еј думан, дајан, мәни бүрүмә”	99
“Ләјагәтли өмрү асан санма сән”	100
“Өмрүн једәјиндә кедирик һәлә”	100
Көзләр	101
“Бу дүнјанын ишинә бах”	103
“Кәрдиши зәманәјә бах”	104

ЈОЛУМУН ÜСТÜНДӘ ШАМ АҒАЧЫ ВАР

Һеч нә	106
Јолумун үстүндә	106
Кечәчәк	106
Сәбр едир	107
Дүнја, дүзәл	108
Кәлбәчәрдә	110
Ағылдыр кәләчәк	110
Кәдәр	111
Оғурламаз	112
Дејир	112
Бачармаз	113
Билә-билә	113

Үрәжим	114	Олан јердә	141
Ичиндән	114	Тәбибим, тәләсмә	141
“Һәјат ғајыларым о гәдәрди ки” ..	115	Мәнә	142
Нијә билмирәм	115	Дүшүнчәләр	142
Јарашыр	116	“Кәл алданма ширин дилә”	143
Әлач сәнә галыб	117	Көстәр	144
Ади адам	118	Билмирәм	144
Мәнсур ше’р	119	“Ким күвәнди”	145
Јекнәсәк һәјатдан		Јада дүшүр	145
безикмишәм мән	119	Күчлү ол	145
Баһар кәлир	120	Олар	147
Кәл јашыл донуну чичәклә		Инсанлар һаны?	147
бәзә	121	Кен дурмағын нә	148
Јатыб	121	Тап	148
Гоча	122	Чәк	149
Тәклик	123	Һәлә	149
Гәм етмә	124	Беләчә кедим	150
Тәләсә-тәләсә	125	Узаг ејлә	150
“Илк имканы, илкин һалы”	125	Еләмә	151
“Һејф о күнләрә,		“Чајлары дамлалар јарадыр	
о күнләрә ки”	126	дедин”	152
“Дағлар һамарланыр		“Јенә дә кәдәрли	
әтәкләримә”	126	хатирәләрлә”	152
“Бу дағын јамачына”	127	“Тәрәддүд еләмә	
“Ағач сынан заман”	127	бу комалыгда”	153
“Чалыш дәнизләрә бәнзәсин		Еј сүрүшкән	154
ешгин” ..	127	“Танры јолунда да гыјмаз	
“Кәлди, фикрә кетди,		чанына”	154
данышды, динди”	128	“Сәнә арха дурмағын”	155
“Өмрүн гәдәринә бир үмид		“Халга мөһрибан јанашыб”	157
вармы”	128		
Пајыз дүшүнчәләри	129		
ДИАЛОГ		ГӘЗӘЛЛӘР	
Диалог	132	“Һөрмәтин артсын мүдам,	
Јадда сахла	133	һөрмәтинә дигтәт елә”	160
Чәсарәт	135	Кәркин	160
Илләр	136	Дүнјамыз күлмәз	161
Инди дә вар	137	Олајды	161
Тоз ичиндә көрдүк нәји	138	Сәнсән	162
Кәрәк	139	“Намус дедијин гејрәти	
Инанма	139	иффәтлидән истә”	162
Үмид еләмә	140	“Бу чаван әглә кәлиб долса	
Дејил	140	шүкүр” ...	163
		“Сән дәјишдин”	163
		“Әсәби олма”	164

“Еј кечән, ашкарда
көрдүјүн әсл дүңја дејил” ... 164
“Сән удудзун бу кедишдә” 164

Kitab “Mütərcim” Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzində
yığılıb, səhifələnilib və çap edilib.

Texniki redaktor
Mətanət Qaraxanova

Kompüter tərtibatı və dizayn
Lətafət Əliyeva

Yığılmağa verilmiş 08.11.2000. Çapa imzalanmış 21.05.2001
Format 84x108 1/32. Qarnitur Alk-Az-TmsC.
Tiraj 300 nüsxə. Həcmi 10,5 ç/v.
Qiyməti müqavilə ilə.
Sifariş №30.

“Mütərcim” Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi
Bakı şəh., H.Aslanov küç., 80.

Затинлик баицлангыздагыр
жоха суглэти олмаз
без бир кизигэтин,
Эгиндир бэян едчилэси,
Эн кизик,
Эн бэјүк мавзбэтин.
Дуттабичи,